

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Česká republika a přijetí eura

Bc. Andrea Škodná

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Andrea Škodná

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Česká republika a přijetí eura

Název anglicky

Czech Republic and the adoption of the euro

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení připravenosti České republiky na přijetí eura v důsledku plnění maastrichtských kritérií konvergence, která jsou nezbytná pro vstup země do eurozóny. Dílčí cíle zahrnují vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií do roku 2017, stupni ekonomické sladěnosti a v predikci plnění konvergenčních kritérií do dalších let, analýzu dopadu přijetí eura na obyvatele ČR a makroekonomické ukazatele. V závěru teoretické části bude pomocí dotazníku analyzováno očekávání občanů od přijetí eura Českou republikou

Metodika

Ke splnění vytyčeného cíle bude práce rozdělena na dvě části. Teoretická část bude zpracována metodou deskripce. Bude vycházet ze studia odborné literatury, a to jak z knižních, tak elektronických zdrojů. Zaměří se na pojmy spjaté s danou problematikou, na vývoj měnové integrace, Evropský měnový systém, Hospodářskou a měnovou unii a v neposlední řadě na eurozónu. Analytická část bude zpracována metodou komparace a analýzy časových řad. Bude zaměřena na konkrétní plnění konvergenčních kritérií Českou republikou. Pomocí analýzy časových řad bude provedena predikce vývoje kritérií do dalších let. Nezapomene se věnovat Národnímu plánu na zavedení eura v ČR, podrobné charakteristice průběhu tohoto procesu a jeho úskalím. Bude se také analyzovat pomocí dotazníku, jaká jsou očekávání od zavedení eura, jak velká je informovanost o dané problematice mezi podnikateli a veřejností.

Doporučený rozsah práce

60 -80 stran

Klíčová slova

Euro, Eurozóna, Evropská unie, Evropská měnová unie, Maastrichtská konvergenční kritéria, ČR, míra inflace, úroková míra, HDP, měnová politika

Doporučené zdroje informací

BALDWIN, Richard E, WYPLOSZ, Charles. Ekonomie evropské integrace. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

BRŮŽEK, Antonín, SMRČKOVÁ, Gabriela. Evropská měnová integrace a Česká republika. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19.

CIHELKOVÁ, Eva, JAKŠ, Jaroslav. Evropská integrace – Evropská unie. Praha: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0.

DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.

How the euro became our money. Frankfurt am Main: European central bank, 2007. ISBN: 92-9181-986-7.

JANÁČKOVÁ, Stanislava. Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro. Praha: Institut Václava Klause, 2014. ISBN 978-80-87806-07-4.

KÖNIG, Petr, LACINA, Lubor, PŘENOSIL, Jan. Učebnice evropské integrace. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-7364-044-6.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 8. 11. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Česká republika a přijetí eura" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Ing. Lucii Severové, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a rady, které přispěly ke zvýšení úrovně této práce.

Česká republika a přijetí eura

Abstrakt

Práce se zabývá problematikou přijetí společné evropské měny v České republice. Cílem je v této souvislosti především zjistit, zda je Česká republika připravená na přijetí eura a vyhodnotit plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, jakož i stupeň ekonomické sladění. Dílčím cílem je pak analyzovat názor občanů České republiky týkající se přijetí společné evropské měny. Teoretická část práce je zpracována metodou deskriptivní, přičemž vychází zejména ze studia odborné literatury, ale využito je i relevantních elektronických zdrojů. Analytická část je zpracována metodou komparace a analýzy časových řad, se zaměřením na plnění konvergenčních kritérií Českou republikou. Provedena je rovněž predikce vývoje do dalších let a vykreslena je i situace přijetí eura na Slovensku. Pro analýzu názoru občanů České republiky týkajícího se přijetí eura je posléze proveden kvantitativní výzkum s využitím vlastního dotazníkového šetření.

Klíčová slova: Euro, Eurozóna, Evropská unie, Evropská měnová unie, Maastrichtská konvergenční kritéria, ČR, míra inflace, úroková míra, HDP, měnová politika

Czech Republic and the adoption of the euro

Abstract

This thesis deals with the issue of the adoption of a common European currency in the Czech Republic. In this context, the main objective is to find out whether the Czech Republic is ready to introduce the euro and to assess the fulfillment of the Maastricht convergence criteria as well as the degree of economic alignment. The partial aim is to analyze the opinion of the citizens of the Czech Republic concerning the adoption of the common European currency. The theoretical part of the thesis is based on a descriptive method, based mainly on the study of specialized literature, but also on relevant electronic resources. The analytical part is processed by the method of comparison and analysis of time series, focusing on fulfillment of the convergence criteria by the Czech Republic. The thesis also deals with the prediction of the development in the next years, depicting the situation of introduction of the euro in Slovakia. In the analysis of the opinion of the citizens of the Czech Republic concerning the introduction of the euro, quantitative research is carried out using a questionnaire survey.

Keywords: Euro, Eurozone, European Union, European Monetary Union, Maastricht convergence criteria, Czech Republic, inflation rate, interest rate, GDP, monetary policy

Obsah

1	Úvod.....	11
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	13
2.1	Cíl práce	13
2.2	Metodika	14
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	15
3.1	Definice Evropské unie	15
3.2	Evropská měnová integrace	23
3.3	Eurozóna	27
3.4	Eurosystém – Evropská centrální banka	29
3.5	Jednotná evropská měna	34
3.5.1	Výhody eura.....	36
3.5.2	Nevýhody eura.....	38
3.6	Maastrichtská konvergenční kritéria	40
4	ANALYTICKÁ ČÁST	43
4.1	Česká republika a euro /historie zavedení eura v ČR	43
4.2	Přijetí eura na Slovensku.....	45
4.2.1	Proces zavádění eura na Slovensku	45
4.2.2	Zkušenosti s přijetím eura na Slovensku	46
4.3	Národní plán zavedení eura v ČR	49
4.3.1	Scénář zavedení eura	50
4.4	Plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice	52
4.4.1	Kritérium cenové stability	53
4.4.2	Kritérium stavu veřejných financí	55
4.4.3	Kritérium konvergence úrokových sazeb	56
4.4.4	Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů.....	58
4.5	Zhodnocení aktuální ekonomické sladění ČR s eurozónou	61
4.5.1	Cyklická a strukturální sladění	62
4.5.2	Přizpůsobovací mechanismy.....	65
4.6	Predikce vývoje Maastrichtských konvergenčních kritérií	68
4.7	Vlastní výzkumné šetření	70
4.7.1	Cíl výzkumu - Názor české veřejnosti na přijetí eura.....	70
4.7.2	Metodologie výzkumu	70
4.7.3	Charakteristika výzkumného vzorku	72
5	VÝSLEDKY A DISKUZE	73
5.1	Výsledky výzkumu.....	73
5.2	Zhodnocení výzkumu.....	86

6 ZÁVĚR	90
POUŽITÁ LITERATURA	94
Odborná literatura	94
Elektronické zdroje	95
PŘÍLOHY	99

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Třípilířová struktura EU	21
Obrázek 2 - Nová struktura po Lisabonské smlouvě	22
Obrázek 3 - Tři etapy Hospodářské a měnové unie	27
Obrázek 4 - Grafické znázornění eurozóny a dalších evropských států	29
Obrázek 5 - Měnová politika ECB zaměřená na cenovou stabilitu	31
Obrázek 6 - Symbol eura	35

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Časový harmonogram zavádění eura	36
Tabulka 2 - Deficit a dluh vládních institucí ČR (2014-2017)	56
Tabulka 3 - Vývoj plnění úrokového kritéria	57
Tabulka 4 - HDP na hlavu v paritě kupní síly	62

Seznam grafů

Graf 1 - Míra inflace v ČR a její vývoj za posledních 5 let	54
Graf 2 - Nominální měnový kurz CZK/EUR	59
Graf 3 - Růst devizových rezerv České národní banky	60
Graf 4 - Růst reálného HDP v České republice a eurozóně	63
Graf 5 - Podíl exportu do eurozóny a podíl dovozu z eurozóny (první polovina 2017)	64
Graf 6 - Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	66
Graf 7 - Složky zdanění práce v roce 2016	67
Graf 8 - Váš věk?	73
Graf 9 - Vaše pohlaví?	74
Graf 10 - Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?	75
Graf 11 - Souhlasíte s členstvím České republiky v Evropské unii?	76
Graf 12 - Souhlasíte s přijetím eura v České republice?	77

Graf 13 - Znáte kritéria, která musí Česká republika splnit, aby mohla přijmout euro?	79
Graf 14 - Domníváte se, že je Česká republika na přijetí eura připravená?	80
Graf 15 - Co je podle Vás největším možným přínosem přijetí eura?	81
Graf 16 - Čeho se nejvíce obáváte v souvislosti s přijetím eura?	82
Graf 17 - Domníváte se, že se přijetím eura zhorší ekonomická situace státu?.....	83
Graf 18 - Kdyby podle Vás mělo být euro nejdříve zavedeno?.....	84
Graf 19 - Domníváte se, že jsou občané České republiky dostatečně informováni ohledně zavedení eura?.....	85

1 Úvod

V květnu 2018 to bylo přesně čtrnáct let od doby, kdy se Česká republika spolu s dalšími devíti státy stala součástí Evropské unie. Pro náš stát znamenal tento „krok západním směrem“ vsutku velkou historickou událost. Na jednu stranu jsme mohli rok vstupu vnímat jako určitý pomyslný vrchol a konečnou etapu přání, které měla Česká republika ještě začátkem devadesátých let minulého století, a sice „návrat do Evropy“, avšak na druhou stranu se jednalo pouze o počátek další dlouhé cesty. Ačkoliv měl být tento běh na dlouhou trať, kdy se Česká republika snaží o hlubší integraci a přiblížení se Evropské unii se vším, co ke členství patří, během mnohem příjemnějším a zejména jistějším, v poslední době se ukazuje stále větší množství problémů a nejasností, kterým stávající členové Evropské unie čelí a které se týkají především přijetí společné evropské měny – eura. Pokud běžní lidé ve svém životě po vstupu do Unie nepocítily prakticky žádnou výraznější změnu, dopady s přijetím eura, a to ať už kladné či záporné, dolehnou na všechny občany s daleko větší intenzitou. Závazek přijmout euro sice sám o sobě představuje podmínku, kterou je nutné splnit, avšak zároveň je plnění této podmínky otevřené, jelikož není stanovené přesné datum či termín. Česká republika se sice zavázala dělat vše proto, aby podmínku splnit mohla, avšak praxe ukazuje, že plnění potřebných kritérií není tak jednoduché. Právě problematikou přijetí eura se pak zabývá i tato diplomová práce.

Cílem celé práce je zejména zhodnotit připravenost České republiky na přijetí eura, jakož i vyhodnotit plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, stupeň ekonomické sladění či samotné dopady tohoto procesu na obyvatele ČR. Dílčím cílem je pak analyzovat názor občanů České republiky týkající se přijetí společné měny prostřednictvím dotazníkového šetření. Práce je rozdělena na teoretickou a analytickou část. V teoretické části jsou detailně popsány základní pojmy, které se daného tématu týkají. Charakterizována je tudíž samotná Evropská unie včetně jejích tří pilířů, dále je krok za krokem popsána Evropská měnová integrace či jsou vysvětleny pojmy Eurozóna a Eurosystem. V následující části je rozebrána jednotná evropská měna – euro a detailně jsou popsány i její jednotlivé výhody či nevýhody. Závěr teoretické části je věnován charakteristice Maastrichtských konvergenčních kritérií. Analytická část se zabývá jednak historií zavedení eura v České republice, ale názorně vykresluje i situaci přijetí eura na Slovensku včetně samotného procesu přijetí a zkušeností Slováků se společnou měnou. Následující podkapitola pojednává o Národní koordinační skupině, jakož i o Národním plánu zavedení eura v

České republice a popisuje i samotný scénář přijetí společné měny u nás včetně tří možných variant tohoto procesu. Další část je zaměřená na plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice, přičemž plněním každého z nich se pečlivě zabývají jednotlivé podkapitoly. Veškeré informace jsou doplněné rovněž o potřebné tabulky či grafy. Podkapitoly 4.5 a 4.6 jsou věnovány jednak zhodnocení aktuální ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou a jednak predikci dalšího vývoje v této oblasti. Poslední část čtvrté kapitoly se pak zabývá samotným vlastním výzkumem formou dotazníkového šetření, který byl uskutečněn pro účely této práce a na základě kterého je především analyzováno očekávání občanů České republiky od přijetí společné měny u nás i zda s přijetím eura souhlasí. Charakterizován je především konkrétní cíl tohoto výzkumu, metodologie i výzkumný vzorek. Smyslem následující páté kapitoly je uvést výsledky provedeného výzkumu včetně grafů pro každou jednotlivou otázku a posléze celý výzkum také vyhodnotit. Poslední šestou kapitolu představuje samotný závěr této práce.

Teoretická část práce čerpá informace zejména z dostupné odborné literatury, která je však v případě potřeby doplněná taktéž o relevantní elektronické zdroje. V analytické části jsou využité zejména nejaktuálnější informace pocházející z elektronických zdrojů, včetně nejnovějších dokumentů zabývajících se analýzou stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou či vyhodnocením plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, které zpracovalo Ministerstvo financí ČR spolu s Českou národní bankou. Analytická část je však pochopitelně rovněž doplněná o výsledky vlastního dotazníkového šetření včetně závěrů tohoto výzkumu. Z autorů odborné literatury je potřeba zmínit zejména Kunešovou, Baldwina, Brůžka se Smrčkovou či Mulače a Mulačovou.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Druhá kapitola je určena zejména k vymezení hlavního a dílčího cíle této diplomové práce, ale rovněž k vytyčení základních metod, které budou pro splnění zmiňovaných cílů v práci využity.

2.1 Cíl práce

Cílem celé práce je zhodnotit připravenost České republiky na přijetí eura v důsledku plnění Maastrichtských kritérií konvergence, která jsou nezbytná pro vstup země do eurozóny.

Dílčí cíle pak zahrnují vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, stupně ekonomické sladění naší země a predikci plnění konvergenčních kritérií do dalších let. Součástí je i kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření, na základě, kterého je analyzováno, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura, zda se domnívá, že je na tento proces Česká republika připravena a jaké má v tomto ohledu očekávání.

2.2 Metodika

Pro splnění vytyčeného cíle je práce rozdělena na dvě části. Teoretická část je zpracována *metodou deskripce* a vychází ze studia odborné literatury, kdy je využito knižních i elektronických zdrojů. Práce se zaměřuje zejména na základní pojmy spjaté s danou problematikou, dále na vývoj měnové integrace, jakož i na Evropský měnový systém, Hospodářskou měnovou unii a v neposlední řadě na eurozónu.

Analytická část je zpracována *metodou komparace a analýzy časových řad*. Je zaměřena na konkrétní plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou. Prostřednictvím *analýzy časových řad* je pak provedena predikce vývoje kritérií do dalších let. Opomenut není ani Národní plán na zavedení eura v České republice včetně podrobné charakteristiky průběhu tohoto procesu.

V závěru práce je pak uskutečněn vlastní výzkum, to formou dotazníkového šetření. Cílem tohoto kvantitativního výzkumu je především zjistit, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura a jaká má v tomto ohledu očekávání.

Vytyčeny byly také celkem čtyři hypotézy, které se bude tato práce snažit potvrdit či naopak vyvrátit. Jedná se o tyto uvedené:

1. „Vysokoškolsky vzdělaní lidé preferují euro více než lidé se základním vzděláním.“
2. „Ohledně členství České republiky v Evropské unii jsou Češi nejskeptičtější z obyvatel zemí Visegrádské skupiny.“
3. „V souvislosti s přijetím eura se Češi nejvíce obávají zdražování zboží a služeb.“
4. „Česká republika v současnosti konvergenční kritéria nesplňuje.“

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Třetí kapitola je věnována teoretickým východiskům práce. Pro lepší uvedení čtenáře do dané problematiky jsou tudíž blíže specifikovány alespoň základní pojmy, které se s tímto tématem úzce spojují. Vymezena je především samotná Evropská unie či evropská měnová integrace, avšak blíže specifikována je i eurozóna či Evropská centrální banka. Rozebrána je také problematika jednotné evropské měny, v rámci čehož práce pojednává o možných výhodách i nevýhodách evropské měny – eura. Na závěr jsou charakterizována tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria, která představují pro účely této práce jeden z klíčových pojmů.

3.1 Definice Evropské unie

Hned úvodem je potřeba říct, že definovat Evropskou unii je velice obtížný úkol. Podle Peltráma totiž nejhlubším jádrem sporů o pojetí veškerých dosud přijímaných smluv o EHS, poté o ES či – počínaje Maastrichtem – o EU, je zcela unikátní povaha evropské integrace, a to jak z právního, tak i z historického hlediska. Pro útvar, který Evropská unie představuje, se tak v tomto kontextu hledá vhodná definice jen velmi nesnadno. Jestliže budeme citovat jednu z vůdčích postav historie EU J. Delorse, pak z hlediska státoprávní vědy představuje Evropská unie „*neidentifikovaný politický objekt*“.¹

Zmíňme, že na základě tradiční klasifikace můžeme mluvit o celkem třech „klasických“ typech nadnárodních organizací. Nyní však existuje i čtvrtý, který je právě podle Delorse neidentifikovatelný. Jedná se o tyto uvedené typy.²

- **Mezinárodní organizace** – v tomto případě si členské státy zachovávají plnou svrchovanost. Důležité je zmínit, že plnění usnesení vůči členskému státu nejsou nijak vynutitelná. Příkladem může být Organizace spojených národů, Světová obchodní organizace či Mezinárodní organizace pro jadernou energii.
- **Konfederace** – je představována svazkem států, které jsou navzájem smluvně zavázané k užší spolupráci, na základě čehož mohou rovněž zřizovat specializované instituce. Zde je důležité podotknout, že konfederace nedisponuje žádnou vlastní svrchovaností a celkové fungování je závislé na spolupráci vlád. Takovýto svazek států navíc nemá žádné výkonné orgány, ani vlastní zákonodárství

¹ PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. s. 40.

² Tamtéž. s. 40 – 41

a členskou vládu není možné nutit k opatřením, ačkoliv byla na úrovni konfederace dohodnuta, avšak bez souhlasu dotyčné vlády. Veškerá výkonná moc tudíž zůstává v rukou vlád, není možné uvalovat žádné daně a neexistuje zde ani vlastní občanství.

- **Federace** – zde je již utvořeno mnohem silnější pouto mezi jednotlivými signatáři. Veškeré pravomoci se rozdělují mezi federaci a jednotlivé členy. Federace disponuje vlastní legislativou i výkonnou mocí a může uskutečňovat zahraniční i obrannou politiku. Dělbá pravomocí je určena smluvně mezi členy federace a samotnou federací, obvykle přímo ústavou. Lze tedy konstatovat, že federace představuje subjekt mezinárodního práva.
- **Nadnárodní unie** – nakonec se dostáváme k termínu, který byl vytvořen pro charakteristiku společenství, jehož jediným praktickým příkladem, a to ať již v dnešní době či v historii, je právě Evropská unie. V kontextu s Evropskou unií tudíž zmiňme Lisabonskou smlouvu, uzavřenou svrchovanými zeměmi, které si zachovaly svoji suverenitu, ačkoliv zároveň zřizují společenství, na které jsou určité kompetence těchto zmiňovaných svrchovaných států následně přeneseny. V jistých oblastech tak unie přijímá opatření většinou hlasů, to znamená bez souhlasu a nepřímě proti vůli některého z členů, nicméně tato opatření jsou pro něj rovněž závazná. Je tedy možné říct, že se zcela evidentně jedná o formu omezení suverenity státu. Jedině za předpokladu, že veškerá usnesení jsou přijímána jednomyslně a libovolný členský stát má tudíž právo veta, lze tvrdit, že svrchovanost členů společenství je plně respektována. Záležet však také bude na vymezení oblastí, v jejichž rámci má unie fungovat a taktéž na specifikaci forem rozhodování v těchto oblastech. V ostatních je členský stát plně suverénní.

Dle E. Cihelkové a J. Jakše tudíž Evropská unie, resp. Evropské společenství ve zkratce představuje určité prostředí, ve kterém dochází k realizaci mnoha stránek života nadnárodních společností a ekonomik celkem 28³ států Evropy, Českou republiku nevyjímaje.⁴

³Jednotlivé země [online]. Brusel: Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie, 2018a [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs.

⁴ CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace - Evropská unie*. s. 1.

K hlavním cílům Evropské unie patří:⁵

- prosazování míru a hodnot, na kterých je postavena, jakož i zajištění blahobytu jejích občanů,
- zabezpečení svobody, bezpečnosti i spravedlnosti nezávisle na vnitřních hranicích jednotlivých států,
- zabezpečení udržitelného rozvoje, který je založen na vyrovnaném hospodářském růstu i cenové stabilitě,
- zabezpečení konkurenceschopné tržní ekonomiky, která disponuje plnou zaměstnaností i sociálním pokrokem,
- ochrana životního prostředí,
- boj proti sociálnímu vyloučení i diskriminaci,
- podporování vědecko-technického pokroku,
- zvýšení ekonomické, sociální i územní soudržnosti,
- respekt ke kulturnímu bohatství i jazykové rozmanitosti jednotlivých členských zemí unie,
- vytvoření hospodářské a měnové unie, jejíž společnou měnu představuje euro.

Ve světové ekonomice pak Evropská unie ztělesňuje velice specifický hospodářský prostor, pro který je charakteristická celá řada aspektů. Prakticky nikde jinde zatím nedošlo k tak vysoké míře sladění širokého spektra ekonomické, institucionální i politické činnosti mezi tak velkým množstvím svrchovaných národních států. Jedním z vůbec nejvýraznějších znaků, kterými se EU od dalších subjektů globální ekonomiky odlišuje, je určitá preference politických a strategických aspektů před požadavky ekonomické efektivnosti. Z tohoto důvodu také mnohdy ekonomické faktory ustupují záměrům strategickým. Tento trend zcela typický pro Evropu byl zjevný například u začlenění některých zemí do Společenství. Jak již bylo zmíněno, v současnosti Evropská unie zahrnuje mnoho států Evropy a prakticky všechny státy západní Evropy. Z toho důvodu také v různých úvahách splývá s hospodářským regionem Evropy a jedná se v podstatě právě o Evropskou unii, která je dnes považována za jednu z triády center světové ekonomiky. Míra vzájemné spolupráce a celkové provázanosti nejenom ekonomické, ale i institucionální rovněž s nečlenskými státy je vskutku ojedinělá. Zmiňme například

⁵ *Cíle a hodnoty Evropské unie* [online]. Brusel: Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie, 2018b [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs.

Švýcarsko, které ačkoliv není členem evropského hospodářského prostoru, má s Evropskou unií uzavřeno několik sektorových dohod, které ve své podstatě vypovídají o určitých integračních rysech.⁶

Ve Smlouvě o Evropské unii ze 7. února 1992 je tento útvar charakterizován jako „nová etapa“ v procesu vytváření neustále těsnějšího svazku mezi národy Evropy, ve kterém dochází k přijímání rozhodnutí pokud možná co nejlíže občanovi. Unie je založena na Evropských společenstvích. Ta byla doplněna o politiku a formy spolupráce, zaváděnými touto smlouvou. Smyslem Unie je utvářet vztahy mezi členskými zeměmi tohoto útvaru, jakož i jejich národy, a to prostřednictvím způsobu, který se projevuje soudržností a solidaritou. V rámci této smlouvy pak Evropská unie orientuje svoji činnost do celkem tří klíčových oblastí, které tvoří tzv. tři pilíře její činnosti. Tyto pilíře mají představovat překročení rámce původní Římské smlouvy:⁷

- **První pilíř (Ekonomická oblast)** – Je tvořen Evropským společenstvím neboli ES a Evropským sdružením pro atomovou energii neboli EURATOMem. Od prvního května roku 1999 se v rámci Amsterodamské smlouvy součástí tohoto prvního pilíře stala rovněž azylová a přistěhovalecká politika, jakož i politika celní spolupráce, dále soudní spolupráce v občanskoprávních věcech a Schengenská dohoda z roku 1985, která zabezpečila úplné odstranění kontrol na společných hranicích signatářských zemí. Hlavním smyslem tohoto prvního pilíře je zejména podpořit ekonomický i sociální pokrok, a to na základě vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, posílením ekonomické i sociální soudržnosti, jakož i zavedením hospodářské a měnové unie včetně společné měny. Ekonomická oblast neboli první pilíř Evropské unie se vyznačuje takzvaným supranacionálním neboli nadnárodním charakterem. V praxi to znamená, že členské země Evropské unie delegují na Unii určitou část své svrchovanosti. V oblastech podle vymezení Smlouvy pak dochází k realizaci společných zájmů členských států prostřednictvím jednotlivých orgánů Evropské unie. Za nejdůležitější z nich lze považovat zejména Radu EU, Parlament, Komisi a Soudní dvůr. Dle Smlouvy je možné většinu rozhodnutí přijímat takzvanou kvalifikovanou většinou. To znamená, že rozhodnutí může být schváleno i v takovém případě, kdy několik členských států Evropské unie hlasuje proti němu. Rozdíl oproti dalším mezinárodním organizacím je v tom, že stát může

⁶ KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: hospodářské politiky*. s. 17 – 18.

⁷ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. s. 192 – 194.

být někdy vázán pravidlem, pro jehož přijetí nehlasoval. Klíčová rozhodnutí je však přes výše uvedené zapotřebí schvalovat jednomyslně.

- **Druhý pilíř (Oblast zahraničněpolitická a bezpečnostní)** – V rámci druhého pilíře se Evropská unie a její členské země zavazují, že budou uskutečňovat společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Kunešová vysvětluje, že cílem této zmiňované politiky je:

- zajistit společné hodnoty, jakož i hlavní zájmy a nezávislost celé Evropské unie,
- podpořit bezpečnost Evropské unie včetně jejich členských zemí, a to ve všech směrech,
- zabezpečit mír, podpořit mezinárodní bezpečnost a také zajistit mezinárodní spolupráci,
- utužit a rozvíjet demokracii a právní stát.

Zahraničněpolitická a bezpečnostní oblast neboli druhý pilíř Evropské unie se vyznačuje mezivládním charakterem. Rozhodovací a výkonné pravomoci nadále zůstávají v rukou členských států Evropské unie. O většině záležitostí je rozhodováno jednomyslně. Za klíčový orgán v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky lze považovat Radu EU. Ta sdružuje ministry zahraničí členských států. Členské země se mezi sebou informují a projednávají v rámci Rady EU veškeré otázky s tím spojené. Rada zaujme společný postoj v případech, kdy to uzná za vhodné. Společné akce zavazují členské země při uskutečňování jejich aktivit. Dodejme, že Rada je v rámci uskutečňování společné zahraniční a bezpečnostní politiky vázána směrnici Evropské rady a usnází se pak jednomyslně. Veškeré otázky s tímto spojené je potřeba konzultovat s Evropským parlamentem.

- **Třetí pilíř (Oblast justice a vnitřních věcí)** – Ve třetím pilíři je v rámci Smlouvy zakotvena pouze spolupráce členských států Evropské unie. Tato spolupráce je nutná zejména v případě volného pohybu osob v rámci celé Evropské unie. Právě z toho důvodu se pak za věci společného zájmu podle Kunešové považují tyto uvedené oblasti:

- pravidla kontroly týkající se vnějších hranic Evropské unie,
- boj s drogovou závislostí a s podvody mezinárodního rozsahu,
- policejní spolupráce s cílem boje proti mezinárodnímu zločinu.

Je třeba dodat, že právě v oblasti justice a vnitřních věcí neboli ve třetím pilíři Evropské unie byla původně zahrnuta taktéž azylová a přistěhovalecká politika, včetně problematiky celní spolupráce i soudní spolupráce v občanskoprávních věcech. Jak již bylo ale uvedeno výše, ty se přesunuly do prvního pilíře, a tudíž byly převedeny na nadnárodní úroveň.

Rovněž třetí pilíř se vyznačuje mezivládním charakterem. Podobně jako i v případě druhého pilíře, i v jeho rámci lze za klíčový orgán považovat Radu EU. Ta může zaujmout společný postoj či přijmout společný postup, avšak veškeré základní aspekty spolupráce je nutné konzultovat s Evropským parlamentem. Prostředky, za pomoci kterých se v oblasti justice a vnitřních věcí dosahuje požadovaných cílů, jsou tvořeny spoluprací policejních a justičních orgánů členských států Evropské unie, ale taktéž spoluprací prostřednictvím agentur Europol a Eurojust včetně postupné harmonizace trestního práva.

Podle Baldwina a Wyplosze tato třípilířová struktura jednoznačně oddělila nadnárodní a mezivládní spolupráci, čímž dovolila iniciativám, jako je Schengenská úmluva, existovat v rámci Evropské unie bez tlaku na jakéhokoliv členu, aby se připojil. Podstatné bylo, že Maastrichtská smlouva jednoznačně podřizovala záležitosti, které se týkají druhého a třetího pilíře výhradní kontrole členských zemí.⁸

⁸ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. s. 78.

Obrázek 1 - Třípilířová struktura EU

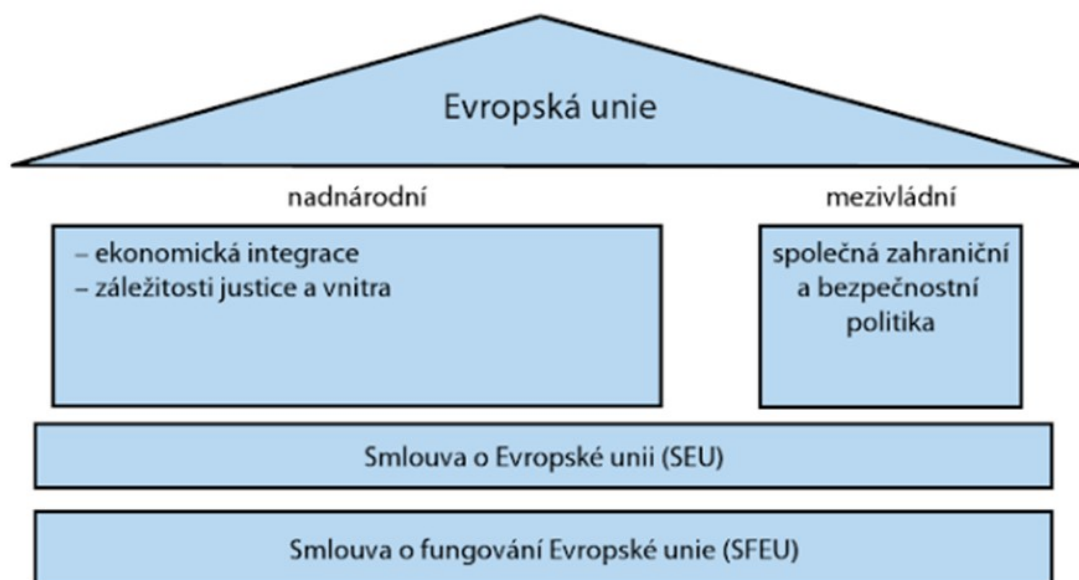
Zdroj: Baldwin a Wyplozs, 2013, s. 79.

Na základě radikálních inovací, které přinesla Lisabonská smlouva, však došlo k formálně-právnímu odstranění této třípilířové struktury. Lisabonská smlouva totiž zrušila Evropské společenství, nahradila pojem „společenství“ termínem „unie“, a to v rámci všech článků Smlouvy o Evropské unii, jakož i Smlouvy o fungování Evropské unie – tj. „reformní Smlouvy“. O zrušení zmiňované třípilířové struktury se ale často píše především z toho důvodu, že v dnešní době už existuje pouze jedna organizace, která je nadána tím, co právníci označují jako právní subjektivitu.⁹

Novou strukturu po Lisabonské smlouvě je možné si prohlédnout na přiloženém obrázku (viz obrázek č. 2):

⁹ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. s. 79 – 80.

Obrázek 2 - Nová struktura po Lisabonské smlouvě

Zdroj: Baldwin a Wyplosz, 2013, s. 79.

Pokud pomineme uvedené pilíře Evropské unie, které byly výše charakterizovány, Smlouva o EU zavádí také občanství Unie. To by mělo posilovat ochranu práv a zájmů občanů členských zemí Evropské unie. Občanství navíc poskytuje každému občanovi jakékoliv členské země všechna práva na území celé Unie rovněž vůči všem jejím institucím a orgánům. V praxi to znamená možnost pohybovat se, žít, pracovat, volit či kandidovat v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu, jakož i být chráněn jurisdikcí v jakékoliv členské zemi včetně možnosti obrátit se se stížnostmi na Evropský parlament či jiné orgány Evropského společenství. Zmiňovaná Smlouva o evropské unii byla navíc uzavřena na dobu neurčitou. Po následné ratifikaci pak vstoupila v platnost 1. listopadu roku 1993.¹⁰

¹⁰ KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 194.

3.2 Evropská měnová integrace

Porozumění historii integrace a postupné vytváření měnové unie je pro budoucí vývoj celé měnové unie velmi důležité. Měnový systém členských států MMF byl po 2. světové válce postaven na systému pevných, nicméně upravitelných parit vůči americkému dolaru. Toto uspořádání, které je všeobecně dobře známo jako Brettonwoodský měnový systém, dovolovalo měnám participujících států fluktuovat v širším intervalu.¹¹ Právě Evropě nabízel tento systém vskutku pohodlné řešení týkající se měnových kurzů. Majoritní část států totiž požadovala téměř pevné měnové kurzy a ujištění, že jakékoliv znehodnocení za účelem konkurenceschopnosti bude tímto způsobem omezené. Členství v IMF tyto požadavky splňovalo.¹²

Wernerův plán

Členské státy Společenství se však rozhodly sledovat cíl kurzové stability ještě důkladněji, když jej na přelomu šedesátých a sedmdesátých let vtělily do tzv. Wernerova plánu na vytvoření měnové unie do roku 1980. Koncem roku 1969 tak nastal jeden z prvních klíčových kroků směrem k vytvoření hospodářské a měnové unie v Evropě prohlášením hlav členských zemí o jejím vybudování. Byla vypracována a předložena zpráva nazvaná jako „Plán postupného vytvoření hospodářské a měnové unie“, která předpokládala dosažení vytyčeného cíle v přibližně deseti následujících letech. Zajímavostí je, že v rámci tohoto plánu nebylo jednoznačně navrženo vytvoření jednotné měny, naopak se počítalo pouze s neodvolatelným zafixováním měn členských zemí v poslední fázi. V rámci této zprávy došlo k pověření expertní skupiny, která byla vedena premiérem a ministrem financí Lucemburska P. Wernerem, aby dále prostudovala možnosti splnění daného cíle. Vytvořená Wernerova zpráva, která byla předložena v roce 1970, byla založena na stejném základu, tudíž vycházela z celkem tří postupných fází a dokončení v následujících deseti letech.¹³

¹¹ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. s. 197.

¹² BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. s. 403.

¹³ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. s. 199.

Podle Mulačové a Mulače tudíž ve zkratce Wernerův plán počítal s vytvořením měnové unie do roku 1980, kdy předpokladem byly fixní kurzy bez flukтуаčního pásma a společná měnová politika, která by byla řízená centrální institucí.¹⁴

Pád Brettonwoodského systému a odstavení Wernerova plánu

Bohužel oba výše zmiňované originální projekty nevyšly podle původních představ. Nejprve ze všeho se zhroutil Brettonwoodský kurzový systém, těsně za ním byl pak relativně v tichosti odstaven i Wernerův plán.¹⁵ Koncem šedesátých let 20. století totiž začala v mnoha zemích USA narůstat míra inflace, která odrážela činorodé, a ne vždy moudré používání měnové politiky. Hlavní kotva celého systému, americký dolar se dostal pod velký tlak, když Spojené státy už nadále nedokázaly zajistit zlatou hodnotu této měny. Systém vlastně zanikl ve dvou krocích. Nejprve byla v roce 1971 ze strany USA odvolána konvertibilita dolaru za zlato a za následující dva roky byl systém pevných, ale jak již bylo řečeno upravitelných kurzů, oficiálně ukončen. Všechny země měly nyní svobodu vlastního režimu měnového kurzu a brettonwoodské období tak bylo definitivně ukončené.¹⁶

Po pádu Brettonwoodského systému a následném zavedení plovoucích kurzů se však celá situace relativně dost zkomplikovala. Podle Baldwina totiž po zhroucení systému Evropa prakticky nedisponovala žádným řešením. Na druhou stranu její následná pohotová reakce v podstatě vytyčila cestu, která vedla až k měnové unii o tři desetileté později.¹⁷ Co se týče odstavení Wernerova plánu, ten nakonec ztroskotal na základě složitých poměrů 70. let, ale rovněž na základě nepřipravenosti jednotlivých ekonomik na vstup do měnové unie.¹⁸

Je však třeba mít na paměti, že zmiňovaný třicetiletý časový úsek přinášel členům Společenství v prvních dvou třetinách výtečné hospodářské výsledky, na které dnes vzpomínáme jako na éru zlatého věku. Naopak zbývající třetina je v tomto případě vnímána velmi kriticky. Období ekonomických úspěchů přitom korespondovalo s obdobím

¹⁴ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. s. 460.

¹⁵ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. s. 42.

¹⁶ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. s. 403.

¹⁷ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. s. 403.

¹⁸ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. s. 460.

kurzové stability, zatímco doba nevýrazných výsledků byla poznamenána fragmentací kurzových režimů i turbulencemi měnových trhů.¹⁹

Evropský měnový systém

Nástupcem Wernerova plánu se stal tzv. Evropský měnový systém neboli EMS, který byl založen v roce 1979. Došlo k nastolení kurzového mechanismu ERM I, který se opíral o poměrně pevné kursy jelikož flukтуаční pásmo se pohybovala na $\pm 2,25\%$ od centrální parity. Všechny centrální banky musely nyní intervenovat pro udržení kursu v daném pásmu. Pozici centrálních bank posiloval Evropský fond měnové spolupráce, který nabízel půjčky za účelem zmiňovaných intervencí. Vůči nezúčastněným měnám byly kursy jako celek plovoucí. Jádrem celého systému byla Evropská měnová jednotka ECU. Ta byla odvozená od koše měn zastoupených v ERM I. Ačkoliv zmiňovaná Evropská měnová jednotka nikdy nezískala fyzickou podobu, byla používána pro účely kurzové, jakož i úvěrové a zúčtovací. K rozkolísání tohoto systému dochází až začátkem 90. let, kdy postupující integrace zapříčinila navýšení mezinárodních kapitálových toků a nárůst rizika spekulativních útoků. Některé měny musely v důsledku toho devalvovat a systém alespoň dočasně opustit. Na základě zvýšeného kolísání měn byl celý systém donucený rozšířit flukтуаční pásmo až na $\pm 15\%$, což bylo prakticky považováno za selhání EMS. Zároveň ale bylo umožněno přiblížení reálného a nominálního kursu měn.²⁰

V roce 1998 tudíž Evropský měnový systém svoji činnost ukončil a došlo k důležitým transformacím. Z výše zmiňované košové jednotky ECU byla vytvořena nekošová měna euro a to dle relace $1 \text{ ECU} = 1 \text{ euro}$.²¹

Je zřejmé, že právě popisovaný Evropský měnový systém, jakožto jeden z nejnambicióznějších projektů evropské integrace, který měl za cíl stabilitu měny a prostředí,

¹⁹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. s. 42.

²⁰ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. s. 460.

²¹ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. s. 17 – 19.

v rámci, kterém bude patrná vyšší zaměstnanost a rychlejší růst, se později stal základem pro zavedení eura.²²

Evropská měnová unie

Zvýšená ekonomická spolupráce měla za následek zvýšení tlaku na dokončení měnové unie. Cílem bylo zejména zrealizovat oblast se společnou měnou, ve které bude monetární politika řízena jednotně centrální institucí.²³

V roce 1989 je Evropskou komisí předložen cíl měnové unie, jakožto úplná liberalizace pohybu kapitálu, celková integrace finančních trhů i neodvolatelná fixace směnných kurzů spolu s případným nahrazením jednotlivých měn členských států jedinou a jednotnou měnou. Vzniká tudíž tzv. Hospodářská a měnová unie, v rámci které dochází nejprve k pevnému zafixování měnových kurzů jednotlivých měn a také k následnému zavedení jednotné měny na území států měnové unie. V rámci první etapy týkající se přechodu k jednotné měně byl v období 1990–1994 dokončen vnitřní trh. V následující etapě trvající do roku 1999 dochází ke vzniku Evropského měnového institutu, kdy byl podrobně rovněž naplánován přechod na euro, a od roku 1999 jsme ve třetí etapě, v rámci které došlo ke stanovení směnných kurzů a k přechodu na samotné euro.²⁴

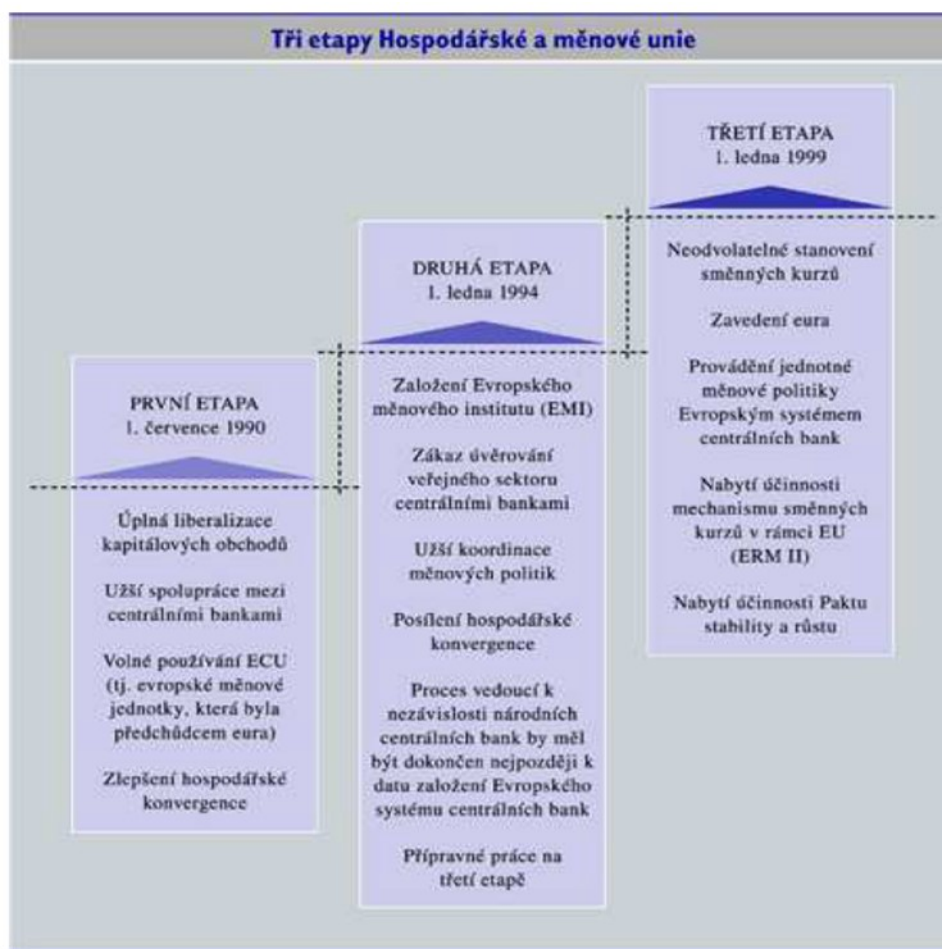
Zmiňované tři etapy Hospodářské a měnové unie je možné si prohlédnout na schématu níže (viz obrázek č. 3):

²²MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. s. 460.

²³ Tamtéž. s. 460.

²⁴ PEČÍNKOVÁ, Iva. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. s. 107.

Obrázek 3 - Tři etapy Hospodářské a měnové unie

Zdroj: Evropská centrální banka, 2018.

3.3 Eurozóna

Janáčková definuje eurozónu jako měnové propojení těch zemí, které disponují příliš heterogenní ekonomikou, avšak zároveň nemají natolik výraznou vzájemnou solidaritu, v rámci které by bylo možné tuto přirozenou heterogenitu překlenout a následně rovněž odstranit za pomoci pravidelných a rozsáhlých fiskálních transferů.²⁵

²⁵ JANÁČKOVÁ, Stanislava. Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro. s. 94.

Zjednodušeně řečeno, eurozónou tudíž označujeme ty státy Evropské unie, které přijaly výše popisovanou a společnou měnu – euro. Díky zmiňovanému přijetí společné měny tudíž pochopitelně došlo k výraznější integraci ekonomik států patřících do eurozóny. Aby však mohlo být využito plného potenciálu eura, je nutné zabezpečit také řádnou správu této hospodářské části integrace. Právě díky tomu se eurozóna liší od ostatních států Evropské unie svým hospodářským řízením. V tomto případě máme na mysli zejména tvorbu měnové a hospodářské politiky²⁶

- Měnovou politiku má na starost nezávislý Eurosystem, který je tvořen Evropskou centrální bankou a centrálními bankami členských zemí eurozóny.
- Hospodářská politika je pak do jisté míry v rukou členských zemí eurozóny. Důležité však je, aby vlády těchto zemí své politiky koordinovaly v zájmu dosažení společných cílů. Těmi jsou stabilita, růst a zaměstnanost.
- Uskutečňování správy ekonomických záležitostí Evropské unie je realizováno v rámci ročního cyklu, který je známý jako tzv. evropský semestr.

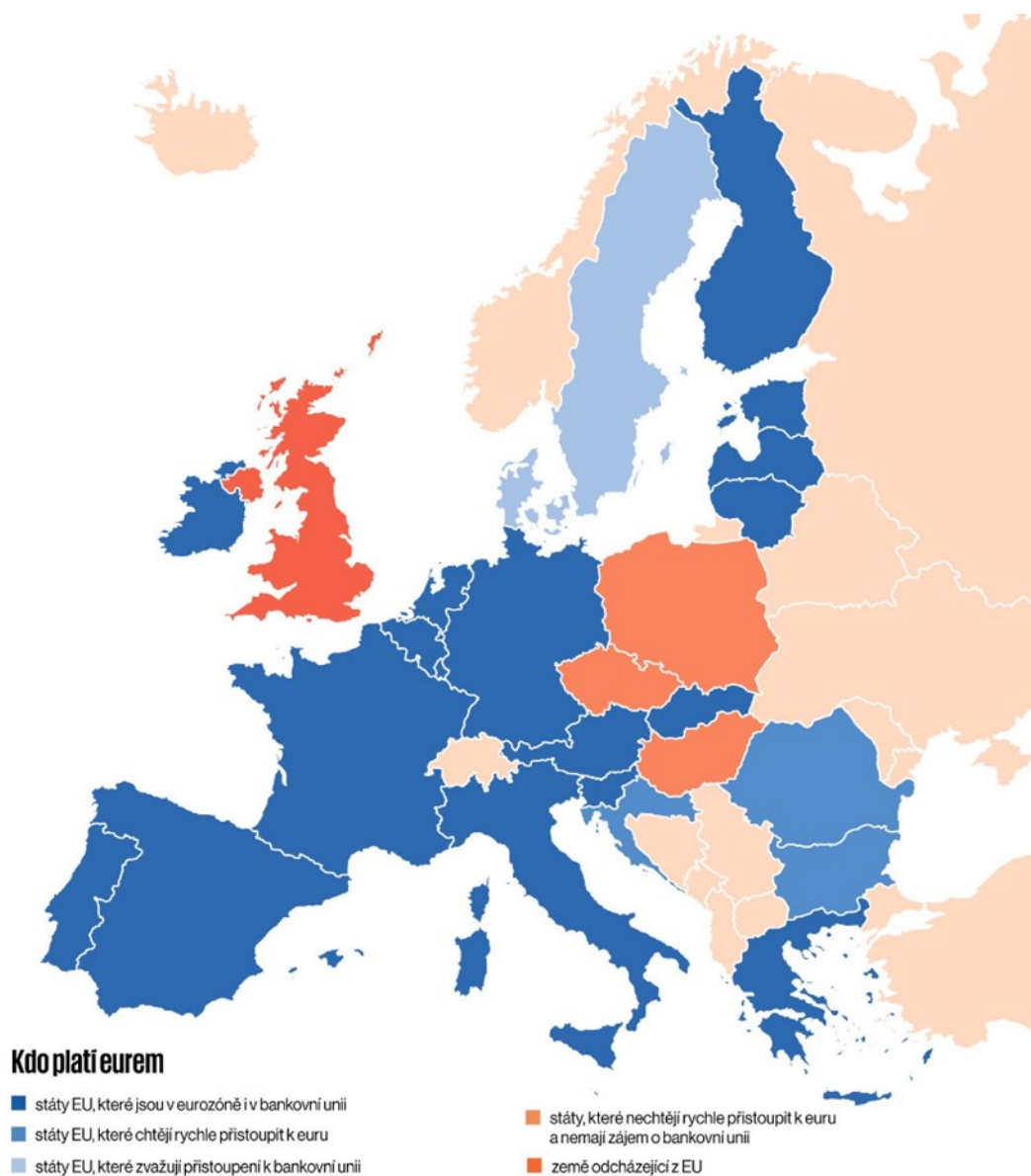
Aktuálně tvoří tuto oblast celkem devatenáct evropských států, mezi které patří tyto uvedené: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko. Je potřeba dodat, že členské státy se ke vstupu do eurozóny zavázaly. Tato povinnost se však netýká pouze těch zemí, které si vyjednaly výjimky, a to Spojené království a Dánsko. Dlouhodobě svůj vstup oddalují například Švédové, kteří si na základě nevstoupení do ERM II v podstatě také zařídili výjimku.²⁷

Na obrázku níže (viz obrázek č. 4) je možné vidět státy, které aktuálně patří do eurozóny (jsou označeny tmavě modře).

²⁶ Eurozónu tvoří ty členské státy Evropské unie, které za svou měnu přijaly euro [online]. Brusel, Evropská komise, 2018 [cit. 2018-07-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_cs.

²⁷ Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html.

Obrázek 4 - Grafické znázornění eurozóny a dalších evropských států

Zdroj: Ekonom.cz, 2018.

3.4 Eurosystem – Evropská centrální banka

Evropskou centrální banku je možné považovat za jeden ze základních kamenů v rámci zavádění a budoucího fungování Evropské měnové unie. Právním východiskem pro jednotnou měnovou politiku představuje Smlouva o založení Evropského společenství a

Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Právě na základě zmíněného statutu byla vytvořena Evropská centrální banka, jakož i systém Evropských centrálních bank.²⁸ Stalo se tak 1. června roku 1998. Sídlem je už od počátku založení německé město Frankfurt nad Mohanem. Evropská centrální banka má relativně velké množství úkolů. Podle Ptatschekové a Dittrichové mezi ně patří zejména tyto uvedené:²⁹

- zajištění cenové stability v rámci euroměnového prostoru,
- uskutečňování měnové politiky,
- zajištění toho, aby navýšení spotřebitelských cen leželo v porovnání s předchozím rokem pod hranicí 2 %,
- uskutečňování devizové politiky,
- držba a správa oficiálních devizových rezerv států patřících do eurozóny (správa portfolií),
- podporování plynulého fungování platebních systémů,
- výhradní právo schvalovat vydávání bankovek v eurozóně,
- ve spolupráci s národními centrálními bankami sbírat od vnitrostátních orgánů, případně přímo od hospodářských subjektů statistická data, která jsou nutná k plnění úkolů Evropského systému centrálních bank,
- v případě provádění úkolů svěřených Eurosystemu – udržovat pracovní vztahy s příslušnými orgány, institucemi a fóry v rámci celé Evropské unie i v rámci celosvětové úrovně.

K prosazování své měnové politiky používá Evropská centrální banka zejména operace na volném trhu, jakož i stálé facility a povinné minimální rezervy. Za pomoci těchto zmiňovaných nástrojů pak Evropská centrální banka ovlivňuje krátkodobé úrokové sazby i likviditu finančních trhů. Evropská centrální banka ovlivňuje podmínky na peněžním trhu tím způsobem, že cenová stabilita je nejlépe zachována ve střednědobém horizontu pomocí vlivu, který má transmisní mechanismus měnové politiky na cenovou hladinu.³⁰

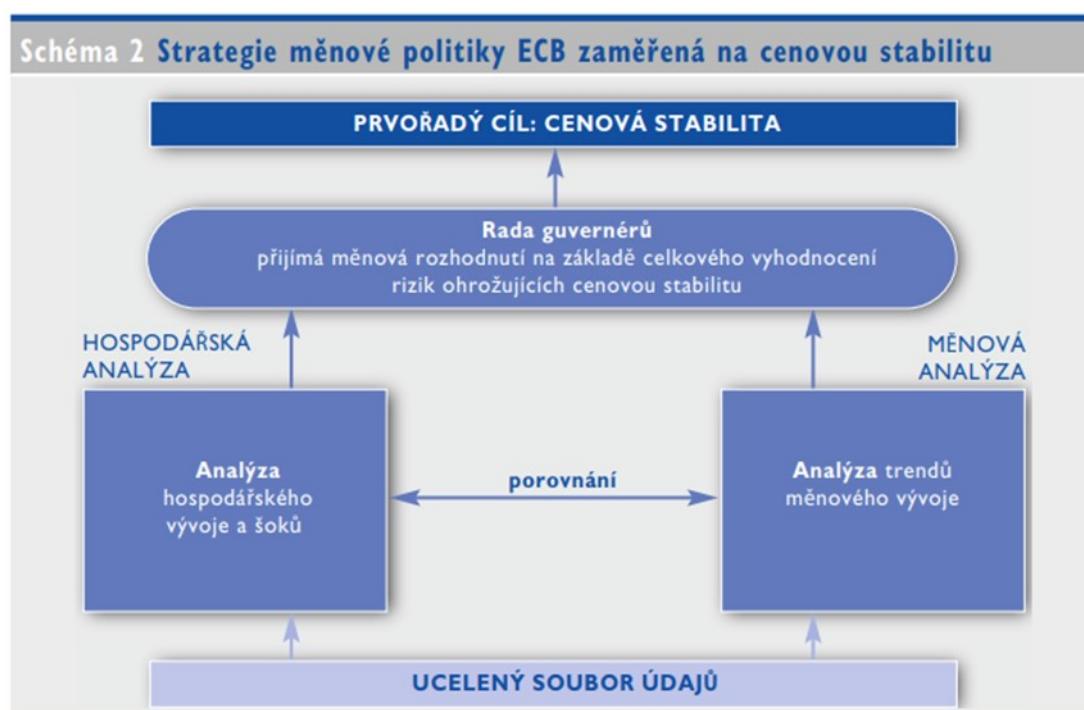
Na obrázku níže (viz obrázek č. 5) je pak znázorněné schéma týkající se strategie měnové politiky Evropské centrální banky, která je orientovaná na cenovou stabilitu:

²⁸ SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU. s. 141.

²⁹ PTATSCHEKOVÁ, Jitka a Jaroslava DITTRICHOVÁ. Dvacet let české koruny: na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice. s. 35.

³⁰ PTATSCHEKOVÁ, Jitka a Jaroslava DITTRICHOVÁ. Dvacet let české koruny: na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice. s. 35.

Obrázek 5 - Měnová politika ECB zaměřená na cenovou stabilitu

Zdroj: Scheller, 2006, s. 81.

Stálé facility využívají národní centrální banky k úpravě denní likvidity. V tomto případě však lze využít i zápujčnicích facilit, kdy dochází k vypůjčení finančních prostředků přes noc. Jedním z dalších nástrojů jsou i takzvané depozitní facility. Při nich jsou banky schopné přes noc finanční prostředky u centrální banky uložit. Nicméně jedním z klíčových předpokladů, který zefektivňuje úspěšné plnění cílů, je institucionální, personální, funkční a finanční nezávislost ECB i národních centrálních bank. Jak ECB, tak i národní centrální banky jsou totiž nezávislé na orgánech Evropské unie a na národních vládách. Personální nezávislost pak bývá projevena v rámci délky funkčního období orgánů ECB, jakož i národních bank. Funkční období by se ale nemělo prolínat s funkčním obdobím národních vlád i orgánů EU. Ohledně uskutečňování měnové politiky pak Evropská centrální banka i národní centrální banky rozhodují samostatně. Co se týče finanční nezávislosti, to by mělo zabezpečovat hned několik opatření. Platí, že jedinými upisovateli a zároveň i majiteli základního kapitálu Evropské centrální banky jsou národní centrální banky. Připomeňme však, že národní vlády i orgány EU nemohou ovlivňovat aktivity národních centrálních bank, ani ECB. Nicméně dohromady s centrálními bankami veškerých členských států EU bude Evropská centrální banka tvořit tzv. Evropský systém centrálních bank. Tento specifický systém sám o sobě nedisponuje žádnou právní

subjektivitou, avšak tu mají Evropská centrální banka i centrální banky členských států EU. Jednou ze součástí Evropského systému centrálních bank je pochopitelně i Česká národní banka, a to od roku 2004, kdy jsme vstoupili do Evropské unie. V souladu se Smlouvou o EU je pak podle Ptatschekové a Dittrichové výše zmiňovaný Evropský systém centrálních bank v europrostoru odpovědný za tyto uvedené oblasti:³¹

- stanovení a uskutečňování měnové politiky,
- uskutečňování devizových obchodů,
- správa a držení oficiálních devizových rezerv,
- podpora fungování platebních systémů.

Co se týče organizační struktury Evropské centrální banky, tu konkrétněji rozebírá například Zahradník:³²

- **Prezident Evropské centrální banky** – stojí v čele ECB. Je volen maximálně na dobu osmi let. Prezident je zároveň členem tří klíčových orgánů, které budou následně blíže specifikovány.³³
- **Výkonná rada** – má celkem šest členů. Kromě zmiňovaného ředitele ECB sem patří taktéž také viceprezident včetně čtyř dalších odborníků, kteří jsou jmenováni na základě dohody vlád členských států Evropské unie.³⁴ Hlavním smyslem a klíčovou náplní činnosti výboru ředitelů ECB je zejména:
 - příprava zasedání Rady Evropské centrální banky,
 - uskutečňování měnové politiky v europrostoru,
 - řízení běžné činnosti Evropské centrální banky,
 - vykonávání veškerých pravomocí svěřených jí Řídící radou.³⁵
- **Rada guvernérů** – Jedná se o klíčový rozhodovací orgán celé Evropské centrální banky. Tato rada se skládá z prezidenta Evropské centrální banky, viceprezidenta a

³¹ Tamtéž. s. 35–36.

³² ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. s. 100 – 101.

³³ Tamtéž. s. 100.

³⁴ ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. s. 100.

³⁵ DĚDEK, Oldřich. Řídící orgány ECB [online]. Praha: Zavedenieura.cz, 2014 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/ridici-organy-ecb>.

guvernérů národních centrálních bank eurosystému.³⁶ Úkolem Řídící rady je zejména:³⁷

- provádění rozhodnutí v oblasti měnové politiky,
- vytyčení úrokových sazeb i dalších nástrojů měnové politiky.
- **Generální rada** – Posledním nejdůležitějším orgánem Evropské centrální banky je tzv. Generální rada. Mezi stálé členy této rady patří prezident Evropské centrální banky, viceprezident a také guvernéři národních centrálních bank veškerých členských zemí Evropské unie.³⁸ Co se týče hlavní náplně činnosti, patří sem zejména:³⁹ shromažďování statistických informací,
- sestavení výroční zprávy Evropské centrální banky,
- vytyčení pravidel nutných k standardizaci účtování,
- přijímání opatření, která se týkají vytyčení klíče pro upisování základního kapitálu Evropské centrální banky,
- přijímání pracovního řádu týkajícího se pracovníků Evropské centrální banky,
- příprava podkladů k určení směnných kurzů měn členských zemí EU.

Eurosystém

- Nakonec bude ještě v rámci této kapitoly zapotřebí vysvětlit, co se myslí pod pojmem Eurosystém. Sychra píše, že systém centrálních bank je složen ze samotné Evropské centrální banky a z národních centrálních bank všech států, které jsou členy Evropské unie. Na základě skutečnosti, že ne všechny státy Evropské unie jsou zároveň v měnové unii, došlo k vytvoření zmiňovaného pojmu Eurosystém, který se tudíž vztahuje na Evropskou centrální banku a pochopitelně také na

³⁶ ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. s. 101.

³⁷ DĚDEK, Oldřich. Řídící orgány ECB [online]. Praha: Zavedenieura.cz, 2014 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/ridici-organy-ecb>.

³⁸ ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. s. 101.

³⁹ DĚDEK, Oldřich. Řídící orgány ECB [online]. Praha: Zavedenieura.cz, 2014 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/ridici-organy-ecb>.

podílející se národní centrální banky. Úkolem Eurosystemu je:⁴⁰ uskutečňovat měnovou politiku (avšak na základě dohody s ministry financí členských států),

- starat se o státní devizové rezervy všech států Evropské měnové unie,
 - uskutečňovat operace na devizových trzích,
 - dohlížet na úvěrové instituce,
 - kontrolovat platební systémy.
- Nakonec dodejme, že pro plnění úkolů, které vycházejí z provádění měnové politiky, vydává Evropská centrální banka:⁴¹
- **nařízení** – charakteristická je pro něj všeobecná závaznost v rámci všech členských států Evropské unie.
 - **rozhodnutí** – je naopak specifické tím, že je závazné pouze pro ten subjekt, kterému bylo určeno.
 - **doporučení** – nejsou závazná.
 - **stanoviska** – nejsou závazná.

3.5 Jednotná evropská měna

Jak již bylo v práci řečeno, 1. ledna roku 1999 začala fungovat Evropská měnová unie včetně její společné měny – eura. K danému dni byly zároveň mezi jednotnou evropskou měnou a národními měnami států Evropské měnové unie vytyčeny pevné přepočítací koeficienty, které se již následně během celého přechodného období neměnily (tzn. až do roku 2002). Tyto koeficienty byly stanovené na celkem šest platných číslic. Národní měny států Evropské měnové unie se na základě této skutečnosti staly v podstatě pouze alternativním způsobem vyjádření hodnoty v euro. Současně ke dni 1. ledna 1999 jednotná evropská měna euro nahradila Evropskou měnovou jednotku ECU, a to v poměru 1 : 1. Tímto aktem došlo zároveň pochopitelně k zániku Evropské měnové jednotky. Euro se zároveň stalo měnou, jež je volně směnitelná na veškerých měnových i finančních trzích. Byl pro ni také stanoven třímístný ISO kód – EUR.⁴² Nicméně o samotném názvu nové

⁴⁰ SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU. s. 141.

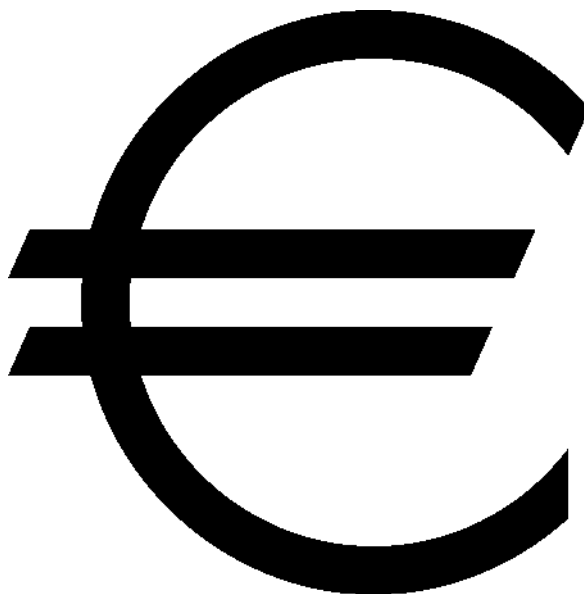
⁴¹ SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU. s. 141.

⁴² KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 208.

měny bylo rozhodnuto prakticky již v roce 1995, kdy se zástupci států EU shodli na tom, že nová měna by měla mít název stejný ve všech jazycích zemí EU, zároveň by měl být název jednoduchý na výslovnost a měl by dokonale reprezentovat Evropu. Název euro tudíž vyhovoval zdaleka nejvíce ze všech. Co se týče symbolu, ten měl být spojován s evropským kontinentem a z třiceti návrhů byl nakonec vybrán symbol, který v sobě kombinuje řecké písmeno epsilon (jakožto antické počátky na starém kontinentě) a zároveň se nápadně podobá tvaru písmene E (jakožto první písmeno názvu této měny).⁴³ Kunešová ještě dodává, že charakteristické dvojité přeškrtnutí pak symbolizuje stabilitu a sílu jednotné evropské měny – eura.⁴⁴

Symbol eura jakožto dvakrát vodorovně přeškrtnuté řecké písmeno epsilon je znázorněný na obrázku níže (viz obrázek č. 6):

Obrázek 6 - Symbol eura

Zdroj: VectorStock, 2018.

Kunešová pak prostřednictvím jednoduché tabulky (viz tabulka č. 1) uvádí časový harmonogram samotného zavádění jednotné evropské měny – eura:

⁴³ How the euro became our money. s. 11.

⁴⁴ KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 208.

Tabulka 1 - Časový harmonogram zavádění eura

Termín	Krok
Květen 1998	Rozhodnutí o členství v Evropské měnové unii na základě ekonomických výsledků z roku 1997
1.leden 1999	Vytyčení směnných kurzů účastnických měn, zavedení jednotné evropské měny eura v její bezhotovostní formě
1.leden 2002	Zavedení eura rovněž v podobě bankovek a mincí
1.březen 2002	Národní bankovky a mince již nejsou zákonným oběživem členský států Evropské měnové unie

Zdroj: Kunešová, 2006, s. 208.

3.5.1 Výhody eura

Jednou z předností přijetí eura je skutečnost, že Evropská měnová unie představuje velice stabilní měnovou oblast. Toho je dosaženo zejména nutností splnění konvergenčních kritérií, díky čemuž do eurozóny vstupují státy se zdravými veřejnými financemi. Díky tomu existuje poměrně stabilní míra inflace a konvergence úrokových sazeb. Za velice pozitivní dopad lze považovat zejména sjednocení úrokových sazeb členů eurozóny, prostřednictvím kterých je zabezpečena nejenom stabilita měnové oblasti, ale dochází rovněž ke snižování rizika podnikání, k rozvíjení kapitálového trhu a rovněž k efektivnější alokaci finančních prostředků. Na základě zvyšující se konkurenceschopnosti pak dochází k nárůstu efektivnosti. Z dlouhodobého hlediska se tudíž snižují ekonomické rozdíly mezi členskými zeměmi, jelikož roste intenzita přímých zahraničních investic a kapitálu do států, které mají nižší ekonomickou úroveň.⁴⁵ Mezi další pozitivní dopady, které přináší euro, můžeme zařadit zejména tyto uvedené:

- **Snížení nákladů** – Na základě skutečnosti, že zanikne měnový kurz, dojde k úspoře transakčních a zajišťovacích nákladů. Mluvíme o rozdílu mezi nákupním a prodejním kurzem v rámci uskutečňování devizových transakcí. Díky tomu dochází

⁴⁵ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. Evropská měnová integrace a Česká republika. s. 53 – 54.

mimo jiné i k zjednodušení cestování do zahraničí, resp. do evropských států. Pro mnoho lidí je toto obrovská výhoda a na první pohled také i skutečně „viditelná“ výhoda. Podle Pečínkové by tak rychlý vstup České republiky do eurozóny skutečně mohl zjednodušit a zejména zlevnit cestování.⁴⁶

- **Cenová transparentnost a mezinárodní srovnatelnost** – Brůžek popisuje, že když zavedeme společnou měnu, české zboží a služby se prakticky v tomtéž okamžiku stanou daleko lépe porovnatelné se zbožím a službami v dalších členských státech. Jednotná měna euro zároveň povede k vytvoření lepšího prostředí pro srovnání i dalších mikroekonomických a makroekonomických agregátů, aniž by bylo potřeba uskutečňovat přepočty tuzemské měny na euro.⁴⁷ Lacina pak dodává, že vyšší transparentnost cen v rámci hospodářské měnové unie bude mít za následek posílení konkurenceschopnosti českých výrobců. V rámci střednědobého a dlouhodobého horizontu to s nejvyšší pravděpodobností povede ke sblížení cenových hladin srovnatelného zboží a služeb.⁴⁸ Podle Pečínkové by díky tomuto pozitivnímu dopadu České republice skutečně prospělo přejít na společnou měnu okamžitě bez dalšího odkládání. Dodává, že pokud ČR přijme euro, těžit z toho budou i kapitálové obchody. Mluvíme pak zejména o obchodě s cennými papíry.⁴⁹
- **Zlepšení postavení České republiky** – Podle Kováře je nespornou výhodou přijetí společné měny také následné zapojení České republiky do hlavního dění v rámci euroskupiny. Na základě toho získáme pozici v „evropském jádru“. Vedení národních centrálních bank díky tomu bude moci vyjádřit svůj hlas, tudíž bude moct efektivně ovlivňovat i směr monetární politiky.⁵⁰
- **Ekonomický růst** – Rychlejší ekonomický růst patří všeobecně mezi nejčastější argumenty zastánců vstupu do eurozóny. Skutečností však zůstává, že jej nelze přímo kvantifikovat. Analýza přímého vlivu se tudíž musí opřít o teoretická

⁴⁶ PEČÍNKOVÁ, Ivana. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. s. 163.

⁴⁷ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. Evropská měnová integrace a Česká republika. s. 56.

⁴⁸ LACINA, Lubor. Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR [online]. Brno: Výzkumné centrum PEF, 2007 [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf.

⁴⁹ PEČÍNKOVÁ, Ivana. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. s. 163.

⁵⁰ KOVÁŘ, Kamil. Má ČR přijmout euro? [online]. Praha: Think-tank Evropské hodnoty, 2014 [cit. 2018-08-25]. Dostupný z: <https://evropske-hodnoty.blog.ihned.cz/c1-61843560-ma-cr-prijmout-euro>.

východiska, případně o pozorování vývoje daného ukazatele ve státech, které jsou již zapojeny do eurozóny.⁵¹

3.5.2 Nevýhody eura

Nyní zbývá zaměřit se naopak na veškerá možná rizika, která by s přechodem na euro mohla České republice hrozit. Dědek píše, že široká veřejnost vnímá přechod na euro negativně zejména proto že se obává inflace, jelikož mnoho lidí nabylo dojmu, že s přechodem na společnou měnu dojde rovněž ke skokovému nárůstu cen, tudíž i ke zvýšení inflace. Statistická data však tyto obavy jednoznačně nepotvrzují a je nutno dodat, že ke skutečnému nárůstu cen dochází pouze na některých místech či u některých položek. U některých naopak ceny zůstávají neměnné či dokonce klesají. Přesto určité riziko jistě zůstává.⁵² Mezi další negativní dopady patří zejména tyto:

- **Suverenita národních států** – Podle Brůžka a Smrčkové je i nadále ve všech členských zemích patrná priorita národních zájmů, která převažuje nad zájmy eurozóny. Ačkoliv je nutné svrchovanost týkající se měnové oblasti přenést na úroveň nadnárodní, členské země mají tendenci v oblasti rozpočtu jednat samostatně. Pakt stability a růstu pak tuto situaci řeší různými sankcemi za nedodržování rozpočtové disciplíny.⁵³ Z tohoto pohledu se pochopitelně může jevit ztráta české koruny jako ztráta národního symbolu, což je samozřejmě nejenom pro Českou republiku velice citlivým tématem.

- **Ztráta nezávislé měnové politiky** – Pečínková píše, že zastánci pozdějšího přijetí společné měny tvrdí, že by její rychlé přijetí pro tzv. dohánějící ekonomiku, která má nižší cenovou i ekonomickou úroveň než eurozóna mohlo být velmi riskantní a nevýhodné. Měnový kurz má totiž mnoho funkcí. Poskytuje ekonomice pružnost a zároveň zabraňuje nerovnováhám. Jeho posilováním dochází k poklesu inflace a naopak dochází ke zvýšení ekonomického růstu spolu s nízkými úrokovými sazbami.⁵⁴ Podle Brůžka a Smrčkové je ztráta nezávislé měnové politiky stěžejním problémem, protože do chvíle přijetí společné měny jsou najednou nezávislé centrální banky zapojeny do jednotného eurosystému a

⁵¹ LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. Euro: ano-ne?. s. 88.

⁵² DĚDEK, Oldřich. Náklady a rizika [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2013 [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>.

⁵³ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. Evropská měnová integrace a Česká republika. s. 57.

⁵⁴ PEČÍNKOVÁ, Ivana. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. s. 194.

nadále již nemohou ovlivňovat tuzemskou ekonomiku prostřednictvím monetárních nástrojů. Zůstává pak otázkou, zda lze tyto nástroje nějakým způsobem nahradit.⁵⁵

- **Neschopnost čelit asymetrickým šokům** – Díky výše popisované absenci monetárních nástrojů vzniká také neschopnost čelit asymetrickým šokům, které nemají stejné dopady a projevují se v případě, kdy tuzemská ekonomika a její finanční sektor nejsou potřebně strukturálně a cyklicky harmonizované s ekonomikami členských zemí eurozóny. Asymetrické šoky mohou vzniknout díky špatnému řízení hospodářských politik členských států. Asi nejtypičtějším znakem jsou různé zájmy členských států z pohledu inflace a nezaměstnanosti. Podle Brůžka a Smrčkové je pak velkým problémem, že v oblastech, kde dochází k volnému pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu vlastně nedochází k rovnoměrnému hospodářskému růstu. Naopak je patrná ekonomická koncentrace v ekonomických centrech a zaostávají periferní oblasti, což má za následek rozdílnou ekonomickou úroveň členských zemí i regionů. Obavy z rozdílných zájmů členských států tudíž zůstávají jedním z argumentů odpůrců přijetí eura.⁵⁶

- **Finanční náklady** – Je pochopitelné, že vstup do eurozóny vyžaduje relativně velké finanční prostředky, které jsou hrazeny jak samotnou Unií, tak i členskými státy. Bude potřeba vynaložit prostředky na stažení národní měny, na ražbu euromincí či tisk eurobankovek, dále na přecenění zboží, upravení informačních systémů atd. Obvykle se jedná o jednorázové nástroje, které se hradí z vlastních zdrojů. Pokud by došlo k rychlému přijetí eura, zvýší se pravděpodobnost tempa růstu životních nákladů. Asi nejvyšší ztráty by ale postihly nejen majitele pevně úročených cenných papírů, ale i majitele penzijních fondů, čímž dojde k poklesu reálných výnosů. Díky rychlému přijetí společné měny prodělají také majitelé akcií či nemovitostí, a to z toho důvodu, že v případě zvýšení objemu peněz v ekonomice rovněž dochází k nafouknutí jejich cen.⁵⁷

- **Povinnost podílet se na záchranných mechanismech** – Dle Kováře nesmíme zapomínat ani na skutečnost, že spolu s přistoupením do eurozóny je nutno přistoupit i k evropskému stabilizačnímu mechanismu.⁵⁸

⁵⁵ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. Evropská měnová integrace a Česká republika. s. 57.

⁵⁶ Tamtéž. s. 60.

⁵⁷ PEČINKOVÁ, Ivana. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. s. 186.

⁵⁸ KOVÁŘ, Kamil. Má ČR přijmout euro? [online]. Praha: Think-tank Evropské hodnoty, 2014 [cit. 2018-08-25] Dostupný z: <https://evropske-hodnoty.blog.ihned.cz/c1-61843560-ma-cr-prijmout-euro>.

3.6 Maastrichtská konvergenční kritéria

Brůžek se Smrčkovou píšou, že aby bylo možné vstoupit do Hospodářské a měnové unie, je třeba splnit určitou míru konvergence ekonomik členských států. Je tudíž nutno sladit makroekonomické ukazatele s ukazateli eurozóny, jelikož v opačném případě by nedostatečná sladěnost vedla k neefektivnímu fungování jednotné monetární politiky.⁵⁹

K tomu, abychom tohoto cíle mohli dosáhnout, byla v Maastrichtské smlouvě formulována tzv. konvergenční kritéria. Jestliže dojde k jejich splnění, měla by být zajištěna dostatečná míra sladěnosti ekonomik jak členských, tak i kandidátských států. Tato kritéria bývají jinak nazývána jako Maastrichtská konvergenční kritéria. Aby tudíž mohla být kandidátská země do měnové unie přijata, je potřeba aby nejenom splňovala tato zmiňovaná kritéria, ale aby byla také schopná je dlouhodobě udržet. Totiž právě dlouhodobá udržitelnost ve výsledku zabezpečuje také dlouhodobou stabilitu vně unie. Mimo jiné zajišťuje i efektivní měnovou politiku.⁶⁰

Podle Königa a Laciny můžeme výše zmiňovaná kritéria zařadit podle jejich charakteru do tří následujících skupin:⁶¹

- monetární
- fiskální
- měnová

Brůžek se Smrčkovou pak vysvětlují, že plnění výše popisovaných kritérií je následně hodnoceno každé dva roky, a to v tzv. Konvergenční zprávě. Tuto zprávu vypracovává Evropská komise za spoluúčasti s Evropskou centrální bankou. Ve zprávě je mimo jiné uvedeno, že členem eurozóny se může stát pouze ta země, která dovede na základě své hospodářské situace udržovat cenovou stabilitu a zároveň nenarušit celistvost eurozóny. Je také potřeba podotknout, že plnění konvergenčních kritérií je hodnoceno velice přísně a nejvíce záleží zejména na už zmiňované dlouhodobé udržitelnosti.⁶² Zmiňovaná

⁵⁹ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. s. 73.

⁶⁰ KÖNIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. s. 195.

⁶¹ Tamtéž. s. 195.

⁶² BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. s. 74.

Maastrichtská konvergenční kritéria jsou celkem čtyři a jsou založena na článku 140 Smlouvy o fungování Evropské unie. Patří sem tudíž tyto uvedené:⁶³

- **Kritérium cenové stability** – Vysokého stupně cenové stability je dosaženo za předpokladu, že míra inflace daného státu, ve srovnání s indexem spotřebitelských cen na srovnatelné bázi, nebude překračovat loňskou míru inflace nejvýše 3 členských zemí, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability, jež byla měřena ještě před kontrolou konvergence o 1,5procentního bodu⁶⁴. Inflaci měříme prostřednictvím indexu spotřebitelských cen. Toto kritérium je velice důležité zejména pro vznik měnové unie. Za předpokladu pevného směnného kurzu by totiž vyšší míra inflace v jednom státě oproti ostatním představovala zdražování exportu a zároveň pokles konkurenceschopnosti, což ve výsledku povede k tlaku na devalvaci domácí měny.⁶⁵

Za předpokladu, že budeme konkrétně mluvit o průměrné míře inflace měřené v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, ta bude spočtena jako přírůstek posledního dostupného dvanáctiměsíčního průměru harmonizovaného indexu spotřebitelských cen oproti průměru předchozích dvanácti měsíců. Je třeba dodat, že jak Smlouva, tak i Protokol v určitých otázkách nechávají prostor pro interpretaci institucemi, jež ve svých Konvergenčních zprávách hodnotí plnění kritérií, tudíž je v rámci vyhodnocení plnění kritérií nutno vzít v úvahu rovněž konkrétní použitý způsob, prostřednictvím kterého tyto instituce dané kritérium implementují.⁶⁶

- **Kritérium stavu veřejných financí** – Stát se klasifikuje pro vstup do Evropské měnové unie za předpokladu, že nebude vykazovat nadměrný schodek a vládní zadlužení nebude vykazovat známky výrazného negativního vývoje. Pro účely měření jsou určeny tyto referenční hodnoty:⁶⁷

- 3 % pro poměr deficitu veřejných rozpočtů k hrubému domácímu produktu neboli HDP při tržních cenách – tj. kritérium deficitu veřejného rozpočtu.
- 60 % pro poměr vládního dluhu k hrubému domácímu produktu při tržních cenách – tj. kritérium veřejného dluhu, anebo přinejmenším tendence ke zlepšení.

⁶³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, s. 1.

⁶⁴ MEJSTRÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice. s. 544.

⁶⁵ KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 203.

⁶⁶ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, s. 19.

⁶⁷ MEJSTRÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice. s. 544.

Dodejme, že mezi zprávou Evropské komise a možným zahájením postupu v případě nadměrného schodku je zapotřebí, aby proběhlo ještě několik dalších kroků. Samotný postup při nadměrném schodku zahajuje Rada EU na návrh Evropské komise a Rada jej zároveň taktéž na její doporučení i ukončuje.⁶⁸

- **Kritérium konvergence úrokových sazeb** – Co se týče konvergence úrokových sazeb, zde postačuje, jestliže v průběhu jednoho roku ještě před kontrolou konvergence, průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba v dané členské zemi Evropské unie nepřekročí o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše 3 členských zemí, které dosahují nejlepší výsledky v oblasti cenové stability.⁶⁹ Podle Kunešové se úrokové sazby zjišťují pomocí dlouhodobých státních dluhopisů, případně srovnatelných cenných papírů s tím, že je zapotřebí přihlídnout k rozdílným definicím v jednotlivých členských státech.⁷⁰ Velmi podobně jako i v případě kritéria cenové stability, i v tomto případě Smlouva a Protokol dávají prostor k volnější interpretaci stanovení konkrétní hodnoty kritéria. To, jestli budou do výpočtu kritéria úrokových sazeb započteny veškeré tři státy použité pro výpočet kritéria cenové stability, případně jestli bude některý ze států pro účely výpočtu úrokového kritéria vyřazen, je zejména v kompetenci hodnotících institucí.⁷¹

- **Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů** – S ohledem na vývoj směnného kurzu se stát pro vstup do Evropské měnové unie kvalifikuje, jestliže dokáže udržet svůj směnný kurz v rámci normálního flukтуаčního rozpětí + / - 15 % stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému – bez napětí – a to alespoň po dobu 2 let před provedenou kontrolou. V rámci daného období by především nemělo dojít k depreciazi bilaterálního středního kurzu měny daného státu vůči měně jakékoliv členské země z jejího vlastního podnětu.⁷² Dodejme, že flukтуаční pásmo mechanismu směnných kurzů bylo počátkem devadesátých let minulého století rozšířeno z 2,25 % na výše zmiňovaných 15 %.⁷³

⁶⁸ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, s. 19.

⁶⁹ MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice. s. 544.

⁷⁰ KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 203.

⁷¹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, s. 20.

⁷² MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice. s. 544.

⁷³ KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. s. 203.

4 ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část této práce je věnována zejména problematice zavedení společné měny eura v České republice včetně historického pohledu. Detailně je však popsán taktéž průběh zavádění eura na Slovensku včetně jeho zkušeností s tímto procesem. Další část této kapitoly se zabývá tzv. Národním plánem pro zavedení eura a na závěr je vyličen i konkrétní scénář tohoto procesu. V dalších částech je provedeno vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice a také samotná predikce vývoje těchto kritérií. Poslední část je věnována vlastnímu výzkumu, který je proveden formou dotazníkového šetření a jehož hlavním cílem je především zjistit, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura a jaká má v tomto ohledu očekávání. Charakterizován je tudíž konkrétní cíl výzkumu, ale také metodologie a výzkumný vzorek.

4.1 Česká republika a euro /historie zavedení eura v ČR

O zavedení eura se pochopitelně začalo jednat již mnohem dříve, než Česká republika do Unie v roce 2004 vstoupila. Brůžek píše, že už v říjnu roku 2003 byla vládou České republiky schválena tzv. Strategie přistoupení ČR k eurozóně. Tato strategie byla vypracována ve spolupráci Ministerstva financí ČR, České národní banky a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Smyslem dané strategie bylo naplánování procesů, které povedou k účasti v evropské měnové unii. Bylo ale také potřeba definovat rizika a přínosy, které logicky vyplynou v rámci zavedení společné měny.⁷⁴ Podle tohoto dokumentu bylo možné předpokládat, že pokud budou plněná výše popisovaná konvergenční kritéria, bude vstup do eurozóny možný v letech 2009–2010. Česká národní banka však v roce 2007 nedoporučila vstup České republiky do ERM II. Tato situace měla za následek, že nebylo možné vstoupit do eurozóny v roce 2010.⁷⁵ Vzhledem k tomu, že zmiňovaná strategie nebyla naplněna, v roce 2007 se přistoupilo k její aktualizované verzi. V její první části je patrný návrat k původnímu dokumentu z roku 2003, hodnotí se plnění konvergenčních kritérií a je komentována skutečnost, z jakého důvodu nedošlo k úspěšnému naplnění strategie. Druhá část je určena k posouzení stavu ekonomiky České republiky, dále k určení cílů, ke kterým by se mělo dojít a v neposlední řadě i k perspektivě přijetí společné

⁷⁴ BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. Evropská měnová integrace a Česká republika. s. 105.

⁷⁵ JANÁČKOVÁ, Stanislava, MACH, Petr. Euro dříve, nebo později?: sborník textů. s. 84.

měny. Je však potřeba dodat, že eurostrategie nepřináší žádný konkrétní odhad či předpoklad, kdy by Česká republika měla euro přijmout. Zdůrazněna je ale skutečnost, že je nutné sjednotit stav veřejných financí a splnit podmínku reálné konvergence tuzemské ekonomiky k ekonomikám eurozóny. Je tudíž možné konstatovat, že eurostrategie v podstatě předpokládá zavedení společné měny v České republice ve chvíli, kdy dojde k vytvoření vhodných ekonomických podmínek.⁷⁶ Jak již bylo vysvětleno i v předcházející kapitole, přijetí společné měny má svoje pozitiva i negativa. V současné době v podstatě neustále probíhají debaty o tom, kdy je ten nejlepší čas k přechodu na euro. Pochopitelně můžeme být svědky mnoha odlišných názorů ať už od zkušených ekonomů, politiků či bankéřů, jejichž vzájemné argumenty si však mnohdy výrazně protiřečí. Nicméně názory na vhodnou dobu přijetí společné měny je možné shrnout do následujících tří velkých skupin:

- **Rychlé přijetí společné měny** – Objevuje se mnoho názorů, podle kterých je vhodné přijmout euro pokud možno co nejrychleji. Do této skupiny patří zejména podnikatelé, pro většinu, z nichž by mohlo být euro skutečně velkou výhodou. Je však nutno opět připomenout, že původní návrh Ministerstva financí České republiky nebyl naplněn a nynější verze eurostrategie vlastně žádné konkrétní datum přijetí společné měny neobsahuje.⁷⁷

- **Pozdější přijetí společné měny** – Názorová skupina zastávající pozdější přijetí eura se kloní k myšlence ještě několik let počkat a až následně společnou měnu přijmout. Je zde patrný názor, že vstup do eurozóny bude optimální v době, kdy to bude výhodné pro Českou republiku i samotnou eurozónu. Zároveň v rámci tohoto názorového proudu převládá přesvědčení, že ČR nemá ve skutečnosti větší problém se splněním Maastrichtských konvergenčních kritérií, avšak naopak, že tato kritéria nejsou sama o sobě dostačující. Převládá názor, že reálná konvergence a pružnost je daleko podstatnější. Zdaleka nejdůležitější je pak správné načasování, díky kterému bude možné efektivně omezit potřebné vynaložené náklady a zároveň zvýšit zisky.⁷⁸

⁷⁶ Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně [online]. Česká národní banka, 2007 [cit 2018-09-10]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/eurostrategie_070829.pdf.

⁷⁷ PEČÍNKOVÁ, Iva. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. s. 202.

⁷⁸ Tamtéž. s. 202–203.

- **Zachování národní měny** – Podle Janáčkové a Macha tvoří třetí názorový proud zastánci zachování české koruny, kteří ji chtějí zachovat pokud možno co nejdéle. Zároveň přirovnávají pozici České republiky ke Švédsku. Je ale nutné zdůraznit, že abychom mohli počítat se stejným postavením vůči přijetí společné měny jako právě ve Švédsku, bylo by nutné uspořádat referendum podobně jako tomu bylo v roce 2003 i v této zemi.⁷⁹

4.2 Přijetí eura na Slovensku

V souvislosti s otázkou přijetí eura v České republice je velice vhodné zaměřit se i na zkušenosti a samotný průběh tohoto procesu na Slovensku, které do eurozóny vstoupilo s konečnou platností již počátkem roku 2009. Samotnou cestu k evropské integraci pak Slovensko zahájilo prakticky ihned po vzniku samostatné Slovenské republiky v roce 1993 a již v červnu roku 1995 na summitu Evropské unie v Cannes došlo k předložení žádosti o přijetí Slovenska do EU. Počáteční stanovisko Evropské komise však bylo v této době spíše kritické a byla předpokládána dlouhá a poměrně strastiplná cesta tranzitivní ekonomiky, což mimo jiné naznačovala i tehdejší politická situace na Slovensku. Asi největší zlom však nastal po parlamentních volbách v roce 1998, kdy tamní vláda začala prosazovat výrazně proevropské názory s tím, že jednou možností k udržitelnému hospodářskému růstu je právě evropská integrace. Slovensko do Evropské unie nakonec vstoupilo společně s Českou republikou 1. května roku 2004.⁸⁰

4.2.1 Proces zavádění eura na Slovensku

Pokud nahlédneme na oficiální webové stránky Národnej banky Slovenska, zjistíme, že proces zavádění společné měny byl započat ještě před samotným vstupem Slovenska do Evropské unie a je možné jej rozdělit do následujících etap:⁸¹

- **16. červenec 2003** – Došlo ke schválení Strategie přijetí eura na Slovensku.
- **8. září 2004** – Došlo ke schválení Konkretizace strategie přijetí eura na Slovensku.

⁷⁹ JANÁČKOVÁ, Stanislava a Petr MACH. Euro dříve, nebo později? sborník textů. s. 46.

⁸⁰ PANÁKOVÁ, Patrícia. Zavedení eura na Slovensku [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2017 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: https://vskp.vse.cz/71005_zavedeni_eura_na_slovensku.

⁸¹ *Harmonogram zavedenia eura v SR* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/nbs-v-eurosysteme/euro-na-slovensku/zavedenie-eura-v-sr/harmonogram-zavedenia-eura-v-sr>.

- **6. červenec 2005** – Došlo ke schválení Národního plánu zavedení eura na Slovensku.
- **28. říjen 2005** – Slovenská koruna vstoupila do ERM II.
- **14. prosinec 2005** – Došlo ke schválení návrhu na jmenování zplnomocnění vlády Slovenska pro zavedení eura.
- **8. březen 2006** – Došlo ke schválení Správy o plnění Národního plánu zavedení eura.
- **31. leden 2007** – Došlo ke jmenování zplnomocněnce vlády Slovenska pro zavedení eura.
- **19. březen 2007** – Na žádost Slovenska centrální parita slovenské koruny v ERM II revalvovala.
- **8. srpen 2007** – Došlo ke schválení Správy o plnění Národního plánu zavedení eura na Slovensku.
- **26. září 2007** – Došlo ke schválení zákona 659/2007 Sb., o zavedení měny euro na Slovensku.
- **3. červenec 2008** – Ministři financí členských států EU doporučili vstup Slovenska do eurozóny k 1. lednu 2009.
- **20. červen 2008** – Rada EU s konečnou platností potvrdila přijetí Slovenska do eurozóny.
- **8. červenec 2008** – Rada EU určila neodvolatelný přepočítávací koeficient EUR/SKK na úrovni 30,1260 Sk.
- **1. leden 2009** – Slovenskou vstoupilo do eurozóny.

4.2.2 Zkušenosti s přijetím eura na Slovensku

Podle Poloučka mělo zavedení společné měny na Slovensku jak přímé, tak i nepřímé dopady nejenom na obyvatelstvo, ale i na všechny sektory ekonomiky. Zatímco některé důsledky jsou pozorovatelné prakticky okamžitě, jiné je možné analyzovat až s odstupem času. Pochopitelně tou vůbec nejzásadnější výhodou je eliminace transakčních nákladů při eurových obchodech. Úspory však vyplývají rovněž z odstranění kurzového rizika. Navíc pro samotné spotřebitele představuje zavedení společné měny výrazně jednodušší srovnání cen doma a v zahraničí, což samo o sobě vytváří tlak na výrobce, jakož i prodejce, kteří jsou pak nuceni snižovat ceny, protože konkurence v eurozóně je vyšší než na domácím

trhu. Slovenským firmám zavedení společné měny přináší nižší náklady kapitálu. Díky přijetí eura se Slovensko stalo taktéž mnohem atraktivnějším pro zahraniční investory, obzvláště pak co se týče států eurozóny. Investoři totiž nejsou vystaveni transakčním nákladům i kurzovému riziku. Pochopitelně má však zavedení eura na Slovensku i své nevýhody. Prakticky ihned po tomto procesu vznikly především podnikovému a státnímu sektoru jednorázové náklady například na úpravy týkající se informačních systémů na samotnou výměnu měny, na nutný propočet cen, vzdělávání pracovníků či dvojitě oceňování. Navíc po vstupu do eurozóny již Slovensko nadále nemůže pomocí změn úrokových sazeb či jiných nástrojů reagovat na vnější šoky a stabilizovat cenovou hladinu. Ještě před samotným zavedením společné měny však představovala zdaleka největší obavu mezi slovenským obyvatelstvem skutečnost, že dojde ke zvýšení maloobchodních cen.⁸² Od přijetí eura na Slovensku uběhlo již celých 10 let, tudíž je nyní mnohem lépe možné vyhodnotit, zda se jednalo o správný či chybný krok. Mnoho zastánců přijetí společné měny v České republice často argumentuje slovenskou zkušeností, podle které se ukazuje, že tento krok nemá dlouhodobé negativní vlivy. Naopak. Nicméně odpůrci naopak běžně argumentují právě slovenskou špatnou zkušeností. Důležité však především je, jak na celý proces nahlízejí obyvatelé. Na základě průzkumu veřejného mínění uskutečněného koncem roku 2017 je totiž přibližně 70 % Slováků se společnou měnou spokojeno, ačkoliv více než polovina dotazovaných by se přece jen raději k původní měně opět vrátila. Poměrně zajímavé také je, že zastánců návratu k slovenské koruně je nejvíce mezi mladými lidmi, kteří spadají do věkové kategorie 18 – 29, zatímco nejvíce odpůrců je v té nejstarší skupině 61 let a více. Ze zkušeností Slováků pak lze za klíčovou výhodu přijetí eura považovat zejména snadné cestování bez potřeby výměny valut, jakož i srozumitelnost cen a naopak největší nevýhodu představují makroekonomická a měnově politická rizika, zejména ta, která se týkají nutnosti platit dluhy cizích zemí eurozóny. Mezi vzdělanějšími dotazovanými ale panuje i názor, že euro pomáhá zvyšovat diplomatickou váhu Slovenska vně Evropské unie. Členské státy eurozóny se totiž pravidelně setkávají v rámci různých schůzek, zatímco v některých případech může být rozhodnutí z těchto schůzek posléze oznámeno ostatním zemím pouze jako konstatování faktu. Nicméně praxe přesto ukazuje, že trendy týkající se měnové politiky eurozóny nastavují zejména státy jako Německo či Francie a navíc každý člen eurozóny se musí vzdát další části své svrchovanosti, v tomto

⁸² POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. s. 401.

případě své měnové politiky. Nemožnost depreciace měny může být v některých případech velice nevýhodná, což se naplno projevilo například v Řecku.⁸³ Co se týče výše zmiňované obavy v souvislosti se zvyšováním cen, praxe ukazuje, že prakticky nic takového se nepotvrdilo. Spíše lze mluvit o tom, že celou situaci lidé vnímali v souvislosti se snížením nominální hodnoty, kdy museli měnit větší množství peněz, tudíž měli zároveň i pocit, že více platí.⁸⁴ Junicke pro Hospodářské noviny pak nicméně zcela jednoznačně píše, že Slovensko v mnoha ohledech Českou republiku začalo s eurem rychle dohánět, posílilo obchodní vazby, přitáhlo řadu investorů a celkově zlepšilo životní úroveň. Pokud jsou tudíž čeští politici a téměř tři čtvrtiny našich občanů proti euru, zkušenosti na Slovensku poukazují spíše na přínosy této změny. Zmínit je potřeba například i skutečnost, že ještě na přelomu století byla kupní síla občanů Bratislavy skoro o čtvrtinu nižší než v Praze, přičemž nyní je podle výsledků Eurostatu Bratislavský kraj bohatší než Praha.⁸⁵

Nicméně i přes výše zmíněné lze nadále konstatovat, že zavedení společné měny na Slovensku nelze ani po uplynulých deseti letech zcela jednoznačně ohodnotit jako správný či nesprávný krok, jelikož zde existuje stále velké množství proměnných. Skutečností ale zajisté je, že podniky euro vítají, jelikož jim díky tomu odpadají výdaje spojené s převodem, a navíc se stávají mnohem atraktivnější pro zahraniční investice. Jak naznačuje průzkum, i většina obyvatel si poměrně rychle zvykla, avšak nejsou schopni zcela jednoznačně odpovědět, zda jsou spokojeni či nikoliv. Dodejme ale, že názory spojené s atraktivitou slovenské koruny ze společnosti nevyprchaly ani v období ekonomické prosperity a lze tudíž předpokládat, že až nastane ekonomická recese, může být opětovné volání po slovenské koruně mnohem silnější.

⁸³ BUKOV, Petr. *Euro na Slovensku slaví deset let. Co to znamená pro nás?* [online]. Praha: Ekonomický magazín, 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.ekonomickymagazin.cz/2018/07/euro-na-slovensku-slavi-deset-let-co-to-znamenapro-nas/>.

⁸⁴ ZACHOVÁ, Aneta. *Slováci jsou s eurem spokojeni, Češi je mohou následovat* [online]. Praha: Euractiv, 2017 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/interview/ivan-stefanec-slovaci-jsou-s-eurem-spokojeni-cesi-je-mohou-nasledovat/>.

⁸⁵ JUNICKE, Monika. *Mýty o euru vyvrací slovenská zkušenost* [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66051750-myty-o-euru-vyvraci-slovenska-zkusenost>.

4.3 Národní plán zavedení eura v ČR

Vzhledem k tomu, že samotný přechod na společnou měnu je skutečně náročným procesem, bylo potřeba pověřit řízením a koordinací funkční celek, který by měl na starost přípravu plánu přijetí společné měny a jeho budoucí implementaci. Už v roce 2005 se tudíž tímto celkem stala tzv. Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice. Ve vedení této skupiny stojí tzv. Národní koordinátor zavedení eura v České republice a ten je přímo odpovědný ministru financí ČR.⁸⁶

V rámci Národní koordinační skupiny bylo vytvořeno celkem 6 pracovních skupin, které jsou rozdělené podle 6 agend:⁸⁷

- pracovní skupina pro legislativu,
- pracovní skupina pro veřejné finance a veřejnou správu,
- pracovní skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele,
- pracovní skupina pro finanční sektor,
- pracovní skupina pro informatiku a statistiku,
- pracovní skupina pro komunikaci.

Právě výše popisovaná Národní koordinační skupina pak v roce 2007 představila tzv. Národní plán zavedení eura v ČR, který je stěžejním materiálem, jenž představuje plán jednotlivých postupů potřebných pro zavedení společné měny. Jedná se o rámcový dokument, který ale na rozdíl od zmiňované Strategie přistoupení České republiky k eurozóně neobsahuje konkrétní termín přechodu na společnou měnu, ale naopak zainteresovaným subjektům podává potřebné rady či doporučení a snaží se navrhnout řešení problematických oblastí, které se spojují se zaváděním společné měny. Opatření zmiňovaného Národního plánu zavedení eura v České republice, která mají za úkol zabezpečit technickou realizaci přechodu na euro, musí brát zřetel na několik hlavních principů. Mezi ty nejzákladnější pak patří tyto uvedené:⁸⁸

⁸⁶ *Národní koordinační skupiny. Zavedení eura v České republice* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit 2018-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina>.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ *Národní plán zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit 2018-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura>.

- princip kontinuity,
- princip nepoškození občana,
- princip ochrany spotřebitele.

4.3.1 Scénář zavedení eura

Klíčovým rozhodnutím při přípravách týkajících se přijetí společné měny představuje zejména volba scénáře zavedení eura. Ve výše popisovaném Dokumentu, který připravila Národní koordináční skupina pro zavedení eura v ČR, jsou vytyčeny celkem tři možnosti přijetí společné měny.⁸⁹

- **Madridský scénář** – neboli scénář, který využívá přechodného období. Jedná se o situaci, kdy společná měna je nejprve zavedená v bezhotovostní formě a po uběhnutí přechodného období, které může trvat nejdéle tři roky, dojde k jejímu zavedení taktéž v hotovostní formě (bankovky, mince). Tento způsob si vybrali zakládající členové eurozóny. Velkou výhodou tohoto scénáře je skutečnost, že nabízí dostatečné množství času potřebného na technické přípravy, jako je například samotná ražba mincí, příprava právního prostředí nebo předzásobení bank. Nevýhodou je velmi vysoká nákladnost tohoto projektu. V dnešní době se daný scénář navíc jeví být až příliš zdlouhavý.
- **Big Bang** – neboli tzv. Velký třesk, tudíž jednorázový přechod na společnou měnu. V tomto případě se společná měna začíná používat ke stejnému dni jak v bezhotovostním, tak i v hotovostním platebním styku. Pokud tento scénář srovnáme s výše uvedeným, je možné konstatovat, že je zajisté náročnější na koordináční i přípravné práce. V dnešní době, kdy euro lze již jednoznačně považovat za mezinárodně uznávanou a etablovanou měnu, prakticky všechny nově vstupující země do eurozóny volí právě tuto variantu. Big Bang scénář využila jako

⁸⁹ *Scénáře přijetí eura* [online]. Praha: BusinessInfo, 2008 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/scenare-prijeti-eura-3265.html>.

vůbec první země Slovinsko a zkušenost ukázala, že se jedná o levnější a jednodušší možnost.

- **Phasing Out** – neboli jednorázový přechod na společnou měnu, kdy je využito tzv. fáze postupného zrušení. Jedná se o poslední možnost a v tomto případě podobně jako i u Big Bang scénáře je společná měna používána ve stejném okamžiku v hotovostním i v bezhotovostním platebním styku. V určitých oblastech, jako je například placení daní či fakturace malých podnikatelů, je však jistou dobu možné používat původní měnu. Toto je možné provádět maximálně po dobu jednoho roku.

Co se týče samotného scénáře zavedení eura v České republice, všech šest výše zmiňovaných pracovních skupin Národní koordinační skupiny doporučilo možnost Big Bang, tudíž variantu velkého třesku, kdy je společná měna zavedena jednorázově v bezhotovostním i hotovostním platebním styku. Dodejme, že o použití tohoto scénáře bylo rozhodnuto vládou České republiky již v říjnu roku 2006, a to na základě materiálu Volba scénáře zavedení eura v ČR. Dědek vysvětluje, že scénář velkého třesku, který byl zvolen pro Českou republiku, je charakteristický těmito uvedenými vlastnostmi:⁹⁰

- Jedná se o jasnější a přehlednější možnost pro všechny podílející se subjekty.
- Jedná se o vhodnější variantu v podmínkách, kdy euro už existuje jako známá a mezinárodně uznávaná měna.
- Jedná se jednoznačně o nejméně nákladnou variantu.
- Jedná se o variantu, která je však složitější na koordinaci, jakož i na přípravu soukromého a veřejného sektoru.
- Jedná se o variantu, u které lze využít zkušeností z realizované měnové odluky roce 1993.

⁹⁰Scénáře přijetí eura [online]. Praha: BusinessInfo, 2008 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/scenare-prijeti-eura-3265.html>.

4.4 Plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice

Smyslem této kapitoly je zejména zhodnotit plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice za rok 2017 a pokusit se odhadnout i budoucí vývoj týkající se dané oblasti. Plnění jednotlivých kritérií je pak podrobně vylíčeno v samostatných podkapitolách. Jak již bylo vysvětleno, jednou z podmínek vstupu každé země do Evropské unie je totiž dosažení vysokého stupně udržitelné konvergence, jež je posuzována právě na základě Maastrichtských konvergenčních kritérií, která jsou konkrétně uvedena v článku 140 Smlouvy. Opět připomeňme, že se jedná o kritéria cenové stability, stavu veřejných financí, konvergence úrokových sazeb a účasti v mechanismu směnných kurzů. Česká republika se na základě aktu o přistoupení k Evropské unii zároveň zavazuje uskutečnit nezbytné kroky k tomu, aby byla, pokud možno co nejdříve připravena do eurozóny vstoupit. Samotné určení termínu vstupu je pak v kompetenci dané členské země a pochopitelně se zejména odvíjí v závislosti na míře její připravenosti.

Evropská komise koncem května 2018 uvedla, že Česká republika aktuálně plní dvě ze čtyř konvergenčních kritérií, a tudíž kritérium stavu veřejných financí a kritérium konvergence úrokových sazeb. Naopak nespĺňuje kritérium cenové stability a směnného kurzu.⁹¹ Dle zprávy Ministerstva financí ČR a České národní banky se Česká republika zmiňovaného mechanismu směnných kurzů totiž pochopitelně prozatím neúčastní.⁹²

Nicméně Komise EU České republice doporučuje zaměřit se i v následujícím roce na udržitelnost veřejných financí. Je tak potřeba učinit zejména z důvodu vysoké zátěže, kterou tvoří penzijní systém. Dle mínění Komise totiž Česko i dále dlouhodobě vykazuje rizika střednědobé fiskální udržitelnosti. Finanční náklady spojené se stárnutím obyvatelstva jsou velkou výzvou pro zdravotní i dlouhodobou péči. Obzvláště je potřeba zaměřit se na změny v důchodovém systému.⁹³

⁹¹ EK: *ČR plní dvě kritéria pro přijetí eura, zátěž penzijní systém* [online]. ČTK - České noviny, 2018 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ek-cr-plni-dve-kriteria-pro-prijeti-eura-zatezi-penzijni-system/1624468>.

⁹² *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 3.

⁹³ EK: *ČR plní dvě kritéria pro přijetí eura, zátěž penzijní systém* [online]. ČTK - České noviny, 2018 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ek-cr-plni-dve-kriteria-pro-prijeti-eura-zatezi-penzijni-system/1624468>.

4.4.1 Kritérium cenové stability

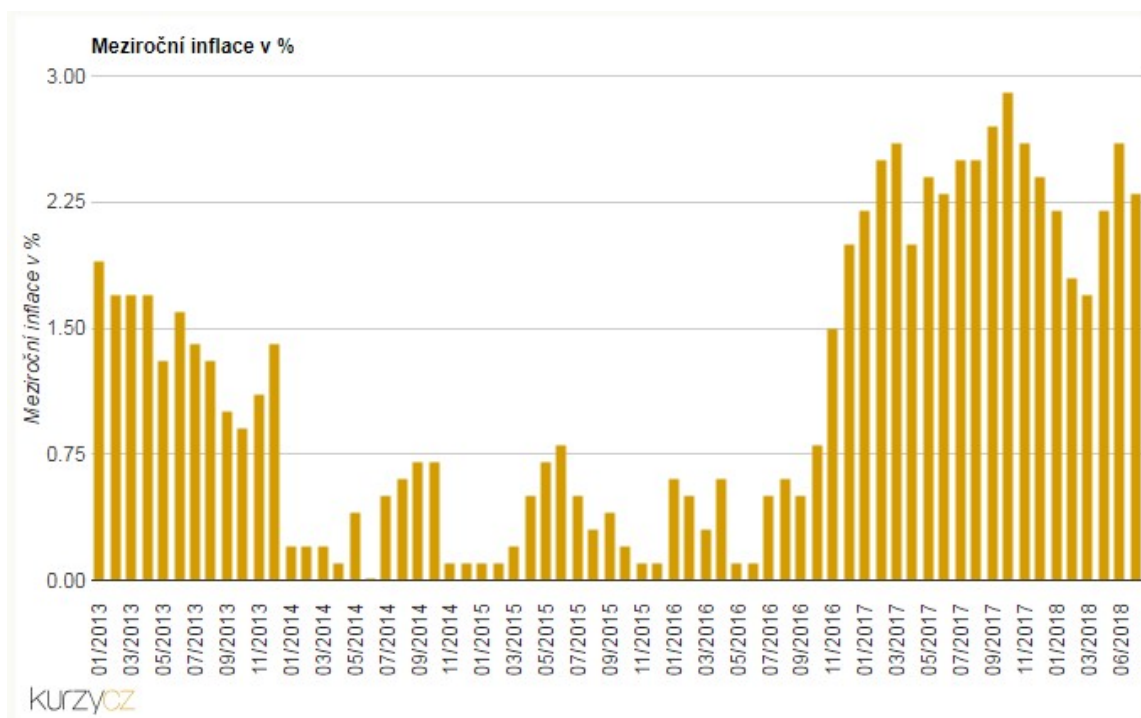
Jak již bylo řečeno, kritérium cenové stability Česká republika aktuálně neplní.⁹⁴ Pokud však nahlédneme do nejaktuálnější zprávy Ministerstva financí ČR a České národní banky týkající se vyhodnocení plnění konvergenčních kritérií, zjistíme, že Česká republika toto kritérium od roku 2013 úspěšně plnila. Koncem roku 2017 už však nebylo jisté, zda se jej splnit podaří. V roce 2015 představovala průměrná inflace jenom 0,3 % a to zejména z důvodu značného poklesu ceny ropy a stala se tak v tuzemsku historicky druhá nejnižší. Pokles ceny ropy měl za následek inflaci i v roce 2016, kdy se její průměrná míra pohybovala na 0,6 %. Ke zrychlení dynamiky spotřebitelských cen došlo až v závěru téhož roku. Na tomto stavu se odrazilo zejména odeznění protiinflačního působení ceny ropy. Připomeňme však, že v podobném směru působil taktéž růst cen v oddíle potravin a nealkoholické nápoje. Z hlediska celé Evropské unie patřila konkrétně v roce 2016 Česká republika ke státům, které mají mírně vyšší inflaci. Stejně faktory se promítly i do prognózy inflace za uplynulý rok 2017. V tomto roce patřila Česká republika v rámci Evropské unie mezi státy s vyšší inflací. Již v roce 2017 se však inflace nacházela v horní polovině tolerančního pásma cíle České národní banky. V ostatních státech Evropské unie převažovala kladná, ale nadále nízká inflace.⁹⁵

Na přiloženém grafu (viz graf č. 1) je možné vidět vývoj inflace v České republice za posledních pět let.

⁹⁴ EK: *ČR plní dvě kritéria pro přijetí eura, zátěží penzijní systém* [online]. ČTK – České noviny, 2018 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ek-cr-plni-dve-kriteria-pro-prijeti-eura-zatezi-penzijni-system/1624468>.

⁹⁵ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 3.

Graf 1 - Míra inflace v ČR a její vývoj za posledních 5 let

Zdroj: Kurzy.cz, 2018.

Pokud srovnáme Českou republiku s ostatními státy Evropské unie, růst spotřebitelských cen byl v tuzemsku vyšší právě v již zmiňovaném oddílu potravin a nealkoholické nápoje. Nicméně vyšší inflaci mají na svědomí i tuzemské poptávkové tlaky odrážející robustní růst české ekonomiky, se kterým se pojí i snižující se nezaměstnanost a rychlý nárůst mezd. Právě tato situace dovolila České národní bance ukončit používání kurzu jako dalšího nástroje měnové politiky a bylo možné postupně navýšit domácí úrokové sazby. Připomeňme, že k naplňování kritéria cenové stability z dlouhodobého hlediska napomáhá inflační cíl České národní banky. Ten je s účinností od 1. ledna 2010 určen ve výši dvou procent. V zájmu České národní banky pak je, aby se reálná hodnota inflace neodchýlila od cíle o více než jeden procentní bod. Tímto způsobem stanovený cíl bude vytvářet dobré předpoklady pro další udržitelné plnění zmiňovaného kritéria.⁹⁶

⁹⁶ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. s. 3.*

4.4.2 Kritérium stavu veřejných financí

V teoretické části práce bylo vysvětleno, že toto kritérium je možné splnit pouze za předpokladu, že jsou udržitelně plněny obě složky fiskálního kritéria, tudíž deficit nesmí překročit 3 % hrubého domácího produktu a dluh sektoru vládních institucí nepřesahuje 60 % hrubého domácího produktu.

Za uplynulý rok 2016 bylo prozatím v novodobé historii ČR docíleno vůbec nejlepšího výsledku hospodaření sektoru vládních institucí. Přebytek sektoru vládních institucí totiž dosahoval 0,7 % hrubého domácího produktu, zatímco meziroční zlepšení celkového salda činilo 1,4procentního bodu a nárůst strukturálního salda 1,3procentního bodu. Kromě kladného vlivu rostoucí ekonomiky se na příjmové straně navíc projevila aktivní diskreční opatření, mezi která spadá opatření v boji s daňovými úniky. Co se týče výdajové strany, zde měl na zlepšení salda vládního sektoru vliv především pokles výdajů na dluhovou službu a pokles investic vládních institucí financovaných prostředky Evropské unie.⁹⁷

Pro rok 2017 Ministerstvo financí původně očekávalo přebytek sektoru vládních institucí, a to ve výši 1,1 % hrubého domácího produktu s tím, že na straně příjmů by měl být nadále patrný výrazný nárůst daňových příjmů, obzvláště pak daní z příjmů FO včetně příspěvků na sociální zabezpečení a DPH. V případě většiny hlavních výdajů byl předpokládán jejich růst mírnějším tempem, zatímco výdaje na úroky z dluhu sektoru vládních institucí by měly opět klesnout.⁹⁸ Dle aktuálního vyjádření Ministerstva financí ČR saldo sektoru vládních institucí v roce 2017 skutečně skončilo dle předpokladů, a to dokonce s rekordním přebytkem, který se pohyboval ve výši 80,6 miliardy Kč, což představuje 1,59 % hrubého domácího produktu České republiky.

Dluh sektoru vládních institucí pak klesl na hodnotu 1 749,1 miliardy Kč, což představuje 34,6 % hrubého domácího produktu.⁹⁹ Dle Českého statistického úřadu tak veřejné finance již druhým rokem skončily v přebytku. Česká národní banka odhaduje v roce 2018 přebytek veřejných financí ve výši 1,6 % hrubého domácího produktu a pro příští rok 1,8 %.¹⁰⁰

⁹⁷ Tamtéž. s. 4.

⁹⁸ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 4.

⁹⁹ ŽUROVEC, Michal. *V roce 2017 dosáhla ČR rekordního přebytku hospodaření sektoru vládních institucí ve výši 80,6 mld. Kč* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018 [cit. 2018-09-07]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/v-minulem-roce-dosahla-cr-rekordniho-pre-31494>.

¹⁰⁰ *České veřejné finance jsou podruhé v historii v přebytku. Ten přesáhl 80 miliard a podle ČNB bude dál stoupat* [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2018 [cit. 2018-09-07]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1->

Tabulka 2 - Deficit a dluh vládních institucí ČR (2014-2017)

	2014	2015	2016	2017
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí (v mil. korun)	90 561	27 929	34 642	80 621
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí (v mil. korun)	1 819 098	1 836 255	1 754 883	1 749 141
Hrubý domácí produkt, běžné ceny (v mil. korun)	4 313 789	4 595 783	4 773 240	5 055 029
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí v % HDP	2,1	0,61	0,73	1,59
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí v % HDP (v mil. korun)	42,17	39,96	36,77	34,6

Zdroj: Hospodářské noviny, 2018

Nicméně co se týče vyhovujícího nastavení fiskální politiky pro makroekonomický vývoj tuzemské ekonomiky, je potřeba snažit se plnit taktéž střednědobý rozpočtový cíl pro strukturální saldo sektoru vládních institucí. V souvislosti s pravidly Evropské unie je střednědobý rozpočtový cíl pro Českou republiku vytyčen nanejvýš na 1 % hrubého domácího produktu strukturálního deficitu. To by mělo zabezpečit, aby ani během běžné hospodářské recese nedošlo k překročení hodnoty maastrichtského kritéria pro deficit ve výši 3 % hrubého domácího produktu. Dodržovat střednědobý rozpočtový cíl je taktéž potřebné z hlediska dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, a to především s ohledem na náklady, které se týkají stárnutí populace. Po samotném vstupu České republiky do eurozóny by podle zprávy Ministerstva financí ČR a České národní banky mohlo na základě Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, dojít ke zpřísnění střednědobého rozpočtového cíle na hodnotu strukturálního deficitu nejvýše 0,5 % hrubého domácího produktu.¹⁰¹

4.4.3 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Připomeňme, že na základě tohoto kritéria je konvergence úrokových sazeb dosaženo za předpokladu, že výnosy z dluhopisů se zbytkovou splatností deseti let nebudou přesahovat

66098940-ceske-verejne-finance-jsou-podruhe-v-historii-v-prebytku-ten-presahl-80-miliard-a-podle-cnb-bude-dal-stoupat.

¹⁰¹ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou.* s. 4.

o více než 2procentní body průměr výnosů z odpovídajících dluhopisů v takových státech Evropské unie, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.

V tomto kontextu je možné zmínit, že roční průměrné dlouhodobé úrokové sazby ze státních dluhopisů České republiky se od závěru roku 2014 pohybovaly pod 1 %.¹⁰² Dle nejaktuálnější konvergenční zprávy z května 2018, kterou vyhotovila Evropská centrální banka ve spolupráci s Českou národní bankou, se v aktuálním sledovaném období dlouhodobé úrokové sazby pohybují mírně pod 1,5 %.¹⁰³

V monitorovaném období bylo tudíž dané kritérium plněno s relativně velkou rezervou. K této situaci značnou měrou mimo jiné přispěla i tuzemská měnová politika. Je třeba podotknout, že důvěryhodná rozpočtová politika, jakož i celková makroekonomická a finanční stabilita se projevuje dlouhodobě kvalitním ratingovým hodnocením Česka i bezproblémovým upisováním státních dluhopisů. To ve stavu utlumené inflace i nízkých úrokových sazeb v celé Evropské unii pouze přispívá k aktuálním, jen velice pozvolna se zvyšujícím hodnotám výnosů tuzemských státních dluhopisů. Dle předpokladů Ministerstva financí ČR a České národní banky je tudíž na základě dosavadního a očekávaného vývoje, podobně jako konstrukce tohoto kritéria, velice málo pravděpodobné, že by Česko dané kritérium ve střednědobém horizontu neplnilo. Předpokladem je nicméně zachovat důvěru finančních trhů ve zdravý makroekonomický vývoj a dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.¹⁰⁴

V tabulce uvedené níže (viz tabulka č. 3) je možné vidět vývoj plnění úrokového kritéria Českou republikou od roku 2011 až do prognózovaného roku 2020.

Tabulka 3 - Vývoj plnění úrokového kritéria

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Referenční hodnota	6,9	6,7	6,1	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2	5,9	6
Česká republika	6,3	4,9	4,1	4,8	3,5	3,8	4,3	4,6	4,8	4,2
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Referenční hodnota	5,3	5,1	6,4	3,8	3,8	4,1	4,8	5,4	3,7	5,5
Česká republika	3,7	2,8	2,1	1,6	0,5	0,4	0,9	1,5	2	2,3

Zdroj: Dědek, 2017

¹⁰² Tamtéž. s. 5.

¹⁰³ Konvergenční zpráva ECB - Květen 2018. s. 49.

¹⁰⁴ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou.* s. 5.

Z příložené tabulky je zřejmé, že České republice se dlouhodobě a bez problémů daří plnit kritérium úrokových sazeb, jak již bylo zmíněno výše. Dlouhodobě si také zachovává důvěru finančních trhů, vykazuje bezpečnou míru zadluženosti, jakož i nízkou míru inflace včetně stabilního kurzu a příznivou obchodní bilanci.¹⁰⁵

4.4.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

Přijetí země do eurozóny může být uskutečněno jedině v případě úspěšného, alespoň dvouletého setrvání národní měny v mechanismu směnných kurzů. Mechanismus předpokládá pohyb kurzu v rámci flukтуаčního pásma $\pm 15\%$ bez devalvace centrální parity a nadměrných tlaků na kurz.

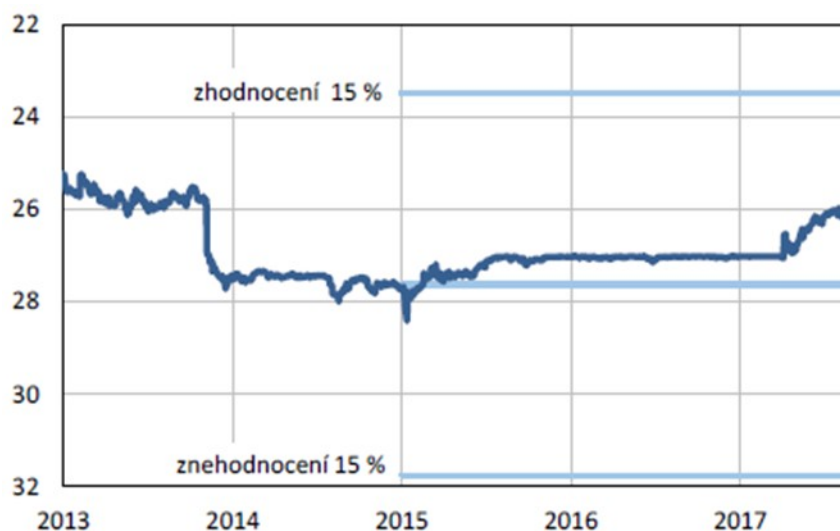
V tomto případě je v první řadě třeba říct, že formální plnění kurzového kritéria pochopitelně není až do samotného vstupu České republiky do mechanismu směnných kurzů možné, a tudíž hodnocení jeho plnění je možné realizovat čistě v analytické rovině. Ministerstvo financí spolu s Českou národní bankou stanovily pro tento účel hypotetickou centrální paritu CZK/EUR jako průměrnou hodnotu kurzu v prvním čtvrtletí předcházejícím hypotetickému vstupu do ERM II na počátku druhého čtvrtletí 2015, které by dovolovalo přijetí eura od 1. ledna 2018. Právě prostřednictvím této parity pak lze monitorovat, zda by Česká republika kritérium stability měnového kurzu v daném časovém horizontu splňovala.¹⁰⁶

Pro výše zmíněný účel je níže uveden graf (viz graf č. 2), který znázorňuje nominální měnový kurz CZK/EUR.

¹⁰⁵ DĚDEK, Oldřich. *Kritérium úrokových sazeb* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura v ČR, 2017 [cit. 2018-09-13]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>.

¹⁰⁶ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 6.

Graf 2 - Nominální měnový kurz CZK/EUR

Zdroj: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017.

Z výše přiloženého grafu je zřejmé, že kurz se po většinu monitorovaného období pohyboval relativně těsně kolem hypotetické centrální parity. Jeho mírné posílení, ke kterému došlo v roce 2017, bylo zapříčiněno ukončením kurzového závazku České národní banky, ačkoliv i tehdy se s velkou rezervou pohyboval vně vytyčeného pásma $\pm 15\%$.¹⁰⁷ Doplníme, že od roku 2013 až do dubna roku 2017 se Česká národní banka totiž zavázala zabránit posílení koruny nad hranici blízkou 27 korunám za jedno euro.¹⁰⁸ Ačkoliv bylo začátkem dubna 2017 očekávané okamžité a značné zpevnění koruny, tato situace nakonec nenastala. Očekávána byla i výrazná volatilita kurzu. Ve skutečnosti se totiž celý přechod od řízeného kurzu, jakož i přechod od kurzového závazku centrální banky k volně plovoucímu kurzu uskutečnil velice poklidně a bez větších potíží. Stejným důvodem, proč se Česká národní banka zavázala k intervencím, byla zejména obava z deflace i zamýšlená podpora exportu. Ačkoliv je pravdou, že devizové intervence nebyly přijaty s velkým nadšením, exportéři je uvítali. Bývalý guvernér České národní banky M. Singer se navíc nechal slyšet, že pokud by dopředu znal následující vývoj ekonomické situace v Evropě, přistoupil by na intervence již mnohem dříve a ve výraznější podobě. Intervence dohromady trvaly 41 měsíců, skončily v dubnu roku 2017, ačkoliv už koncem předcházejícího roku bylo zcela zřejmé, že ztrácejí své ekonomické opodstatnění, jelikož

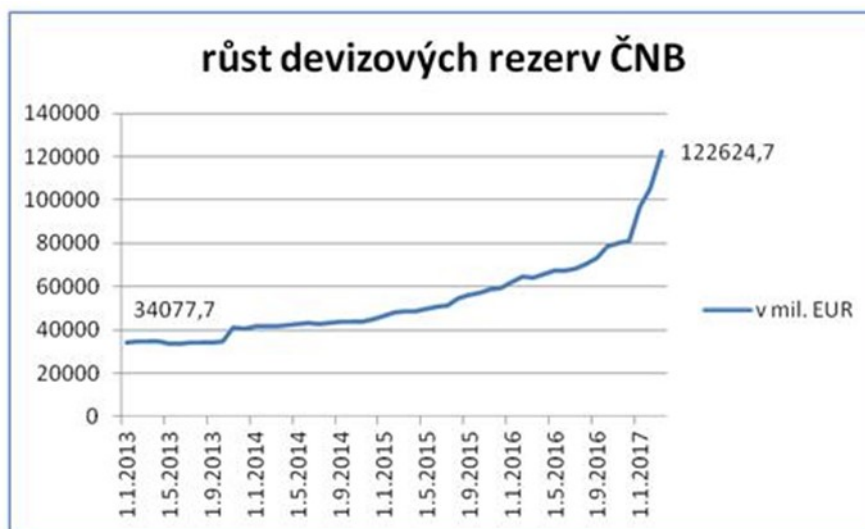
¹⁰⁷ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 6.

¹⁰⁸ *Konvergenční zpráva ECB - Květen 2018*. s. 49.

tuzemská ekonomika již byla v růstu a po delší době začaly růst i ceny. Začátek roku 2017 byl tudíž pro ukončení tou nejvhodnější chvílí. Během intervencí bylo Českou národní bankou natištěno celkem 1 500 mld. korun, za které nakoupila celkem 56 mld. euro. Přesná čísla sice nejsou známá a prozatím nebyla zveřejněna, ale dle odborníků se odhaduje, že celkově se korunové intervence pohybovaly v objemu 2 biliónů korun. Zmiňovaný objem intervencí pochopitelně výrazným způsobem přispěl i ke zvýšení objemu devizových rezerv České národní banky, které se tak dokonce zečtyřnásobily. Pokud na začátku roku byly celkové devizové rezervy 34 mld. euro, koncem března se jejich hodnota vyšplhala na 122 mld. Celkově je tak možné konstatovat, že záměrně oslabená koruna přinesla exportérům téměř 690 mld. korun přímo a nepřímo pak dalších 590 mld., zatímco zvýšení exportu mělo zároveň kladný vliv na růst hrubého domácího produktu, který se navýšil o celkem 147 mld. korun.¹⁰⁹

Zmiňovaný nárůst objemu devizových rezerv České národní banky znázorňuje i přiložený graf (viz graf č. 3):

Graf 3 - Růst devizových rezerv České národní banky

Zdroj: Bartušková, 2017.

Vraťme se však ještě k samotnému kritériu účasti v mechanismu směnných kurzů. Dle Ministerstva financí České republiky a České národní banky je délka setrvání členského

¹⁰⁹ BARTUŠKOVÁ, Hana. *13 faktů, které vám řeknou vše o intervencích ČNB* [online]. Praha: Finance.cz, 2017 [cit. 2018-09-15]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/489618-intervence-cnb/>.

státu Evropské unie v mechanismu směnných kurzů Smlouvou stanovená na alespoň dva roky před samotným vyhodnocením připravenosti na přijetí společné měny. Na základě dokumentů Strategie přistoupení České republiky k eurozóně z roku 2003, jakož i z Aktualizované strategie přistoupení České republiky k eurozóně z roku 2007 plyne, že Česko by v ERM II mělo zůstat pouze po minimálně nutnou dobu. Na základě této skutečnosti by se tudíž Česká republika měla zapojit do ERM II až po dosažení vysoké míry ekonomické sladění a po vytvoření potřebných předpokladů k tomu, aby jí bylo dovoleno krátce po vyhodnocení kurzového kritéria přijmout společnou měnu. Zapojení Česka do ERM II by navíc mělo být zrealizované v podmínkách přiměřené situace v tuzemské ekonomice a stability světových finančních trhů.¹¹⁰

4.5 Zhodnocení aktuální ekonomické sladění ČR s eurozónou

Budoucí přistoupení České republiky k eurozóně jednoznačně přinese tuzemskému hospodářství mnoho výhod, ale zároveň i rizik, která jsou spojená především se ztrátou dvou účinných přizpůsobovacích kanálů, tudíž nezávislé měnové politiky a přizpůsobivosti měnového kurzu vůči stěžejním obchodním partnerům. Důsledky zmiňované změny budou ve výsledku ovlivněné podobností celkového ekonomického vývoje v České republice s eurozónou a pružností tuzemské ekonomiky a její celkovou odolností vůči šokům.¹¹¹

Jednou z hlavních podmínek k tomu, aby náklady přijetí společné měny plynoucí ze ztráty vlastní měnové politiky byly pokud možno co nejmenší, je zejména vysoká míra sladění tuzemské ekonomiky s ekonomikou eurozóny.¹¹² Pro tuzemskou ekonomiku tak dojde ke snížení rizika časové nesladění, případně neoptimální intenzity reakce společné měnové politiky na měnové šoky. V tomto kontextu je nutné sledovat jak přímé ukazatele sladění, které se týkají různých aspektů podobnosti vůči eurozóně, tak i vliv mezinárodních vztahů a finančního sektoru, které dovedou zmiňovanou sladění buďto zvýšit či snížit.¹¹³

¹¹⁰ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 6.

¹¹¹ *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou - 2008*. s. 7.

¹¹² *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 7.

¹¹³ *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou - 2017*. s. 23.

4.5.1 Cyklická a strukturální sladěnost

Jedním z nejzákladnějších ukazatelů sladěnosti tuzemské ekonomiky s eurozónou je zejména docílený stupeň reálné ekonomické konvergence.¹¹⁴ V tomto případě je možné konstatovat, že tuzemská ekonomika reálně konvergovala k eurozóně již od roku 2008, tudíž od doby, kdy byl daný trend pozastavený jednak globální finanční a posléze i ekonomickou krizí. K obnovení došlo až v roce 2013, zatímco roku 2016 byla docílena úroveň HDP na hlavu v ČR 82,5 % průměru eurozóny. Dle vyjádření Ministerstva financí České republiky a České národní banky lze do budoucna předpokládat pokračování konvergence ekonomické aktivity, jakož i cenové hladiny a úrovně mezd. Toto přiměřené posilování reálného kurzu by pak v případě společné měny mohlo znamenat vyšší inflaci v případě, že ji porovnáme s celkovým průměrem měnové unie.¹¹⁵

V tabulce, která byla zpracovaná pro tento účel, (viz tabulka č. 4) je možné vidět srovnání vybraných zemí s Českou republikou, co se týče HDP na hlavu v paritě kupní síly:

Tabulka 4 - HDP na hlavu v paritě kupní síly

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CZ	51,1	77,1	78,6	76,4	77	76,8	78,3	81	81,8	82,5
AT	113,3	114,4	116,2	116,4	118,4	122,5	122,7	121,4	119,8	119,2
DE	107,5	107,7	107,9	110,9	114,2	115,4	116,1	117,7	116,2	115,9
PT	74,4	73,9	75,6	76	71,6	70,2	71,7	72,1	72,1	72,7
HU	54,7	57,4	58,6	59,6	60,6	61,1	62,6	63,6	64	63,3
PL	48,4	51,1	54,9	57,8	60,3	62,5	62,6	63,3	64,3	65,3
SI	79,6	82,4	78,6	77,1	77	76,5	75,9	77,6	77,6	78,2
SK	61,1	65,5	65,4	69,1	69,1	70,5	71,7	72,4	72,4	72,7

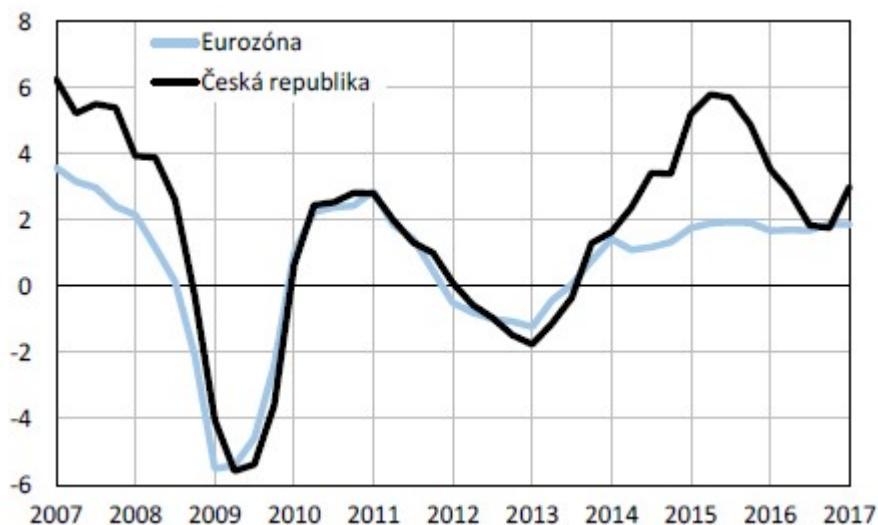
Zdroj: Česká národní banka, 2017.

Graf níže (viz graf č. 4) pak znázorňuje růst reálného HDP v České republice a eurozóně (meziročně, sezonně očištěno, uvedeno v procentech)

¹¹⁴ *Analýzy stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou - 2017*. s. 23.

¹¹⁵ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou*. s. 7.

Graf 4 - Růst reálného HDP v České republice a eurozóně

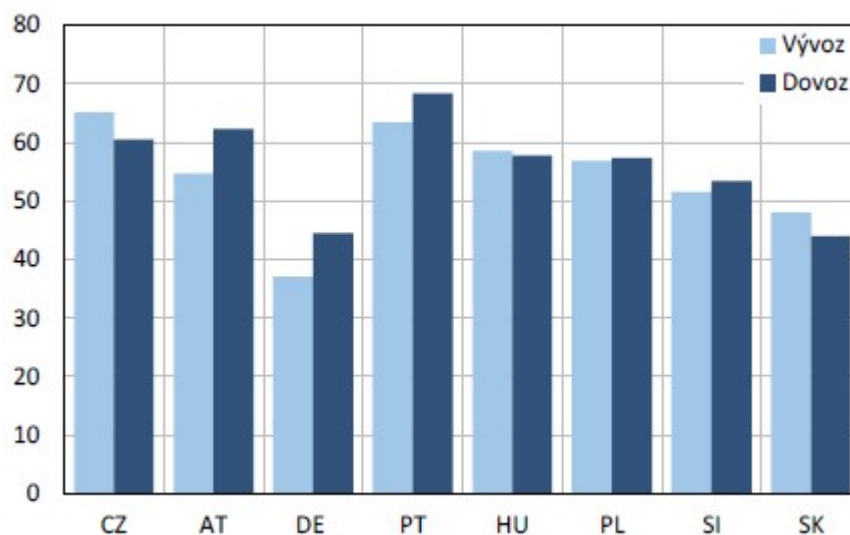
Zdroj: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017, s. 7.

Dodejme, že dostačující cyklická sladěnost ekonomické aktivity bude podporovat pravděpodobnost, že jednotná měnová politika v měnové unii bude optimálně nastavena i z pohledu tuzemské ekonomiky. Je však možné říct, že uskutečněné analýzy poukazují na dlouhodobě vysokou míru sladěnosti celkové ekonomické aktivity Česka s eurozónou během hospodářského cyklu, což platí i po očištění o vliv silného společného vnějšího šoku, jenž má podobu dopadů globální finanční a hospodářské krize. Analogie skladby ekonomiky s eurozónou by taktéž měla přispívat ke snížení rizika přítomnosti asymetrických ekonomických šoků. Nicméně rozdíly ve skladbě tuzemské ekonomiky vůči ekonomice eurozóny, které tkví ve vyšším podílu průmyslu, jakož i nižším podílu služeb se nesnižují. Za poslední dekádu zůstaly podíly průmyslu a služeb přibližně stejné, což v případě tuzemské ekonomiky může znamenat zvýšený výskyt asymetrických šoků, na které by jednotná měnová politika nedokázala adekvátně a v plném rozsahu zareagovat. Strukturální nesladěnost tudíž z hlediska přijetí společné měny i nadále ztělesňuje jisté riziko. Bezproblémovému vstupu do eurozóny by dále mělo předcházet postupné sblížení nominálních úrokových sazeb, které nedovolí vzniknout jednorázovému šoku spojenému s přijetím společné měny. Zmiňme však, že rozdíl mezi tuzemskými tržními úrokovými sazbami a sazbami eurozóny se již dlouhodobě pohybují na velice nízkých hodnotách, z čehož vyplývá, že zmiňované riziko je v tomto případě velmi nízké. Dle finančních trhů je navíc státní zadlužení České republiky udržitelné. Co se týče vysoké obchodní a vlastnické sladěnosti tuzemské ekonomiky s eurozónou, ta tvoří potenciál pro velký přínos

vyplývající z odstranění kurzového rizika a úspory transakčních nákladů. Do eurozóny jsou nasměrované asi dvě třetiny tuzemského exportu a pochází z ní přibližně 60 % dovozu. Navíc relativně vysoký je podíl vzájemného vnitro-odvětvového obchodu. V tomto případě je tudíž možné konstatovat, že intenzita zahraničního obchodu České republiky s eurozónou je z dlouhodobého hlediska jedním z klíčových argumentů pro vstup do eurozóny.¹¹⁶

Podíl exportu do eurozóny, jakož i podíl dovozu z ní během první poloviny roku 2017 je možné si prohlédnout v přiloženém grafu (viz graf č. 5).

Graf 5 - Podíl exportu do eurozóny a podíl dovozu z eurozóny (první polovina 2017)

Zdroj: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017, s. 8.

Pokud se dále zaměříme na velikost finančního sektoru v České republice, ten je oproti eurozóně stále zásadně menší. Během uplynulého roku 2016 se tato situace navíc dále zvýraznila. Přesto je možné říct, že hloubka finančního zprostředkování v eurozóně není cílem vzhledem k tomu, že nadměrná velikost finančního sektoru může být zdrojem rizik. Menší rozměry finančního zprostředkování v Česku jsou dané nižším zadlužením soukromého sektoru. Podstatným faktorem k úspěšnému působení jednotné měnové politiky je však rovněž analogie v případě funkce úrokového kanálu transmise měnové politiky v jednotlivých státech měnové unie. V eurozóně je nadále patrná heterogenita klientských úrokových sazeb, což vytváří jednu z klíčových výzev pro zabezpečení

¹¹⁶ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. s. 7 – 8.*

symetrického působení jednotné měnové politiky. V Česku se rozpětí klientských sazeb nefinančním podnikům vůči jednodenní mezibankovní sazbě nachází jenom trochu níže než je tomu v eurozóně a taktéž má zcela odlišnou strukturu. Co se týče výsledků analýzy sladění finančních trhů s eurozónou, nadále je možné Českou republiku řadit mezi státy s vyšším stupněm sladění. Tato sladění se navíc u jednotlivých segmentů tuzemského finančního trhu od roku 2009 pomalu navyšuje. Ačkoliv je tedy pravda, že stupeň euroizace u nás postupně narůstá, nadále se pohybuje na poměrně nízké úrovni. Využití společné měny v tuzemské ekonomice narůstá především v případě nefinančních podniků, avšak v sektoru domácností zůstává nadále relativně nízké.¹¹⁷

4.5.2 Přizpůsobovací mechanismy

Přijetí eura, s čímž souvisí i ztráta nezávislé měnové politiky zvyšuje nároky také na další mechanismy, prostřednictvím kterých se bude moct ekonomika přizpůsobovat asymetrickým šokům. V případě asymetrického šoku dokáže stabilizační působení rozpočtové politiky do určité míry kompenzovat chybějící přizpůsobovací mechanismy. Naopak ale neodpovídající a nepřiměřená rozpočtová politika může sama o sobě být zdrojem těchto šoků, což mimochodem potvrdila také zkušenost z evropské dluhové krize. Rozpočtová politika ovlivňuje ekonomický vývoj dvěma způsoby:¹¹⁸

- **přímé ovlivňování** – tudíž za pomoci diskrečních prostředků na příjmové nebo naopak na výdajové straně veřejných rozpočtů.
- **nepřímé ovlivňování** – tudíž zprostředkovaně za pomoci vytvoření podmínek pro ideální fungování automatických rozpočtových stabilizátorů.

Dle České národní banky rozpočtová pravidla Evropské unie doporučují přibližně vyrovnané hospodaření vlády, co se týče ekonomického cyklu, což dovoluje svobodné působení automatických rozpočtových stabilizátorů, které dovedou potlačovat šoky, aniž by bylo potřeba přijímat ad hoc diskreční rozpočtová opatření.¹¹⁹ Zjednodušeně řečeno, při optimálním nastavení by rozpočtová politika měla podobně jako i měnová mít proti-cyklický vliv a stát se tudíž stabilizačním prvkem ekonomického vývoje. Zmiňme, že požadovaný proti-cyklický charakter měla tuzemská fiskální politika v roce 2009, kdy byla

¹¹⁷ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou.* s. 8 – 9.

¹¹⁸ *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou - 2017.* s. 57.

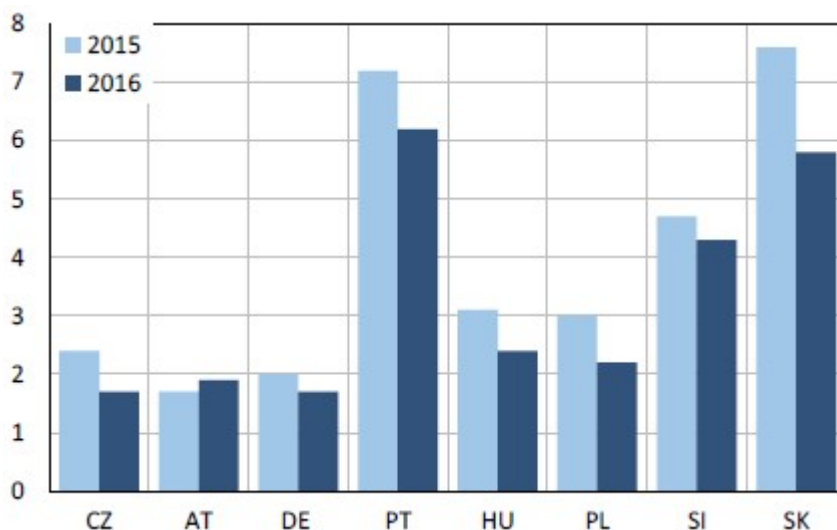
¹¹⁹ *Tamtéž.* s. 57.

přijata vládní protikrizová opatření. Na druhou stranu rozpočtová konsolidace, která začala rokem 2010, sice docílila snížení schodků rozpočtů, avšak za cenu pro-cyklického restriktivního působení rozpočtové politiky, jakož i poklesu ekonomiky v následujících dvou letech. Od roku 2014 se však fiskální pozice opětovně zlepšuje. Dělo se tak až na úroveň dosažení strukturálního přebytku sektoru vládních institucí za rok 2016, což lze považovat za předpoklad k tomu, aby byla připravena efektivně plnit makroekonomickou stabilizační roli v případě přijetí společné měny, a tudíž ztráty samostatné měnové politiky.¹²⁰

Jedním z klíčových přizpůsobovacích mechanismů v rámci vstřebávání negativních dopadů asymetrických šoků je zejména pružnost trhu práce. Tato pružnost je podmíněna jednak flexibilitou pracovní síly a jednak také institucionálními faktory. Nicméně co se týče pružnosti trhu, podstatné je monitorovat zejména dlouhodobou nezaměstnanost včetně regionálního a kvalifikačního nesouladu v poptávce a nabídce práce. Pokud srovnáme Českou republiku s ostatními státy z hlediska míry dlouhodobé nezaměstnanosti, patříme k zemím s nejnižší nezaměstnaností.¹²¹

Míru dlouhodobé nezaměstnanosti zobrazuje přiložený graf (viz graf č. 6):

Graf 6 - Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

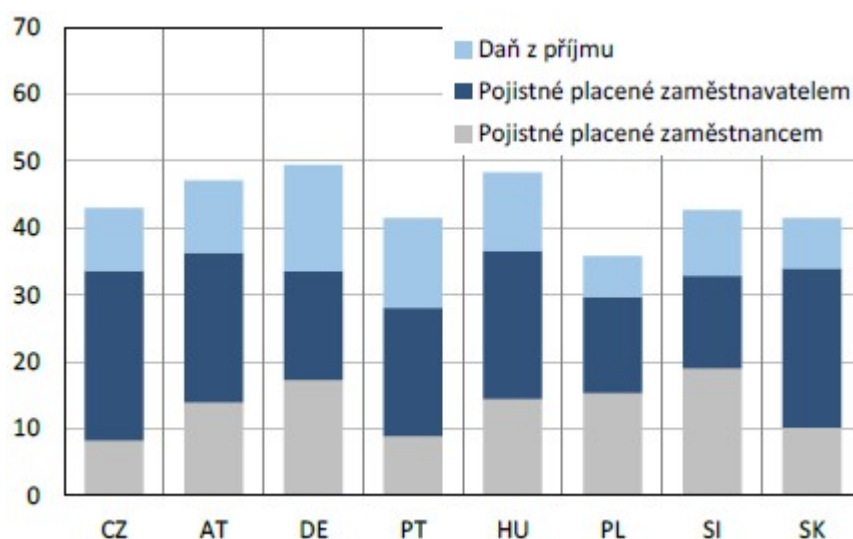
Zdroj: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017, s. 9.

¹²⁰ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 9.

¹²¹ *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou - 2017*. s. 64.

Na fungování trhu práce jakožto přizpůsobovacího mechanismu však mají značný vliv taktéž jeho institucionální pravidla. Jedním z těchto pravidel je administrativní nastavení minimální mzdy. Mezi srovnávanými státy se ještě donedávna poměr minimální mzdy ke mzdě průměrné mohl zařadit k těm nejnižším, avšak nyní se dalším státům zdola velmi rychle přibližuje. Co se týče celkového zdanění práce, to je v Česku poměrně vysoké a nutno dodat, že za poslední roky se opět zvýšilo.¹²²

Graf 7 - Složky zdanění práce v roce 2016

Zdroj: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017, s. 10.

Zmíňme taktéž oblast pružnosti trhu zboží a služeb, kde se pozice Česka mírně zhoršila a nyní se nachází přibližně uprostřed srovnávaných států. Klíčovou úlohu ve schopnosti tlumit ekonomické šoky však sehrává i stav finančního sektoru a nutno zmínit, že odolnost bankovního sektoru ČR vůči možným negativním šokům je z hlediska mezinárodního srovnání vysoká. Asi největší riziko v rámci tuzemského bankovního sektoru aktuálně představuje zejména nadále pokračující roztáčení spirály cen nemovitostí, jakož i úvěrů na jejich pořízení.¹²³

¹²² *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou.* s. 9 – 10.

¹²³ Tamtéž. s. 10.

4.6 Predikce vývoje Maastrichtských konvergenčních kritérií

Závěrem této kapitoly je ještě potřeba zaměřit se na možný budoucí vývoj Maastrichtských konvergenčních kritérií. Pro Česko jako zemi, jež je zavázaná přijmout společnou měnu, je podstatné sledovat zejména hospodářský vývoj v eurozóně, přičemž jednou z klíčových otázek by mělo být, zda dochází ke konvergenci v ekonomické vyspělosti jednotlivých států měnové unie. Nutno je také monitorovat samotný vývoj sladění hospodářských cyklů, jakož i reakcí jednotlivých států na asymetrické šoky, vzhledem k tomu, že tyto státy pak nemohou ke zmírnění cyklického propadu použít autonomní měnovou politiku, kterou zastupuje rozpočtová politika s relativně omezeným prostorem v eurozóně.¹²⁴

Nicméně pojďme si uvést, co je možné v oblasti vývoje Maastrichtských konvergenčních kritérií v souvislosti s Českou republikou očekávat. Koncem roku 2017 ve své zprávě Česká národní banka a Ministerstvo financí ČR předpokládalo, že do roku 2020 by se inflace měla pohybovat v těsné blízkosti inflačního cíle. K její stabilizaci poblíž této úrovně totiž mělo přispět zejména zpevnění koruny po opuštění kurzového závazku a taktéž pokračující navyšování nominálních úrokových sazeb. Očekáváno bylo i navýšení hodnoty kritéria, jelikož se napříč celou Evropskou unií předpokládá oživení inflace. Právě z těchto důvodů by bylo možné v následujících letech očekávat, že Česká republika bude kritérium cenové stability plnit.¹²⁵ Nicméně dle Konvergenční zprávy z května 2018 v březnu téhož roku dosáhla v České republice dvanáctiměsíční průměrná inflace úrovně 2,2 %, tudíž se nacházela nad referenční hodnotou pro kritérium cenové stability. Při pohledu do budoucna z dlouhodobější perspektivy tudíž existují spíše obavy ohledně udržitelnosti konvergence cenového vývoje v Česku. Je možné předpokládat, že celý postup dohánění eurozóny by mohl vést ke kladným inflačním diferenciacím v porovnání s eurozónou za předpokladu, že by tento vliv nebyl vyvážen zhodnocením nominálního směnného kurzu. K tomu, aby bylo znemožněno nastřádání nadměrných cenových tlaků, jakož i makroekonomických nerovnovah, je potřeba proces dohánění podporovat relevantními politikami.¹²⁶

Dále je třeba dodat, že rozpočtové saldo a dluh tuzemského sektoru vládních institucí splňovaly během roku 2017 Maastrichtská konvergenční kritéria. Dle ekonomické

¹²⁴ *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou - 2017*. s. 12.

¹²⁵ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 3.

¹²⁶ Tamtéž. s. 4.

prognózy Evropské komise z března 2018 je možné odhadovat, že strukturální saldo bude nadále kladné, tudíž bude na horizontu prognózy v harmonii se střednědobým cílem, jakož i jinými požadavky preventivní složky Paktu.¹²⁷ Nicméně riziko týkající se dlouhodobého vývoje hospodaření sektoru vládních institucí ztělesňují zejména neblahé fiskální dopady stárnutí obyvatelstva. V případě důchodového zabezpečení byly totiž v posledních letech uskutečněny relativně značné úpravy průběžného systému a poslední zpráva týkající se stárnutí populace EK (2015) tímto vyzněla pro Česko poměrně optimisticky včetně předpokladu dlouhodobě udržitelného stavu. Avšak v nedávné době bylo v případě důchodového zajištění přijato několik opatření, která finanční udržitelnost systému zhoršují. Řeč je především o zvyšování věku odchodu do důchodu na pětasedesát let. O rizicích však můžeme mluvit rovněž v případě dlouhodobých výdajů týkajících se nastavení a fungování systému zdravotnictví či dlouhodobé péče.¹²⁸ Pro to, aby mohlo dojít k zabezpečení zdravých veřejných financí, je nutno rozšířit aktuální reformy rozpočtového rámce, důkladně prosazovat nynější pravidla, zlepšit rámec týkající se řízení dluhu, zefektivnit veřejné výdaje (především pak veřejné investice), jakož i efektivně řešit problémy týkající se dlouhodobého nepříznivého demografického vývoje.¹²⁹

Co se týče úrokových sazeb, v rámci referenčního období od dubna loňského roku až do března roku 2018 byla jejich úroveň v Česku v průměru na 1,3 %, tudíž značně pod referenční hodnotou, která představuje 3,2 % pro kritérium konvergence úrokových sazeb.¹³⁰ Je třeba zmínit, že důvěryhodná rozpočtová politika, jakož i celková makroekonomická a finanční stabilita se projevuje trvale kvalitním ratingovým hodnocením Česka a lze konstatovat, že je jen velice málo pravděpodobné, že by Česká republika kritérium konvergence úrokových sazeb ve střednědobém horizontu nedokázala plnit.¹³¹

K docílení prostředí, které bude podporovat udržitelnou konvergenci v České republice je zapotřebí hospodářských politik, jež jsou zaměřené na cenovou stabilitu, jakož i cílené strukturální reformy orientované na makroekonomickou stabilitu. V případě, že budeme mluvit o makroekonomických nerovnováhách, Evropská komise Česko nevybrala pro

¹²⁷ *Konvergenční zpráva ECB - Květen 2018*. s. 57.

¹²⁸ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 5.

¹²⁹ *Konvergenční zpráva ECB - Květen 2018*. s. 57.

¹³⁰ Tamtéž. s. 58.

¹³¹ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. s. 5.

hloubkový přezkum týkající se její zprávy mechanismu varování pro aktuální rok 2018. Aby mohlo dojít k posílení potencionálního růstu, je nutné zintenzivnit cílené strukturální reformy, které se týkají politik na trhu práce, zboží a služeb včetně podnikatelského prostředí.¹³²

4.7 Vlastní výzkumné šetření

Aby mohl být naplněn jeden z hlavních cílů této práce, je v této poslední části čtvrté kapitoly proveden také kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření, který analyzuje očekávání a informovanost české veřejnosti v souvislosti s přijetím společné měny. K tomuto účelu byl tudíž předem vytvořen dotazník obsahující celkem 12 otázek, na které respondenti odpovídali.

4.7.1 Cíl výzkumu – Názor české veřejnosti na přijetí eura

Hlavním cílem celého výzkumu je především zjistit, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura, zda se domnívá, že je Česká republika na tento proces připravená a jaká má v tomto ohledu očekávání.

Dotazník tudíž zjišťuje nejenom, jestli veřejnost s přijetím společné měny souhlasí, či zda jsme na ni připraveni, ale také čeho se v tomto ohledu nejvíce obává či co naopak považuje za největší výhodu. V neposlední řadě je zjišťováno také nejvhodnější datum přijetí eura podle názoru veřejnosti, ale i skutečnost, zda mají lidé ponětí o tom, jaká kritéria musí náš stát splňovat, aby mohl euro přijmout.

4.7.2 Metodologie výzkumu

Podle Bedrnové a Nového je z obecného hlediska možné empirický výzkum rozdělit na kvantitativní a kvalitativní. přičemž podstatné však je, že existuje skutečně mnoho konkrétních metod či technik, které se pro výzkum využívají, a tudíž není možné je striktně zcela přiřadit s přívlastkem kvalitativní či kvantitativní. Naopak je spíše možné je chápat jako dvě etapy, které na sebe navzájem více nebo méně navazují. Asi nejvýraznější rozdíl mezi oběma výzkumy nicméně spočívá ve zkoumaných jevech. Jestliže se kvantitativní

¹³² *Konvergenční zpráva ECB - Květen 2018*. s. 58.

výzkum zaobírá stabilizovanými jevy, ten kvalitativní se bude naopak soustředit na jevy dynamické.¹³³

Celkově pak mezi metody empirického výzkumu můžeme zařadit tyto uvedené:¹³⁴

- **Dotazování** – Tato metoda je jedna z nejužívanějších vůbec a spočívá na základě výpovědí dotazovaných.
- **Pozorování** – Na rozdíl od výše zmiňovaného dotazování, se tato metoda soustředí na zachycování chování lidí a jejich reakcí na nejrůznější podněty.
- **Experiment** – Experiment může probíhat buď v přirozeném, nebo naopak v laboratorním prostředí a v jeho rámci dochází ke zkoumání reakcí lidí na měnící se situace.

Bedrnová s Novým však výše zmiňované metody výzkumu rozdělují tímto způsobem:¹³⁵

- **Metoda kvalitativní** – Řadíme sem nestandardizovaný hloubkový rozhovor, psychologickou exploraci a skupinový rozhovor.
- **Metoda kvantitativní** – Do této metody můžeme zařadit dotazování na ulici, dotazování písemné, standardní individuální rozhovor či experiment.

Po zvážení všech možností je pro účely této práce jako nejvhodnější možnost zvolena metoda kvantitativního výzkumu, v rámci kterého je využito dotazníkového šetření. Lze se totiž domnívat, že právě tímto způsobem je možné velmi efektivně a zároveň jednoduše získat veškeré potřebné informace. Jak již navíc bylo nastíněno, dotazování je jedním z nejpoužívanějších postupů.

Připomeňme však i myšlenku Foreta, a tudíž, že v rámci zpracování dotazníku by měl být brán ohled na zejména na to, aby byl pro dotazované zajímavý nejenom po vizuální stránce, ale rovněž po stránce obsahové a také aby dokázal udržet dostatečnou pozornost všech respondentů. Důležité taktéž je, aby byly jednotlivé otázky sestavené jednoduše a přehledně a především pak, aby se celá koncepce dotazníku soustředila pouze na stěžejní aspekty daného tématu.¹³⁶

¹³³ BEDRNOVÁ, Eva a Ivan NOVÝ. *Psychologie a sociologie řízení*. s. 724.

¹³⁴ Tamtéž. s. 725.

¹³⁵ BEDRNOVÁ, Eva a Ivan NOVÝ. *Psychologie a sociologie řízení*. s. 744 – 749.

¹³⁶ FORET, Miroslav. *Marketingová komunikace: získání pozornosti zákazníků a naplnění jejich očekávání*. s. 81.

Všechna výše zmiňovaná opatření byla pochopitelně při sestavování dotazníku určeného pro tento výzkum zohledněna, tudíž cílem bylo sestavit dotazník nenáročnými na čas, ani na samotné vyplnění a otázky koncipovat takovým způsobem, aby byly co nejstručnější a vyvarovaly se odborných termínů. Je totiž možné předpokládat, že dotazovaní upřednostní spíše dotazník kratší, s jednoznačně formulovanými otázkami a takový, který není příliš náročný na čas. V dotazníku je tudíž možné nalézt celkem 12 otázek, a to včetně rozdělení dotazovaných dle věkové kategorie a pohlaví. Z odpovědí byly následně zhotoveny výsečové grafy, které přehledně zobrazují potřebné informace. Na vyplnění měli dotazovaní celkem dva týdny. Kompletní dotazník je možné nalézt v příloze (viz příloha I).

4.7.3 Charakteristika výzkumného vzorku

K tomu, aby byla vypovídající hodnota celého dotazníkového šetření co nejvyšší, bylo pochopitelně potřeba oslovit pokud možno co největší množství respondentů. Cílem bylo tudíž získat odpovědi od celkem 150 respondentů, což se také podařilo splnit. Ze zmiňovaných 150 dotázaných vyplnilo dotazník v jeho elektronické podobě 129 lidí a zbývajících 21 respondentů bylo osloveno osobně prostřednictvím jeho tištěné formy

Výše zmiňovaný předpoklad, že jednoduchý a stručný dotazník budou respondenti upřednostňovat před dotazníkem složitějším, se potvrdil a v tomto případě lze konstatovat, že návratnost v jeho elektronické i tištěné podobě je rovných 100 %.

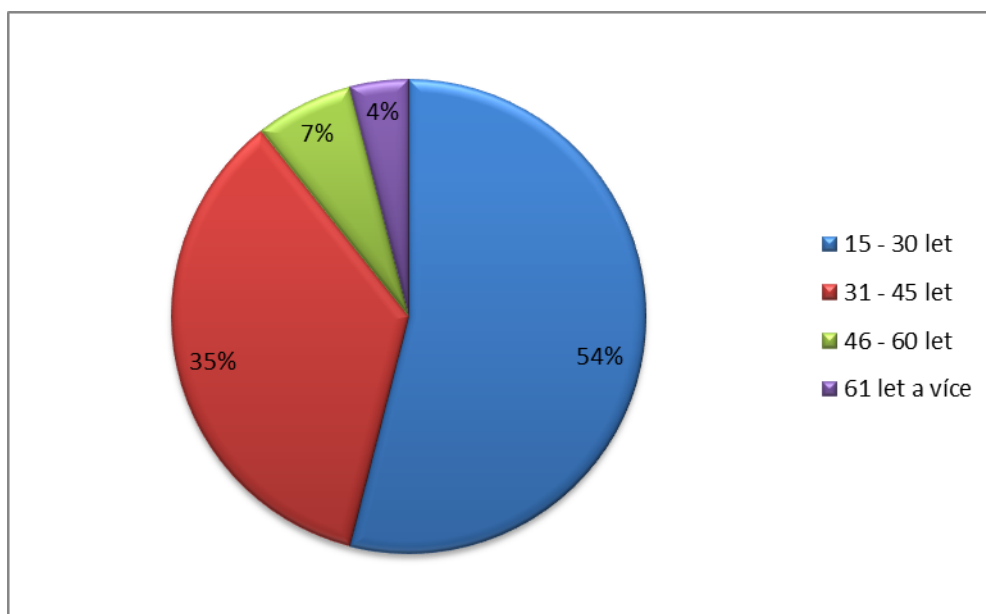
5 VÝSLEDKY A DISKUZE

V této předposlední páté kapitole se již dostáváme k samotnému jádru celého výzkumu, a tudíž k vyhodnocení uskutečněného dotazníkového šetření. Ze získaných odpovědí je následně pro každou jednotlivou otázku vyhotoven výsečový graf, který přehledně zobrazuje veškeré potřebné informace.

5.1 Výsledky výzkumu

1. VĚKOVÁ KATEGORIE RESPONDENTŮ

Graf 8 - Váš věk?

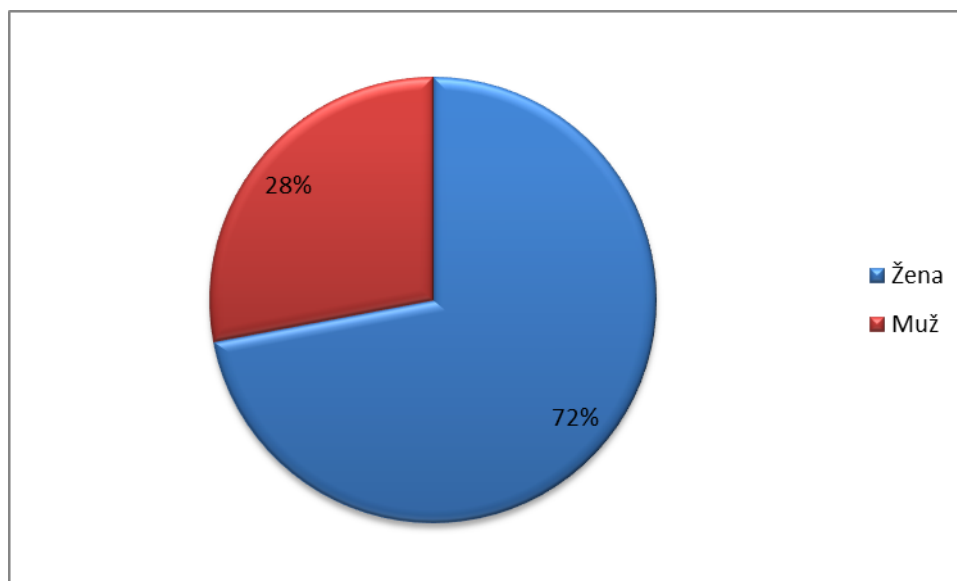
Zdroj: vlastní výzkum

Jak již bylo řečeno, tohoto dotazníkové šetření se zúčastnilo celkem 150 respondentů. 81 dotázaných bylo ve věku 15–30 let, 53 lidí bylo ve věku 31 – 45 let, deset lidí spadalo do věkové kategorie 46 – 60 let a zbývajících šest lidí bylo ve věku 61 let a výše.

V této souvislosti je třeba připomenout, že elektronická forma dotazníku byla vyplněná až na jednu výjimku prakticky pouze respondenty spadajícími do věkové kategorie od 15 – 45 let, tudíž při oslovování pomocí tištěné formy byli záměrně vybíráni lidé starší 45 let, aby byly výsledky celého výzkumu pokud možno co nejrelevantnější.

2. ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ PODLE POHLAVÍ

Graf 9 - Vaše pohlaví?

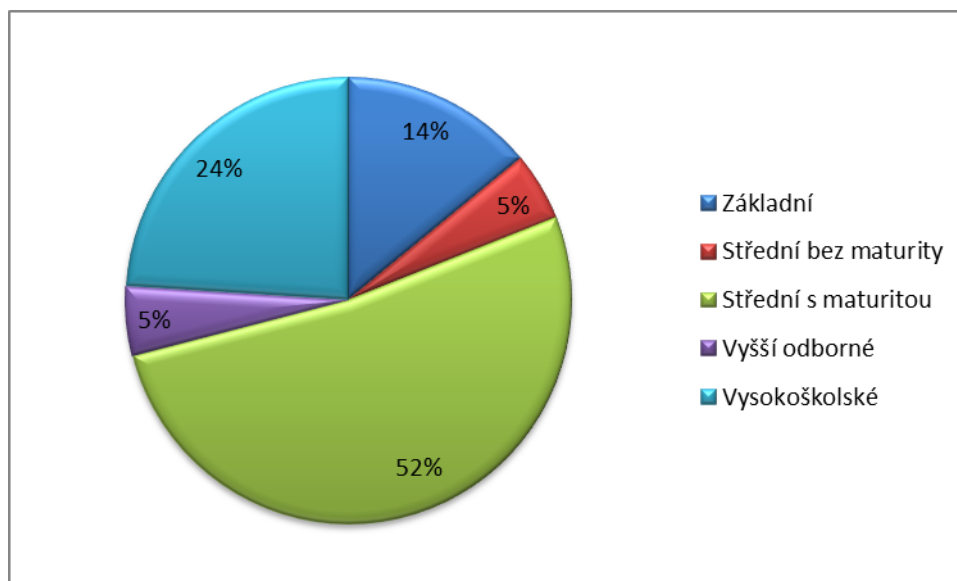
Zdroj: vlastní výzkum

V rámci druhé otázky tohoto výzkumu byli respondenti rozdělení také podle pohlaví. Ze všech 150 respondentů se tohoto dotazníkového šetření účastnilo celkem 108 žen a 42 mužů. Procentuální znázornění je uvedeno v grafu výše (viz graf č. 9).

Zůstává však pouze otázkou, zda je větší zastoupení žen spíše náhodné nebo jestli se o danou problematiku zajímají více než muži. Velmi pravděpodobná je však také možnost, že anonymní elektronické formy dotazování, ať už se jedná o jakékoliv téma, se všeobecně raději zúčastňují spíše ženy než muži. Jak již bylo řečeno, elektronickou formu tohoto dotazníku totiž vyplnila drtivá většina respondentů, tj. 129 lidí.

3. ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ PODLE VÝŠE DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ

Graf 10 - Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?

Zdroj: vlastní výzkum

Podstatné bylo také zjistit, jakého nejvyššího vzdělání respondenti dosáhli. (viz graf č. 10) Právě tímto způsobem je totiž možné získat představu o tom, zda výše dosaženého vzdělání bude ve výsledku ovlivňovat názory dotazovaných týkajících se přijetí eura v České republice či nikoliv. Na základě této otázky bylo navíc možné potvrdit či vyvrátit první stanovenou hypotézu, která předpokládá následující:

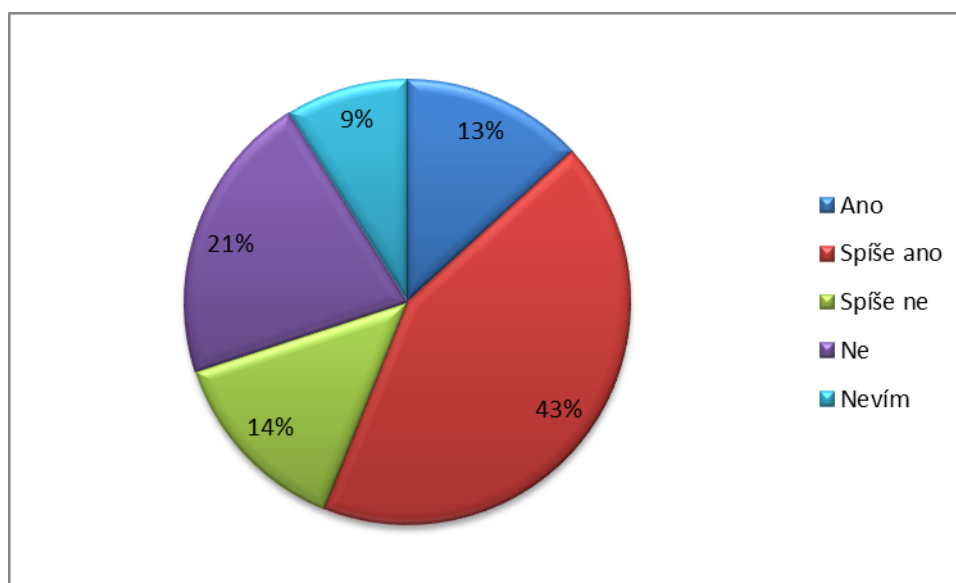
„Vysokoškolsky vzdělaní lidé preferují euro více než lidé se základním vzděláním“.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 78 lidí se střední školou s maturitou, kteří tak tvořili více než polovinu všech respondentů. Druhou největší část dotázaných představovali lidé s vysokoškolským vzděláním, kterých bylo celkem 36. Následovalo 21 lidí se základním vzděláním, 8 lidí se střední školou bez maturity a 7 lidí s vyšším odborným vzděláním.

Na základě rozdělení respondentů dle dosaženého vzdělání byla potvrzená první hypotéza. Je tak možné konstatovat, že vysokoškolsky vzdělaní lidé skutečně v největší míře ze všech dotázaných souhlasili jednak s přijetím eura v České republice a jednak i se samotným členstvím v Unii. Naopak nejčastěji proti zavedení eura v České republice a proti samotnému členství byli lidé se základním vzděláním a lidé se středoškolským vzděláním s maturitou.

4. SOUHLASÍTE S ČLENSTVÍM ČESKÉ REPUBLIKY V EVROPSKÉ UNII?

Graf 11 - Souhlasíte s členstvím České republiky v Evropské unii?

Zdroj: vlastní výzkum

Čtvrtá otázka tohoto výzkumu je jedinou ze všech, která se přímo nezajímá o problematiku přijetí eura, nicméně je velice důležité vědět, jak dotazovaní vlastně vnímají samotné členství České republiky v Evropské unii. Od tohoto názoru se bude totiž později odvíjet i pohled na přijetí eura u nás. Prostřednictvím odpovědí na tuto otázku je rovněž možné potvrdit nebo vyvrátit i druhou hypotézu. Ta zněla následovně:

„Ohledně členství České republiky v Evropské unii jsou Češi nejskeptičtější z obyvatel zemí Visegrádské skupiny“.

Je možné říct, že dotazovaní se v tomto případě v podstatě dělí do dvou skupin. Zatímco celkem 56 % respondentů s členstvím v Evropské unii souhlasí či spíše souhlasí, zbývajících 44 % je opačného názoru. Razantní „ne“ uvedlo 21 % dotázaných a zcela jisté ano 13 % lidí. Nejčastěji tudíž byla volena možnost „spíše ano“, či „spíše ne“, což svědčí o ne zcela jednoznačném přesvědčení dotázaných. Zmínit je také potřeba, že celkem 9 % lidí, kteří se tohoto výzkumu zúčastnili, neví, zda s členstvím České republiky v Evropské unii souhlasí.

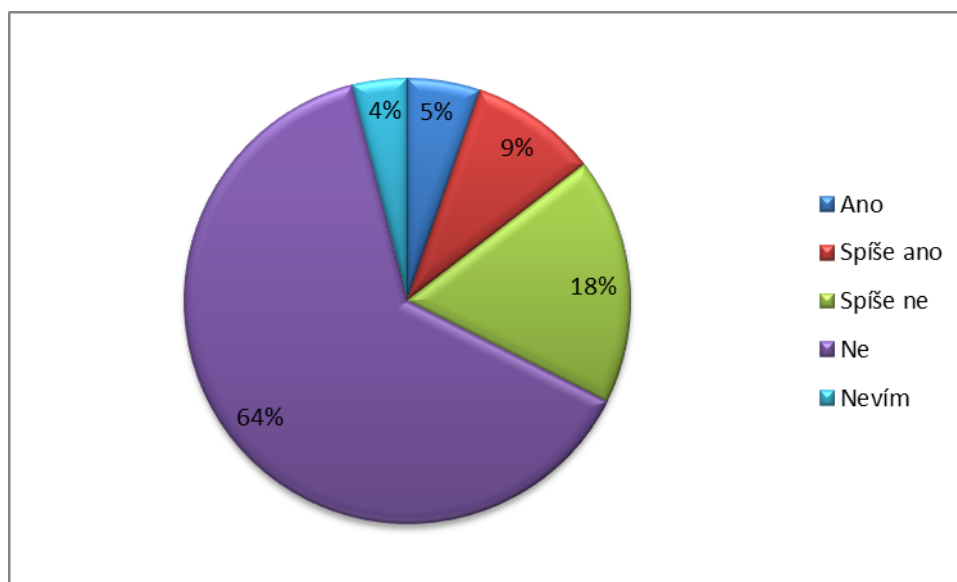
Výsledky této otázky tak potvrzují hypotézu, že Češi jsou skutečně nejskeptičtější ze všech obyvatel zemí Visegrádské skupiny. Tento fakt je možné potvrdit na základě jiného

provedeného výzkumu. Velice podobný výsledek totiž vyplynul z nejnovějšího průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění. V tomto případě konkrétně 56 % obyvatel s členstvím souhlasí, 39 % nesouhlasí a 5 % neumí k danému problému vyjádřit své stanovisko. Například v Polsku s členstvím souhlasí až 88 % lidí, v Maďarsku 82 % a na Slovensku celkem 74 % lidí. Podotkněme ale, že podpora členství v Unii postupně narůstá se stále zvyšujícím se vzděláním, jakož i se životní úrovní. Zmiňovaného průzkumu se účastnilo téměř 1 000 respondentů.¹³⁷

Pokud tudíž porovnáme 88 % kladných odpovědí z Polska, dále 82 % z Maďarska a 74 % kladných odpovědí ze Slovenska s Českou republikou, kdy jednak podle studie Centra pro výzkum veřejného mínění a jednak i podle tohoto výzkumu vychází identických 56 % kladných odpovědí, je možné hypotézu potvrdit a konstatovat, že Češi mají ze všech obyvatel Visegrádské skupiny nejmenší touhu být členem Evropské unie.

5. SOUHLASÍTE S PŘIJETÍM EURA V ČESKÉ REPUBLICCE?

Graf 12 - Souhlasíte s přijetím eura v České republice?

Zdroj: vlastní výzkum

¹³⁷ Češi jsou k Unii nejskeptičtější z obyvatel zemí V4 [online]. Praha: Novinky, 2017 [cit. 2018-09-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/446250-cesi-jsou-k-unii-nejskeptictejsi-z-obyvatel-zemi-v4.html>.

Pátou otázkou lze považovat za vůbec nejzásadnější z celého výzkumu. Jejím smyslem je zjistit, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura v České republice, což je pro účely této práce pochopitelně jedno z nejdůležitějších zjištění.

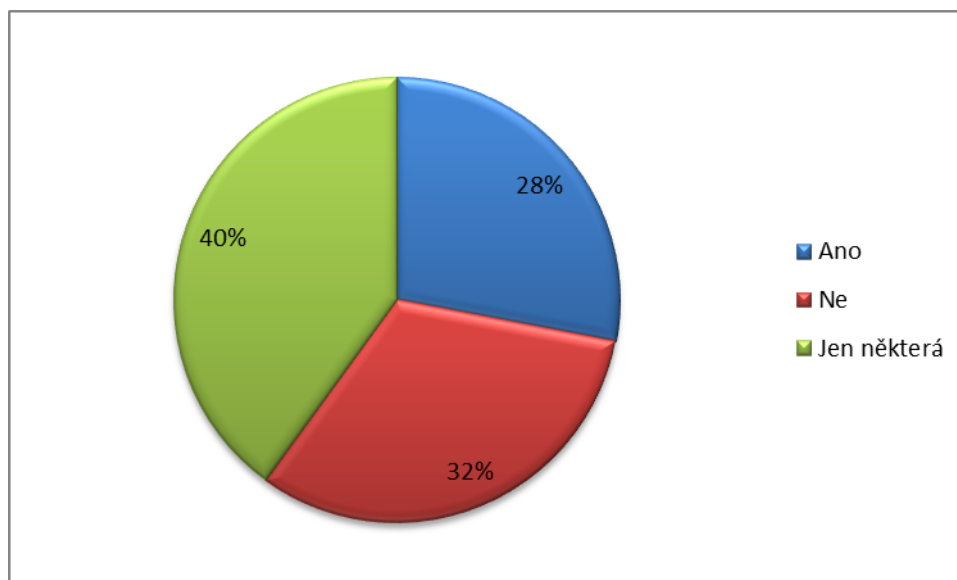
Z odpovědí je zcela zřejmé, že drtivá většina respondentů s přijetím eura v České republice nesouhlasí. Negativní postoj totiž vyjádřilo celkem 82 % dotázaných, z čehož celých 64 % uvedlo jednoznačně zápornou odpověď a 18 % zaškrtnulo možnost „spíše ne“. S přijetím společné měny tudíž souhlasí dohromady 14 % dotázaných a pouze 5 % ze všech respondentů je o této možnosti zcela přesvědčených, což je skutečně velmi nízké číslo. Zmiňme také, že 4 % respondentů neumělo na tuto otázku odpovědět. (viz graf č. 12)

V této souvislosti je opět možné zmínit i průzkum, který se uskutečnil v dubnu roku 2018 pod vedením Agentury pro výzkum veřejného mínění. Z výsledků tohoto průzkumu je patrné, že s přijetím eura nesouhlasí až 73 % občanů, zatímco 20 % si myslí opak. 7 % dotázaných uvedlo možnost „nevím“. K zavedení eura se tudíž Češi staví vysloveně negativně, či je jich alespoň drtivá většina. Výzkum provedený pro účely této práce se tudíž od výsledků, které získala Agentura pro výzkum veřejného mínění, opět nijak výrazně nelišil a dosažené výsledky spíše pouze potvrdil.¹³⁸

¹³⁸ PAROUBEK, Jiří. *Jaké je stanovisko Čechů k EU a přijetí eura?* [online]. Praha: Parlamentní listy, 2018 [cit. 2018-09-26]. Dostupné z: <http://vasevec.parlamentnilisty.cz/domaci-politika/jake-je-stanovisko-cechu-k-eu-prijeti-eura>.

6. ZNÁTE KRITÉRIA, KTERÁ MUSÍ ČESKÁ REPUBLIKA SPLNIT, ABY MOHLA PŘIJMOUT EURO?

Graf 13 - Znáte kritéria, která musí Česká republika splnit, aby mohla přijmout euro?

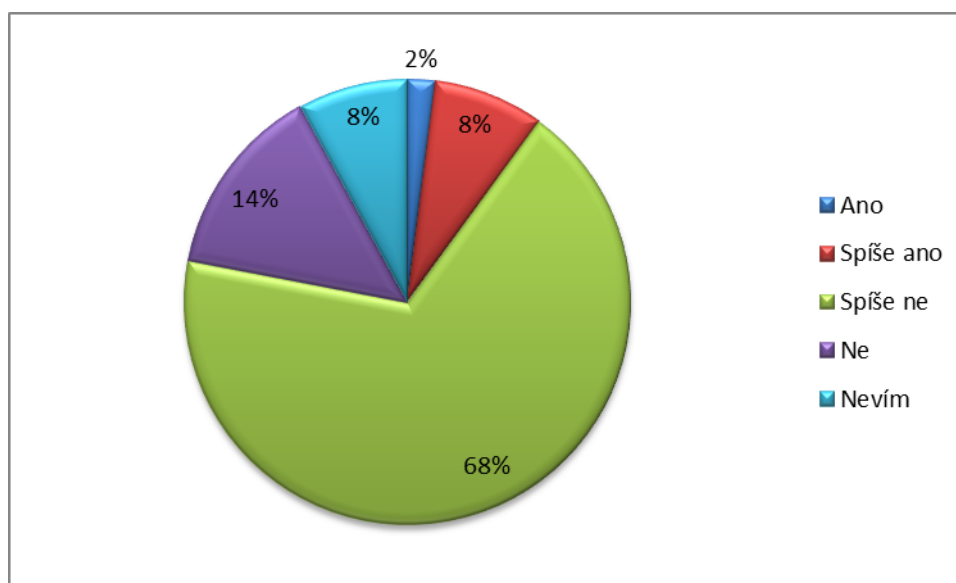
Zdroj: vlastní výzkum

Abychom se mohli dostat k dalším otázkám, je zapotřebí také zjistit, zda respondenti mají alespoň nějakou představu o tom, jaká kritéria musí Česká republika splnit k tomu, aby mohla společnou měnu euro přijmout.

Graf č. 13 naznačuje, že konvergenční kritéria zná pouze 28 % dotázaných. Dodejme, že nejčastěji tuto odpověď volili lidé s vysokoškolským vzděláním, ale také lidé se vzděláním středoškolským s maturitou. Naopak 32 % respondentů nezná konvergenční kritéria vůbec. Největší část všech dotázaných, tudíž 40 % pak tvoří lidé, kteří uvádějí, že znají alespoň některá z kritérií, která musí Česká republika v souvislosti s přijetím eura splnit.

7. DOMNÍVÁTE SE, ŽE JE ČESKÁ REPUBLIKA NA PŘIJETÍ EURA PŘIPRAVENÁ?

Graf 14 - Domníváte se, že je Česká republika na přijetí eura připravená?

Zdroj: vlastní výzkum

Po předcházející otázce bylo potřeba zjistit, zda si lidé myslí, že je Česká republika na přijetí eura připravená. Vzhledem k tomu, že hlavním cílem této práce bylo zhodnotit připravenost České republiky na vstup do eurozóny, lze tuto otázku považovat za velice důležitou a jeden z hlavních pilířů celého výzkumu.

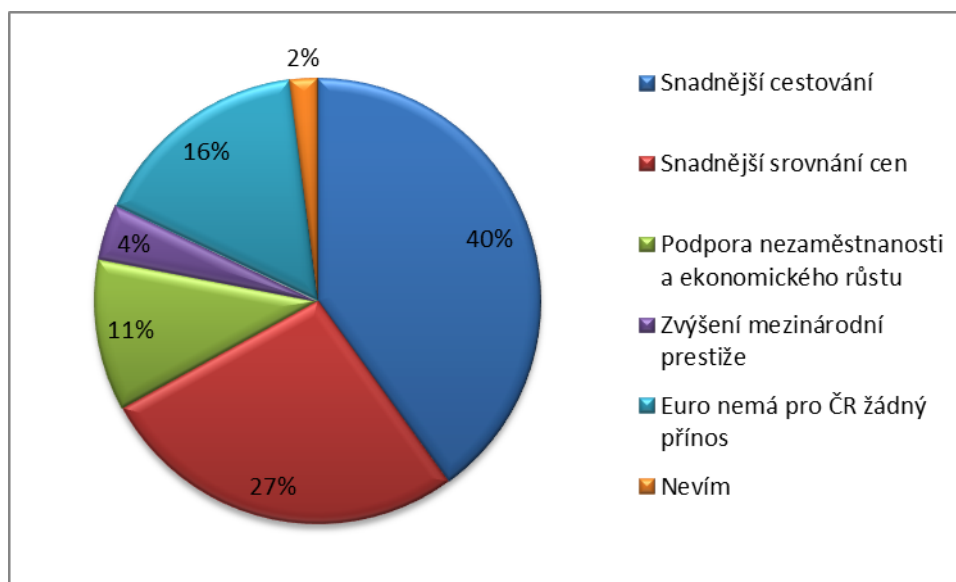
Výsledky hovoří zcela jednoznačně – veřejnost se domnívá, že Česká republika na přijetí eura připravená není. Jak naznačuje přiložený graf (viz graf č. 14), negativní postoj vyjádřilo dohromady až 82 % dotázaných, tudíž vskutku drtivá většina, ačkoliv celých 68 % respondentů přece jenom zvolilo mírnější možnost „spíše ne“. Pouze 8 % respondentů si myslí, že Česko je na vstup do eurozóny připravené, z čehož pouhá 2 % lidí je o tom přesvědčených.

V případě této otázky je možné uvést i nedávné prohlášení guvernéra České národní banky Jiřího Rusnoka, který tvrdí opak, resp. přesněji řečeno, situaci nevidí až tak skepticky, jako samotná veřejnost. Dle jeho mínění totiž Česká republika ve skutečnosti na vstup do eurozóny již aktuálně připravená je, nicméně nadále je u nás patrná poměrně velká propast mezi cenami a příjmy, pokud Česko srovnáme s eurozónou. Platí tudíž, že Česká republika

je na přijetí společné měny připravená, ale vždy se do měnové unie budou jednodušeji adaptovat státy, které mají blíže k ekonomickému jádru Unie.¹³⁹

8. CO JE PODLE VÁS NEJVĚTŠÍM MOŽNÝM PŘÍNOSEM PŘIJETÍ EURA?

Graf 15 - Co je podle Vás největším možným přínosem přijetí eura?

Zdroj: vlastní výzkum

Pokud se výzkum v rámci předcházejících otázek zabýval tím, zda veřejnost souhlasí s přijetím eura, či zda si myslí, že je Česká republika na tento proces připravena, bude potřeba také zjistit, z jakého důvodu respondenti své odpovědi volili. Osmá otázka výzkumu teda zjišťuje, co veřejnost vnímá jako největší možný přínos v souvislosti s přijetím společné měny.

Ačkoliv by se zejména vzhledem k páté otázce dalo spíše očekávat, že Češi nebudou vnímat téměř žádné výhody plynoucí ze zavedení eura, opak je pravdou. Až 40 % dotázaných uvedlo, že za největší přínos společné měny považuje zejména možnost snadného cestování. Pro 27 % dotázaných je pak největší výhodou jednodušší srovnání cen. Třetí nejčastější možností však bylo skutečně konstatování, že euro naopak nemá pro Českou republiku vůbec žádné přínosy, což uvedlo celkem 16 % dotázaných. Pro 11 %

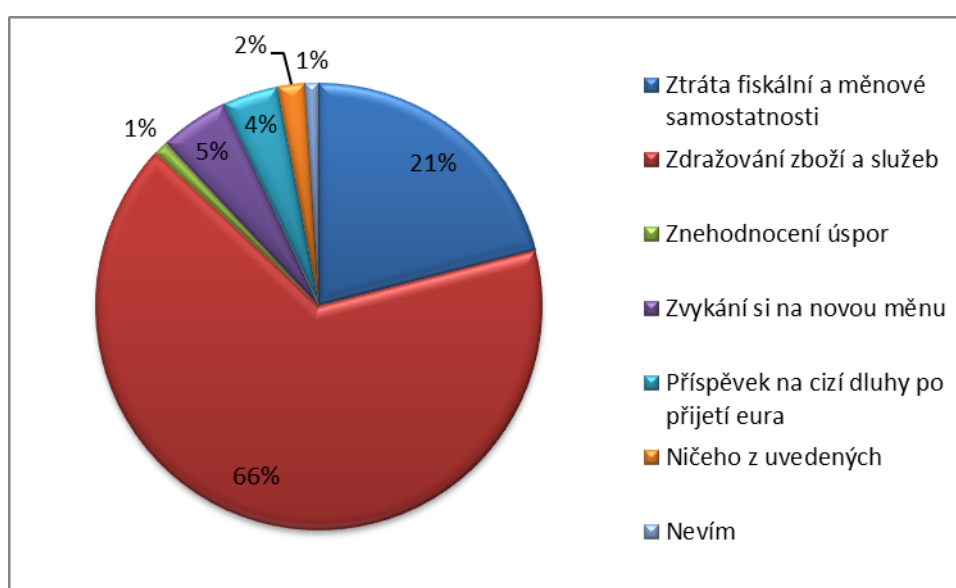
¹³⁹ BÍBA, Lukáš. *Česko je připraveno na přijetí eura a vstup do eurozóny, prohlásil guvernér ČNB Rusnok* [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2017 [cit. 2018-09-27]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65776040-cesko-je-pripraveno-na-prijeti-eura-a-vstup-do-eurozony-prohlasil-guverner-cnb-rusnok>.

lidí, kteří se zúčastnili tohoto výzkumu je největším přínosem podpora nezaměstnanosti a ekonomického růstu a pouhé 4 % lidí uvádí zvýšení mezinárodní prestiže. K otázce se naopak vůbec neuměli vyjádřit celkem 2 % všech dotázaných.

Z výsledků je zřejmé, že pokud už Česká republika euro přijme, lidé ocení především praktické výhody, které z členství v eurozóně vyplývají, resp. takové, které pocítí okamžitě v běžném životě – tzn. snadnější cestování a snadnější srovnání cen.

9. ČEHO SE NEJVÍCE OBÁVÁTE V SOUVISLOSTI S PŘIJETÍM EURA?

Graf 16 - Čeho se nejvíce obáváte v souvislosti s přijetím eura?

Zdroj: vlastní výzkum

Nyní je také potřeba zjistit, čeho se respondenti v souvislosti se vstupem do eurozóny naopak nejvíce obávají. Odpovědi by víceméně mohly také naznačovat, co je hlavním důvodem toho, že se Češi k přijetí eura i nadále staví spíše skepticky. Na základě výsledků této otázky lze rovněž potvrdit nebo vyvrátit předem stanovenou třetí hypotézu, která zněla následovně:

„V souvislosti s přijetím eura se Češi nejvíce obávají zdražování zboží a služeb“.

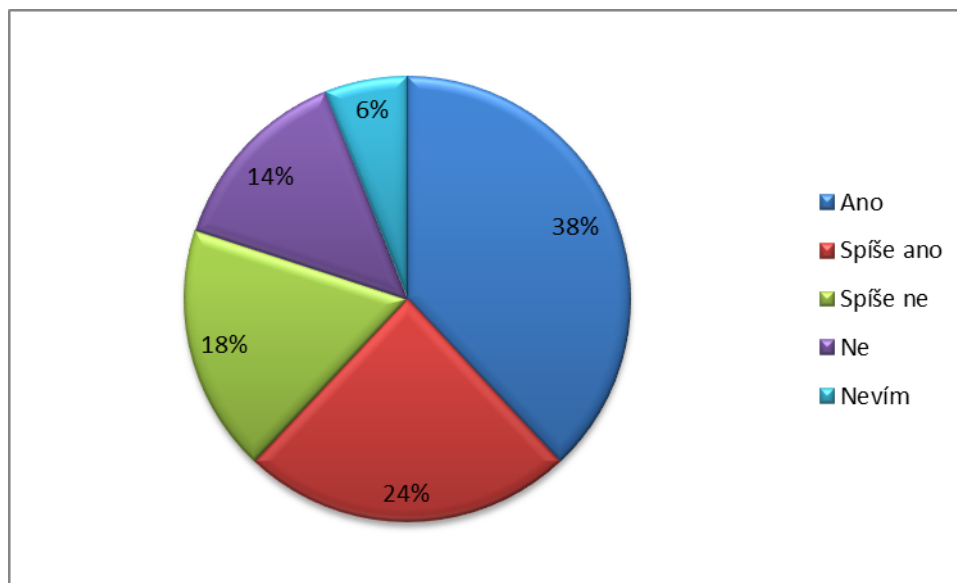
Výsledky v tomto případě hovoří zcela jednoznačně, což je dobře patrné i na přiloženém grafu (viz graf č. 16). Veřejnost se zdaleka nejvíce obává zejména zdražování zboží a služeb. Tuto odpověď totiž zvolilo celkem 66 % dotázaných, tudíž podstatná většina všech zúčastněných. Tímto je také možné potvrdit i třetí hypotézu, která tuto skutečnost

předpokládala. Za druhou největší obavu v očích veřejnosti lze na základě tohoto výzkumu označit ztrátu fiskální a měnové samostatnosti, jelikož tuto možnost vybrala necelá čtvrtina všech dotázaných, konkrétně 21 % lidí. Zbývající čtyři možnosti byly vybírány pouze v minimálním množství případů. Přesto ale zmiňme, že 5 % lidí se obává zvykání si na novou měnu, 4 % lidí se bojí možných příspěvků na cizí dluhy po přijetí eura a pouze jeden dotázaný se obává znehodnocení úspor. Celkem 2 % respondentů se pak neobávají žádné z uvedených možností a jeden dotázaný na tuto otázku neuměl odpovědět.

Ačkoliv je z grafu zřejmé, že zdaleka největší obavu mají lidé zejména z možného zdražování zboží a služeb v souvislosti s přijetím společné měny, jak předpokládala i třetí hypotéza, pravdou je, že například na Slovensku se nic podobného spíše nepotvrdilo. Tato skutečnost byla rovněž zmíněna už v dřívější kapitole. Nicméně je pouze otázkou, které z uvedených možností se v případě České republiky po přijetí eura mohou skutečně naplnit.

10. DOMNÍVÁTE SE, ŽE SE PŘIJETÍM EURA ZHORŠÍ EKONOMICKÁ SITUACE STÁTU?

Graf 17 - Domníváte se, že se přijetím eura zhorší ekonomická situace státu?

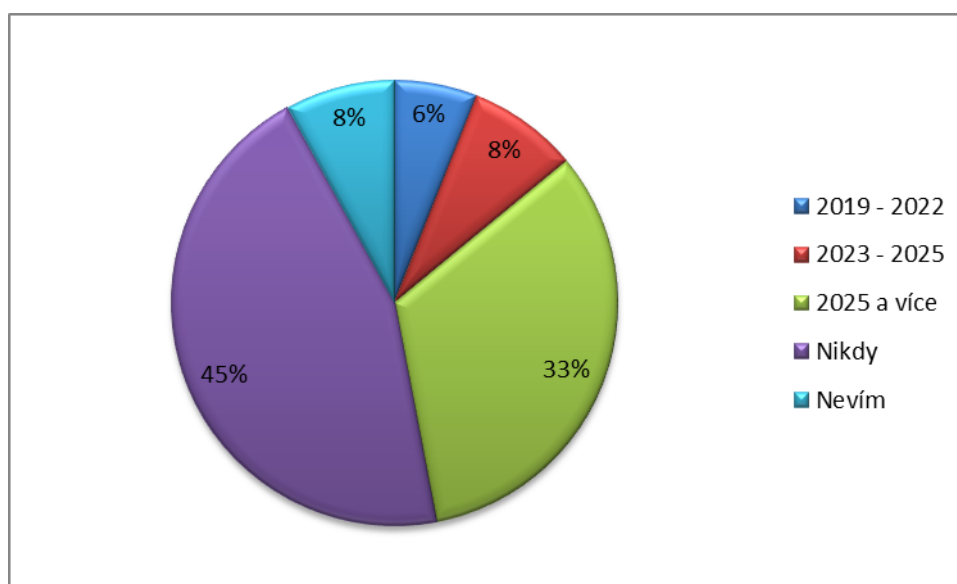
Zdroj: vlastní výzkum

Následující otázka se zabývá jedním z nejobvyklejších tvrzení odpůrců zavedení eura u nás, a tudíž, že jeho přijetí bude mít za následek zhoršení ekonomické situace v našem státě. Bylo tudíž potřeba zjistit, zda si toto myslí i veřejnost.

Z vyhodnocení získaných odpovědí je možné tvrdit, že veřejnost se skutečně zhoršení ekonomické situace v souvislosti s přijetím eura obává, neboť tak uvádí celkem 62 % lidí. Až 38 % všech dotázaných je o této možnosti přesvědčených. Naopak pouze 32 % respondentů se zmíněného neobává a jednoznačné „ne“ uvedlo 14 % lidí. Celkem 6 % respondentů pak neumělo na tuto otázku s jistotou odpovědět, tudíž uvedli poslední pátou možnost, kterou dotazník nabízí, a tudíž „nevím“. I odpovědi na tuto otázku tak potvrzují, že občané České republiky jsou v případě představy přijetí eura skutečně dosti skeptičtí.

11. KDY BY PODLE VÁS MĚLO BÝT EURO NEJDŘÍVĚ ZAVEDENO?

Graf 18 - Kdyby podle Vás mělo být euro nejdříve zavedeno?

Zdroj: vlastní výzkum

Předposlední otázka tohoto výzkumu se zabývá názorem veřejnosti na nejvhodnější možné datum přijetí společné měny. Tímto způsobem je mimo jiné možné zjistit, jestli lidé s eurem do budoucna vůbec alespoň trochu počítají, či společnou měnu zcela odmítají. Odpověď tudíž poskytla právě tato otázka.

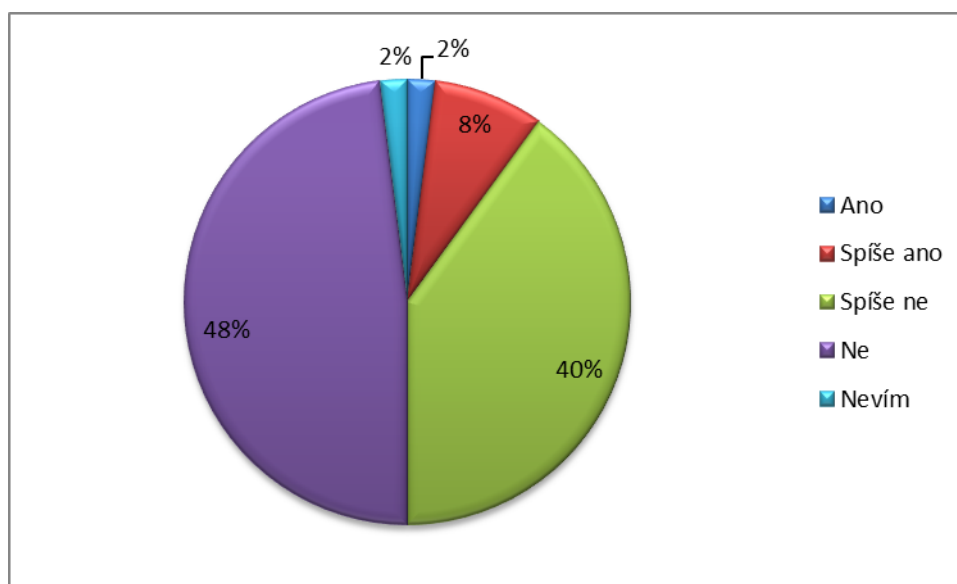
Výsledky průzkumu hovoří poměrně jednoznačně, jelikož téměř polovina všech oslovených s přijetím eura v České republice vůbec nepočítá. Tuto možnost vybralo

celkem 45 % dotázaných. Druhou nejčastější variantou se stal rok 2025 a později, což vybralo 33 % respondentů. 8 % lidí se domnívá, že nejvhodnější doba na přijetí společné měny je období mezi roky 2023–2025 a 6 % lidí si pak myslí, že by euro mělo být přijato co nejdříve, a to mezi lety 2019 – 2022. Až 8 % respondentů však k této otázce neumělo vyjádřit svůj názor, když zvolilo možnost „nevím“.

Závěrem k této otázce lze konstatovat, že lidé, kteří se zúčastnili tohoto výzkumu, se v otázce termínu přijetí eura rozdělují v podstatě na dva tábory. Jeden z nich s přijetím společné měny do budoucna vůbec nepočítá, zatímco druhý sice ano, ale jeho podstatná část by si přála euro přijmout pokud možno, co nejpozději to bude možné.

12. DOMNÍVÁTE SE, ŽE JSOU OBČANÉ ČESKÉ REPUBLIKY DOSTATEČNĚ INFORMOVÁNI OHLEDNĚ ZAVEDENÍ EURA?

Graf 19 - Domníváte se, že jsou občané České republiky dostatečně informováni ohledně zavedení eura?

Zdroj: vlastní výzkum

Smyslem poslední otázky je zjistit, zda si veřejnost myslí, že je ohledně zavedení eura všeobecně dostatečně informovaná. Totiž právě dostatečná informovanost ohledně přijetí

společné měny včetně všech možných výhod či nevýhod je jedním z nejdůležitějších faktorů, který přímo ovlivňuje názor veřejnosti.

Po vyhodnocení odpovědí je možné říct, že žádná z otázek nebyla zodpovězena tak jednoznačně, jako právě tato poslední. Totiž celkem 88 % respondentů se domnívá, že veřejnost není o přijetí eura informována v dostatečné míře. Dokonce téměř polovina vše zúčastněných, 48 % lidí je přesvědčených, že tomu tak není. Pouhých 10 % dotázaných je pak opačného názoru a domnívá se, že veřejnosti je informována dostatečně. Nutno ovšem dodat, že jenom 2 % lidí si je touto skutečností zcela jistých. Zbývající 2 % lidí pak uvedli možnost „nevím“.

Zůstává tak pouze otázkou, do jaké míry může nedostatečná informovanost veřejnosti ohledně přijetí společné měny ovlivňovat jejich názor, který je, jak už bylo uvedeno, spíše negativní.

5.2 Zhodnocení výzkumu

Na základě provedeného výzkumu lze především konstatovat, že veřejnost s přijetím společné měny v České republice spíše nesouhlasí, či alespoň ne v nejbližší době. Zatímco se samotným členstvím Česka v Evropské unii souhlasí více než polovina dotázaných, k samotnému přijetí eura totiž vyjádřili negativní postoj více než tři čtvrtiny lidí, kteří se tohoto výzkumu zúčastnili. Tímto se pouze potvrdily i výsledky jiných výzkumů, které hovoří jasně o tom, že Češi jsou v otázce přijetí eura velice skeptičtí. Nicméně je však také třeba dodat, že výsledky výzkumu zároveň naznačují, že lidé mají společně s vyšším vzděláním tendenci celou situaci ohledně přijetí eura nevnímat až tak negativně, přičemž nejvíce s přijetím společné měny souhlasí především vysokoškolsky vzdělaní lidé.

Výzkum však na druhou stranu také naznačuje, že veřejnost nemá až tak dobré povědomí ohledně kritérií, která musí Česká republika splňovat, aby mohla společnou měnu přijmout. Podle výsledků výzkumu totiž zná konvergenční kritéria pouze 28 % dotázaných, přičemž zbývající část respondentů je buď nezná vůbec, nebo zná pouze některá z nich. Nicméně i přesto drtivá většina dotázaných uvádí, že Česká republika na přijetí eura připravená není. Konkrétně tak uvádí 82 % lidí, kteří se tohoto výzkumu zúčastnili. Ačkoliv není možné

přímo tvrdit, že Česká republika by v současné době přijetí eura nezvládla, pravdou je, že aktuálně plní pouze dvě z konvergenčních kritérií. Zatímco kritérium směnného kurzu prozatím ani splňovat nemůže, jelikož zatím nevstoupila do mechanismu směnných kurzů, bohužel aktuálně neplní ani kritérium cenové stability, jak bylo vysvětleno v kapitole zabývající se touto problematikou. Do budoucna bude tudíž zajisté potřeba zapracovat zejména na dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí i na systému zadávání veřejných zakázek.

Pozitivní však může být, že veřejnost by přesto uměla ocenit určité výhody, které z přijetí společné měny vyplývají. Ukazuje se totiž, že většina lidí by ocenila především praktické výhody pro běžný život, jako je například zjednodušené cestování, kdy není potřeba měnit valuty či snadnější srovnávání cen. Přesto až 16 % dotázaných v euru nevidí zcela žádnou výhodu. Naopak jak bylo také očekáváno, nejvíce se veřejnost obává zdražování zboží a služeb, což uvedlo téměř 70 % respondentů. Hned za tímto následuje obava ze ztráty fiskální a měnové samostatnosti. Zatímco zdražování zboží a služeb například slovenská zkušenost se zavedením eura v praxi spíše nepotvrdila, je pravdou, že ztráta nezávislé měnové politiky je pro každý stát přistupující do eurozóny jednou z největších zkoušek, jelikož centrální banky pak již nadále nemohou ovlivňovat národní ekonomiku prostřednictvím monetárních nástrojů. Tímto způsobem také vzniká neschopnost čelit asymetrickým šokům. Je pak pouze otázkou, jak tyto nástroje co nejefektivněji nahradit. Nutno však dodat, že tímto problémem si musí projít všichni členové eurozóny a netýká se tudíž pouze České republiky.

Nicméně ačkoliv se značná většina lidí vyjádřila, že přijímat euro nechce, předposlední otázka naznačuje, že s přijetím společné měny do budoucna téměř polovina dotázaných i přesto počítá. Až třetina respondentů by však termín přijetí nechala spíše na rok 2025, případně ještě později. Je velmi těžké odhadovat, zda České republice prospěje počkat takto dlouhou dobu, ale jisté je, že přijímat euro v horizontů 1-2 let by v aktuální situaci nebylo dobrým řešením.

Výsledky výzkumu dále naznačují, že lidé se v souvislosti s přijetím eura obávají také zhoršené ekonomické situace našeho státu, což potvrdila více než polovina dotázaných. Navíc je třeba dodat, že téměř 90 % respondentů si myslí, že česká veřejnost není dostatečně informována ohledně zavedení eura u nás. I tato skutečnost může mít velký vliv na to, že Češi s přijetím společné měny spíše nesouhlasí.

V metodice byly vytyčeny i čtyři hypotézy, které se tato práce na základě zjištěných faktů snažila potvrdit či naopak vyvrátit. Jednalo se tyto uvedené:

1. „Vysokoškolsky vzdělaní lidé preferují euro více než lidé se základním vzděláním.“
2. „Ohledně členství České republiky v Evropské unii jsou Češi nejskeptičtější z obyvatel zemí Visegrádské skupiny.“
3. „V souvislosti s přijetím eura se Češi nejvíce obávají zdražování zboží a služeb.“
4. „Česká republika v současnosti konvergenční kritéria nesplňuje.“

Hned úvodem je možné říct, že všechny čtyři hypotézy byly potvrzeny, ačkoliv nutno dodat, že čtvrtá byla potvrzena pouze z části. První hypotéza, a tudíž, že vysokoškolsky vzdělaní lidé preferují euro více než lidé se základním vzděláním, byla potvrzena na základě získaných odpovědí na třetí otázku vlastního výzkumu. Lidé s vysokoškolským vzděláním se ohledně přijetí společné měny vyjadřovali skutečně nejpozitivněji ze všech respondentů, přičemž lidé se základním vzděláním vykazovali pravý opak. Čtvrtá otázka výzkumu potvrdila druhou hypotézu, že která předpokládala, že Češi jsou vůbec nejskeptičtější z obyvatel zemí Visegrádské skupiny, co se týče zavedení eura. Hypotézu bylo možné potvrdit na základě porovnání výsledků dosažených v rámci vlastního výzkumu a na základě výsledků průzkumu, který provedlo Centrum pro výzkum veřejného mínění. Zatímco kladně se ohledně přijetí společné měny vyjadřuje 88 % Poláků, 82 % Maďarů a 74 % Slováků, s kladnou odpovědí na druhou stranu přichází pouze 56 % Čechů. Velice zajímavé zjištění bylo, že identických 56 % kladných odpovědí ze strany českých obyvatel zaznamenala jednak zmiňovaná studie, kterou uskutečnilo Centrum pro výzkum veřejného mínění a jednak i vlastní výzkum, který byl proveden pro účely této práce.

Devátá otázka výzkumu potvrzuje také třetí hypotézu, která předpokládala, že Češi se v souvislosti s přijetím eura všeobecně nejvíce obávají především zdražování zboží a služeb. Je tak možné konstatovat na základě toho, že právě tuto možnost vybralo až 66 % dotázaných, což byl v případě této otázky zcela jednoznačný výsledek. Dodejme však, že lidé se ovšem obávají i ztráty fiskální a měnové samostatnosti, což uvedlo 21 % respondentů. Ovšem zatímco zdražování zboží a služeb se například na Slovensku po zavedení eura spíše neprojevovalo, ztrátu měnové a fiskální samostatnosti lze zajisté považovat za velké riziko a k této obavě se tak lze spíše rovněž přiklonit. Poslední čtvrtá

hypotéza, která předpokládala, že Česká republika v současnosti nespĺňuje konvergenční kritéria, byla sice rovněž potvrzená, avšak v tomto případě je potřeba dodat, že pouze z části. Jak již bylo řečeno výše, na základě provedené analýzy je možné konstatovat, že Česká republika totiž ve skutečnosti aktuálně splňuje dvě ze čtyř konvergenčních kritérií. Ovšem vzhledem k tomu, že pro přijetí eura je jednoznačně nutné splňovat všechny čtyři kritéria, je hypotéza potvrzená.

6 ZÁVĚR

Před Českou republikou nadále stojí velký milník v ekonomické integraci, kterým je přijetí společné měny – euro. Zatímco vstup do Evropské unie lze pro bývalé centrálně plánované ekonomiky považovat za vsutku značný politický impulz a hybnou sílu na politicko-hospodářském poli, pak podobný, ne-li větší význam má zejména na poli měnově-hospodářském právě přijetí eura. Je však potřeba dodat, že ačkoliv Česká republika má povinnost euro přijmout, nyní k tomuto kroku přistupuje ještě daleko opatrněji, než tomu bylo v čase, kdy do Unie vstupovala. K této situaci došlo zejména z důvodu výrazných rizik, která s přijetím jednotné měny souvisí. Jak bylo vysvětleno, vstup České republiky do eurozóny má totiž nejenom výhody, ale i svá úskalí. Nicméně poměr mezi pozitivními a negativními dopady se v čase výrazně proměňuje a je tudíž skutečně velmi obtížné jej nějakým způsobem kvantifikovat.

Za pravděpodobně největší nevýhodou přijetí eura lze považovat zejména ztrátu autonomní monetární politiky. Česká národní banka tímto krokem prakticky ztratí jakoukoliv akceschopnost v měnové oblasti a v budoucnu by se tato nevýhoda mohla projevit právě v případě, kdy bude Česká republika postižena asymetrickým ekonomickým šokem. Mnoho autorů, jejichž myšlenky byly použity i v této práci, se přiklání k názoru, že efektivita alternativních nástrojů k řešení asymetrického šoku je minimálně velice sporná. Dodejme však, že s touto nevýhodou musí počítat všechny státy přistupující do eurozóny a ne jenom Česká republika. Opomenout zajisté nemůžeme ani vzniklé náklady, které sice později budou uhrazeny či dokonce mohou být převyšeny následujícími úsporami, avšak mluvíme o skutečně dlouhodobém hledisku. Další náklady vznikají i se zmiňovaným podílením se na evropském stabilizačním mechanismu, kdy se řeší dluhové problémy členských států eurozóny. Otázkou nadále zůstává i dopad přechodu na euro v souvislosti s růstem cenové hladiny. Na druhou stranu, euro by Českou republiku mohlo určitě ovlivnit i v pozitivním slova smyslu. V této souvislosti lze zcela jistě vyzdvihnout především odstranění kursového rizika či snížení transakčních nákladů, což bylo v práci taktéž popisováno. Ačkoliv bezprostřední vliv výše zmiňovaných výhod na tuzemskou ekonomiku není až tak vysoký, skuteností zůstává, že se může jednat o původce mnoha dalších pozitivních dopadů. Zmínit lze určitě i nižší náklady spojené s obstaráním kapitálu, zvýšený příliv zahraničních investic, ale také nárůst zahraniční obchodní výměny. Vstup České republiky do eurozóny by určitě pouze urychlil tvorbu stabilnějšího ekonomického prostředí pro

podnikatele a zvýšila by se rovněž alokace zdrojů. Upevněno by bylo i samotné postavení České republiky v Evropské unii, tudíž zapojení se do jejího dění.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo nicméně především zhodnotit připravenost České republiky na přijetí eura v důsledku plnění Maastrichtských kritérií konvergence, která jsou pro vstup do eurozóny nezbytná a představují podmínku. Z provedené analýzy je zřejmé, že Česká republika aktuálně plní dvě ze čtyř konvergenčních kritérií. Konkrétně se jedná o kritérium veřejných financí a kritérium konvergence úrokových sazeb, která splňuje a naopak o kritérium cenové stability a kritérium směnného kurzu, která neplní. V práci bylo vysvětleno, že dodržení zmiňovaného kritéria stavu veřejných financí lze předpokládat i ve střednědobém horizontu, a to s relativně velkou rezervou, avšak je nutné nadále dodržovat střednědobý rozpočtový cíl. Doplňme, že Česká republika střednědobý rozpočtový cíl splňuje prakticky už od roku 2013. Rovněž kritérium konvergence úrokových sazeb je Českou republikou úspěšně plněno a v tomto případě je možné totéž očekávat i na základě výhledu do roku 2020. Důvěryhodná rozpočtová politika, jakož i celková makroekonomická a finanční stabilita se projevuje dlouhodobě kvalitním ratingovým hodnocením Česka i bezproblémovým upisováním státních dluhopisů. Předpokladem k dalšímu plnění bude nicméně zachování důvěry finančních trhů ve zdravý makroekonomický vývoj a dlouhodobá udržitelnost veřejných financí. Co se týče kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů, toto kritérium Česko prozatím nesplňuje, neboť ještě není součástí daného mechanismu. Právě z toho důvodu bude další vyhodnocení možné až poté, co Česká republika do mechanismu směnných kurzů vstoupí. Přesto bylo plnění tohoto kritéria v práci vyhodnoceno alespoň v jeho analytické rovině. Dle České národní banky a Ministerstva financí ČR je tak možné konstatovat, že kurz se po většinu monitorovaného období pohyboval relativně těsně kolem hypotetické centrální parity. Co se týče posledního jmenovaného kritéria, a tudíž kritéria cenové stability, to aktuálně Česká republika neplní, ačkoliv je potřeba podotknout, že je to poprvé od roku 2013, kdy jej naopak úspěšně splňovala. V posledních letech však patří Česká republika v rámci Evropské unie mezi státy s vyšší inflací a v podstatě již v roce 2017 se inflace nacházela v horní polovině tolerančního pásma cíle České národní banky.

V rámci posuzování připravenosti České republiky na přijetí eura, jakož i v rámci posuzování rizik a výhod, které z přijetí společné měny vyplývají, je však mimo jiné podstatné se zaměřit nejenom na aktuální stav nebo plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, ale i na budoucí vývoj samotné eurozóny. Totiž omezit

rozhodování o přijetí eura jenom na základě konvergenčních kritérií by zajisté znamenalo velmi úzký pohled na danou problematiku a v případě špatného rozhodnutí by to mohlo přinést nepříjemné důsledky pro tuzemskou ekonomiku. Je nutno připomenout, že zmiňovaná konvergenční kritéria jsou pochopitelně nastavena univerzálním způsobem pro všechny státy a neberou tak v potaz například finanční či dluhové krize. Konečné rozhodnutí tudíž musí být vždy individuální záležitostí každého státu. Zmíňme například skutečnost, že ještě v období před finanční krizí se mohlo zdát, že státy usilují o to, aby mohly do Evropské unie co nejdříve vstoupit, a pravděpodobně také nelze pochybovat o tom, že se jednalo spíše o správný krok. Jiná situace však nastává v případě přijetí eura, které sebou přináší i mnoho nákladů. Přesto byly některé evropské státy ochotny například falšovat statistické údaje o stavu svých ekonomik, což se týkalo například Řecka či Itálie. Je také třeba dodat, že během působení možné dluhové krize, kdy mají některé země sami velké fiskální problémy, musí se navíc tyto státy podílet i na záchraně jiných zemí. Právě podobné situace pak do budoucna velice znesnadňují jakoukoliv predikci týkající se budoucího vývoje eurozóny a potažmo i rozhodnutí, kdy je pro Českou republiku nejvhodnější společnou měnu přijmout.

Po důkladnějším nastudování této problematiky je možné říct, že ani většina odborníků nemá v této otázce stále zcela jasno a navíc se názory mnohdy diametrálně liší. Zatímco někteří volají po co nejrychlejším přijetí eura a konstatují, že již dávno u nás mělo být zavedené, naopak je možné slyšet názory, že přijmout euro ani v následujících letech nebude pro Českou republiku výhodné. Nicméně ačkoliv je zcela nezbytné podepřít rozhodování o přijetí společné měny na základě analýz výhradně pro Českou republiku, je možné se domnívat, že je velice důležité vzít rovněž v úvahu i výsledky ekonomických úvah a výzkumů o budoucím vývoji samotné eurozóny. Mohla by totiž nastat situace, kdy Česká republika bude splňovat všechna konvergenční kritéria, euro přijme bez komplexnějších analýz stavu celé eurozóny a v důsledku toho vlastně vstoupí do seskupení zemí potýkajících se se značnými problémy. V tomto ohledu opět připomeňme fakt, že zemím, které používají společnou měnu, totiž z dané pozice plyne povinnost podílet se na poskytování finanční pomoci zemím, které se výrazně zadlužily. A právě v případě České republiky je pak více než potřebné důkladně zvážit, zda je v takovéto situaci pro ni vůbec výhodné euro přijímat. Dodejme také, že ačkoliv se světové ekonomice aktuálně spíše daří a prakticky se již plně vzpamatovala z krize, která nastala v roce 2009, už nyní je možné pozorovat signály, které naznačují, že do několika let zde může být další, možná ještě větší

ekonomická krize. Faktem je, že hospodářské cykly se střídají a po růstu musí nutně následovat pád.

V otázce přijetí eura nicméně patří Češi všeobecně mezi jedny z největších skeptiků, což mimo jiné potvrdil i vlastní výzkum, který byl proveden pro účely této práce. Z výsledků tohoto výzkumu totiž vyplynulo, že proti zavedení eura je aktuálně až 82 % všech dotázaných. Se samotným členstvím České republiky v Evropské unii však souhlasí více než polovina dotázaných, tudíž konkrétně 56 % přičemž opačného názoru je 35 % lidí. Je teda zřejmé, že veřejnost se obává spíše aktu zavedení společné měny než samotného členství v Unii. Ačkoliv konvergenční kritéria zná pouze necelá třetina dotázaných, lidé jsou přesvědčení o tom, že Česká republika na vstup do eurozóny, a tudíž na přijetí společné měny není připravená. Uvádí tak až 82 % respondentů. Pokud už však k přijetí eura dojde, Češi by přivítali zejména zjednodušené cestování díky odpadnutí nutnosti výměny valut či snadnější srovnání cen, které sebou společná měna zajisté přináší. Výhledově by však až polovina dotázaných euro ani do budoucna vůbec přijmout nechtěla a podstatná část, která s přijetím počítá, by tak učinila spíše až v roce 2025 či ještě později. Dodejme ale také, že lidé se všeobecně dost obávají zejména zhoršení ekonomické situace našeho státu, pokud euro přijmeme, což uvádí více než polovina dotázaných. Navíc téměř 90 % všech zúčastněných si myslí, že veřejnost není ohledně zavedení eura dostatečně informována. Pravdou je, že právě tento faktor by se mohl do velké míry podílet na ovlivňování názorů veřejnosti.

V každém případě můžeme být v poslední době svědky opětovného otevírání diskuse týkající se přijetí eura. Pochopitelně vzhledem ke skutečnosti, že jsme se vstupem do Evropské unie zavedením společné měny zavázali, není na místě otázka, zda jej přijmeme, ale kdy je tak nejvhodnější učinit a zda jsme na tento proces dostatečně připraveni. Odpovědět na tyto otázky je vskutku nelehký úkol, avšak je možné se spíše přiklonit k tvrzení, že Česká republika je nyní na přijetí eura už víceméně připravená a pravděpodobně by tento proces zvládla. Nicméně přesto je u nás nadále patrná relativně značná propast mezi cenami a příjmy, a to v případě, že Českou republiku srovnáme s eurozónou. I z tohoto důvodu je tudíž možné tvrdit, že do měnové unie bude zajisté bezpečnější a jednodušší se adaptovat v takovém případě, kdy naše země bude mít co nejbliže k ekonomickému jádru Unie, tudíž bude pravděpodobně ještě určitou dobu s přijetím společné měny přece jenom určitý čas posečkat.

POUŽITÁ LITERATURA

Odborná literatura

- 1) BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.
- 2) BRŮŽEK, Antonín a Gabriela SMRČKOVÁ. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19.
- 3) CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace – Evropská unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0.
- 4) DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.
- 5) *How the euro became our money*. Frankfurt am Main: European central bank, 2007. ISBN: 92-9181-986-7.
- 6) JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnútit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. ISBN 978-80-87806-07-4.
- 7) KÖNIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-7364-044-6.
- 8) KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 9788024612126.
- 9) KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.
- 10) LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. *Euro: ano-ne?*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010. *Ekonomie studium*. ISBN 978-80-87197-26-4.
- 11) MEJSTRŮ, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.
- 12) MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4780-4.
- 13) PEČÍNKOVÁ, Iva. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-120.
- 14) PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0.
- 15) POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

- 16) PTATSCHEKOVÁ, Jitka a Jaroslava DITTRICHOVÁ. *Dvacet let české koruny: na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4681-4.
- 17) SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5082.
- 18) ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4.
- 19) ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C. H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-472-4.

Elektronické zdroje

- 1) BARTUŠKOVÁ, Hana. *13 faktů, které vám řeknou vše o intervencích ČNB* [online]. Praha: Finance.cz, 2017 [cit. 2018-09-15]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/489618-intervence-cnb/>.
- 2) BUKOV, Petr. *Euro na Slovensku slaví deset let. Co to znamená pro nás?* [online]. Praha: Ekonomický magazín, 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.ekonomickymagazin.cz/2018/07/euro-na-slovensku-slavi-deset-let-co-to-znamená-pro-nas/>.
- 3) *Cíle a hodnoty Evropské unie* [online]. Brusel: Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie, 2018b [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs.
- 4) *Češi jsou k Unii nejskeptičtější z obyvatel zemí V4* [online]. Praha: Novinky, 2017 [cit. 2018-09-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/446250-cesi-jsou-k-unii-nejskeptictejsi-z-obyvatel-zemi-v4.html>.
- 5) DĚDEK, Oldřich. *Kritérium úrokových sazeb* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura v ČR, 2017 [cit. 2018-09-13]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>.

- 6) DĚDEK, Oldřich. *Náklady a rizika* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2013 [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>.
- 7) DĚDEK, Oldřich. *Řídící orgány ECB* [online]. Praha: Zavedenieura.cz, 2014 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/ridici-organy-ecb>.
- 8) EK: *ČR plní dvě kritéria pro přijetí eura, zátěží penzijní systém* [online]. ČTK - České noviny, 2018 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ek-cr-plni-dve-kriteria-pro-prijeti-eura-zatezi-penzijni-system/1624468>.
- 9) *Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)* [online]. Frankfurt nad Mohanem: Evropská centrální banka, 2018 [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>.
- 10) *Euro sign icon EUR currency symbol vector image* [online]. Newton – Auckland, VectorStock, 2018 [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: <https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/euro-sign-icon-eur-currency-symbol-vector-2874550>.
- 11) *Harmonogram zavedenia eura v SR* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/nbs-v-eurosysteme/euro-na-slovensku/zavedenie-eura-v-sr/harmonogram-zavedenia-eura-v-sr>.
- 12) *Jednotlivé země* [online]. Brusel: Europa.eu - Oficiální internetové stránky Evropské unie, 2018a [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs.
- 13) KLIMEŠ, David. *Eurozóna obkličuje střední Evropu. Podle Hampla se nám euro stále nevyplatí, podle Prouzy nám ujíždí vlak* [online]. Praha: Ekonom.cz, 2018 [cit. 2018-07-24]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66026970-eurozona-obklicuje-stredni-evropu#>.
- 14) KOVÁŘ, Kamil. *Má ČR přijmout euro?* [online]. Praha: Think-tank Evropské hodnoty, 2014 [cit. 2018-08-25] Dostupný z: <https://evropske-hodnoty.blog.ihned.cz/c1-61843560-ma-cr-prijmout-euro>.

- 15) LACINA, Lubor. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. Brno: Výzkumné centrum PEF, 2007 [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf.
- 16) *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html.
- 17) *Národní koordinační skupiny. Zavedení eura v České republice* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 2018-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina>.
- 18) *Národní plán zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 2018-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura>.
- 19) PAROUBEK, Jiří. *Jaké je stanovisko Čechů k EU a přijetí eura?* [online]. Praha: Parlamentní listy, 2018 [cit. 2018-09-26]. Dostupné z: <http://vasevec.parlamentnilisty.cz/domaci-politika/jake-je-stanovisko-cechu-k-eu-prijeti-eura>.
- 20) *Scénáře přijetí eura* [online]. Praha: BusinessInfo, 2008 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/scenare-prijeti-eura-3265.html>.
- 21) ZACHOVÁ, Aneta. *Slováci jsou s eurem spokojeni, Češi je mohou následovat* [online]. Praha: Euractiv, 2017 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/interview/ivan-stefanec-slovaci-jsou-s-eurem-spokojeni-cesi-je-mohou-nasledovat/>.
- 22) ŽUROVEC, Michal. *V roce 2017 dosáhla ČR rekordního přebytku hospodaření sektoru vládních institucí ve výši 80,6 mld. Kč* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018 [cit. 2018-09-07]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/v-minulem-roce-dosahla-cr-rekordniho-pre-31494>.

Seriálové publikace

- 1) *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Praha: Česká národní banka, 2008.
- 2) *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Praha: Česká národní banka, 2017.
- 3) *Konvergenční zpráva ECB – Květen 2018*. Frankfurt nad Mohanem: Evropská centrální banka, 2018. ISBN 978-92-899-3204-2.
- 4) SCHELLER, K. Hanspeter. *Evropská centrální banka – Historie, role a funkce*. Frankfurt nad Mohanem: Evropská centrální banka, 2006. ISBN 978-92-899-0212-0.
- 5) *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Praha: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, Prosinec, 2017. ISSN 2336-5110.

PŘÍLOHY

Příloha I – Dotazník – Očekávání a informovanost veřejnosti v souvislosti s přijetím eura

1. **Váš věk?**
 - a) 15 – 30
 - b) 31 – 45
 - c) 46 – 60
 - d) 61 a více
2. **Vaše pohlaví?**
 - a) Žena
 - b) Muž
3. **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**
 - a) Základní
 - b) Střední bez maturity
 - c) Střední s maturitou
 - d) Vysokoškolské
4. **Souhlasíte s členstvím České republiky v Evropské unii?**
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
 - e) Nevím
5. **Souhlasíte s přijetím eura v České republice?**
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
 - e) Nevím
6. **Znáte kritéria, která musí Česká republika splnit, aby mohla přijmout euro?**
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Jen některá
7. **Domníváte se, že je Česká republika na přijetí eura připravená?**
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
 - e) Nevím
8. **Co je podle Vás největším možným přínosem přijetí eura?**
 - a) Snadnější cestování
 - b) Snadnější srovnání cen
 - c) Podpora nezaměstnanosti a ekonomického růstu
 - d) Zvýšení mezinárodní prestiže ČR
 - e) Euro nemá pro ČR žádný přínos
 - f) Nevím

9. Čeho se nejvíce obáváte v souvislosti s přijetím eura?

- a) Ztráta fiskální a měnové samostatnosti
- b) Zdražování zboží a služeb
- c) Znehodnocení úspor
- d) Zvykání si na novou měnu
- e) Příspěvek na cizí dluhy po přijetí eura
- f) Ničeho z uvedených
- g) Nevím

10. Domníváte se, že se přijetím eura zhorší ekonomická situace státu?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

11. Kdy by podle Vás mělo být euro nejdříve zavedeno?

- a) 2019 – 2022
- b) 2023 – 2025
- c) 2025 a více
- d) Nikdy
- e) Nevím

12. Domníváte se, že jsou občané České republiky dostatečně informováni ohledně zavedení eura?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím